

**भारतराजपत्रम्
(पर्यावरणवनजलवायुपरिवर्तनमन्त्रालयः)**

अधिसूचना

नवदेहली, मार्च 23, 2020

केन्द्रीयसर्वकारः पर्यावरण-(संरक्षण)-धिनियमस्य 1986 (1986तमस्य 29) इत्यस्यानुच्छेदीयतार्तीयविभागस्य, (उपधारा) उपविभागेन (1) विभागस्य (2) च खण्डेन प्रदत्तशक्तीनां प्रयोगं कुर्वन्, भारतस्य कस्मिन्नपि भागे कासाञ्चित् परियोजनानामारम्भाय क्षमतापरिवर्धनमुतान्तर्वलिताय इत्येवंविधानां विद्यमानानां परियोजनानां विस्ताराधुनिकी-करणयोः कतिपयनिर्बन्धनप्रतिषेधाधिरोपणाय पर्यावरणसङ्घातनिर्धारणाधिसूचना का. आ. 1533 सितम्बरमासस्य 14तमे दिनाङ्के, 2006 एतदनन्तरं परवर्तिसंशोधनान्यधिक्रान्तानि कुर्वन् निम्नलिखिताधिसूचनारम्भप्रसारप्रस्तावं करोति, यं पर्यावरण-(संरक्षण)-नियमस्य 1986 इत्यस्य पञ्चमनियमस्योपनियमस्य (3) अपेक्षानुसारम्, जनसम्बद्धसूचनाज्ञानाय, येषाञ्चाऽस्मात् प्रभावसम्भावना वर्तते, प्रकाश्यते इयञ्च सूचना प्रदीयते यदुक्तप्रारूपाधिसूचनायां तस्मादिनाङ्काद्, यस्मिन् दिनाङ्केऽस्याधिसूचनायाः राजपत्रस्य छायाप्रतयस्सामान्यजनोपलब्धतायै क्रियन्ते, षष्टिदिनावधिपरिसमाप्तौ तस्यानन्तरं वा विचारणा भविष्यति ।

प्रारूपाधिसूचनायामन्तरविष्टप्रस्तावे कश्चिदप्याक्षेप्तुं स्वमतदातुं वा कोऽपि हितैषी जनः, अमुना प्रकारेण विनिर्दिष्टावधावेव लिखितरूपेण केन्द्रीयसर्वकारस्य विचारणाय, सचिवः पर्यावरणवनजलवायुपरिवर्तनमन्त्रालयः, इन्दिरापर्यावरणभवनम्, जोरबागमार्गः, अलीगञ्ज, नवदेहली – 110003 इत्यत्र पत्राचारसङ्केतं प्रति अथवा Email इत्यन्तर्जालीयसुविधया eia2020-moefcc@gov.in इत्यणुसङ्केतेऽपि प्रेषितुं शक्नोति ।

(प्रारूपाधिसूचना)

केन्द्रीयसर्वकारेण भारतस्य तत्कालस्य पर्यावरणस्य वनमन्त्रालयस्य च अधिसूचनया सं का. आ. 1533 (अ) सितम्बरमासस्य 14 दिनांके 2006 (यः अत्र अनन्तरं ईआईएएइति अधिसूचना 2006 इति कथितः) ईआईएए 2006 तमायाः अधिसूचनायाः अनुसूच्यां सूचीबद्धस्य भारतस्य कस्मिन्नपि भागे कासाञ्चित् परियोजनानामारम्भाय क्षमतापरिवर्धनाय अन्तर्वलयितुं विद्यमानानाम् ईदृशीनां परियोजनानां विस्ताराय आधुनिकीकरणाय वा कतिपयाः नियमाः प्रतिबन्धाः वा अधिरोपयितुं शक्यन्ते । यावत् ईआईएए 2006 तमस्य वर्षस्य अधिसूचनायाः पश्चाद्वर्तिषु संशोधनेषु विनिर्दिष्टेषु प्रक्रियायाः अनुसारं यथास्थिति

मन्त्रालयेन ,राज्यस्तरीयपर्यावरणसंघातनिर्धारणप्राधिकारिणा, जनपदस्तरीयपर्यावरणसमाघातप्राधिकारिणा वा पूर्वपर्यावरणानापतिः न प्रदत्ता ।

अधुना न्यायालयानां राष्ट्रीयहरिताधिकारणानाञ्च प्रक्रियाया विकेन्द्रीकरणं कार्यान्वयञ्च सरलीकर्तुं प्रतिसमयं ईआईएए अधिसूचनायै (2006) नैकानि संशोधनानि निर्दिष्टानि । यद्यपि 2006 ईआईएए अधिसूचना प्रस्ताविताभिः परियोजनाभिः पर्यावरणसंघतान् निर्धार्य ईदृशानावश्यकपर्यावरणीयान् सुरक्षोपायान् साकारं कर्तुं सहायका जाता । येषु नियोजनक्रमेषु एव पर्यावरणानापत्यपेक्षितोऽस्ति । अतः केन्द्रीयसर्वकारः आनलाईन - प्रणाल्याः कार्यान्वयस्य, प्रक्रियायाः प्रत्यायोजनस्य, सुव्यस्थितकरणस्य, मानकीकरणस्य च माध्यमेन एतां प्रक्रियामतिपारदर्शिणीं समीचीनञ्च कर्तुमिच्छति ।

मन्त्रालयः षड्मासात्मके काले विषयाणामुल्लङ्घनस्य मूल्याङ्कनाय प्रक्रियाधिकथितकारणी अधिसूचना सं. का. आ. मार्चमासस्य 14 दिनाङ्के, 2017 तमे वर्षे मध्ये प्रारब्धा । उक्ताधिसूचना ईदृशीनां परियोजनानामुल्लङ्घनं परिभाषितवती, याभिः सनिर्माणस्य कार्यम् आरब्धम्, अथवा पूर्वपर्यावरणानापत्तिं विना उत्पादमिश्रणे विस्तारः आधुनिकीकरणं परिवर्तनञ्च कृतानि ।

तथापि ईदृशानि उल्लङ्घनानि विनियामकप्राधिकरणैः मूल्याङ्कनस्य निरीक्षणस्य वा प्रक्रियायाः समये भविष्ये पुरः आगन्तुं शक्यन्ते । अतः मन्त्रालयः शीघ्रातिशीघ्रं पर्यावरणस्य हिताय परियोजनानामीदृशानि उल्लङ्घनानि विनियमानामन्तर्गतम् आनेतुं प्रक्रियाया अधिकथितकरणाय आवश्यकं मनुते, न तु तेषामनियन्त्रितनिर्बाधपरित्यागः, यत् पर्यावरणाय अतिघातकं भविष्यति ।

"हिन्दुस्तानकाँपरलिमिटेडभारतसङ्घस्य च मध्ये सञ्जातविवादविषये तद्याचिकायां (सिविल सं. 2364) माननीयझारखण्ड-उच्चन्यायालयस्य नवम्बरमासस्य 28दिनाङ्के 2014 तमे वर्षे अन्यवार्ताभिः सह एतदभिनिर्धारितं यत् पर्यावरणानापत्तेः प्रस्तावाय विचाराणां तदुणागुणानां च आधारेण समीक्षा कर्तव्या, ये पर्यावरणसम्बन्धिविधीनाम् अभिकथितोल्लङ्घनाय प्रस्तावितेन केनापि विधिना स्वतन्त्रः स्युः ।

अन्यच्च मूलावेदनसंख्यायाम् 837/2018 सन्दीपमित्तलपर्यावरण-वन-जलवायुपरिवर्तनमन्त्रालयमध्ये सञ्जातविवादे अन्यविषयेषु च मूलावेदनसंख्यायां 837/2018 माननीयराष्ट्रियहरिताधिकारेण एतदभिनिर्धारितं यत् मन्त्रालयः पूर्वपर्यावरणानापत्तेः नियमानामनुपालनाय निरीक्षणतन्त्रं सुदृढं करिष्यति ।

केन्द्रीयसर्वकारपर्यावरणाधिनियमस्य 1786 इत्यस्य 3धारायाः, 1उपधारायाः, 2उपधारायाः च 5खण्डेन सह पठितपर्यावरण(संरक्षण)नियमेन, 1956 तमस्य वर्षस्य उपनियमस्य 3खण्डस्य (घ) अथवा 5नियमेन

प्रदत्तशक्तीः प्रयुञ्जाना पश्चाद्वर्तिसंशोधनैः सह पठिताधिसूचना (सं का. आ. संख्या - 1533, दिनाङ्कः- 14.09.2006) अधिसूचना (सं.का.आ.190 (अ) दिनाङ्कः 20.01.2016, का.आ. 4307 (अ) 29.11.2019 का. आ. 750 (अ) फरवरीमासस्य सप्तदशदिनांके, 2020 इतिवर्षे ताः वार्ताः विहाय अधिक्रान्तं कुर्वन् ये ईदृशादधिकरणात् पूर्वं कृताः, या करणात् पूर्वं लोपिता, एतं प्रारूपम् अधिसूचनां वा प्रकाशयति ।

1.संक्षिप्त-नाम प्रारम्भश्च

i. अस्याः अधिसूचनायाः संक्षिप्तनाम पर्यावरण-संघातनिर्धारणाधिसूचनेति 2020 (या एतस्मिन् अनन्तरम् "ई.ए.आई" अधिसूचना 2020 कथिता) ।

ii . एषाधिसूचना राजपत्रेऽस्या अन्तिमप्रकाशनस्य दिनाङ्के प्रवर्तिस्यते ।

2.अधिसूचनायाः प्रारम्भः एषाधिसूचना सम्पूर्णे भारते, यस्य अन्तर्गते राज्यक्षेत्रीयसागरखण्डोऽपि विद्यते, प्रवर्तिस्यते ।

3.परिभाषाः - अस्यामधिसूचनायां यावत् सन्दर्भेणान्यथा नापेक्षिताः, पदानि निम्नानुसारेण परिभाषितानि-

1. प्रत्यापित-पर्यावरणीय-संघातनिर्धारण-परामर्शीय-संगठनम् (यत् अत्र अनन्तरम् एसीओ उच्यते) इदमेकमेतादृशं संघटनमस्ति यत्, भारतीय-गुणवत्ता-परिषदः (क्यूसीआई) राष्ट्रीय-शिक्षा-प्रशिक्षणप्रत्यायनसमितिः (एन ए बी ई टी) अथवा किमप्यन्यमभिकरणम्, यत् मन्त्रालयेन यथासमयम् अधिसूचितं स्यात्, प्रत्ययितम् ।

2."अधिनियमेन" पर्यावरण(संरक्षण)अधिनियमः 1986 (1986 तमस्य अधिनियमस्य सं029) अभिप्रेतोऽस्ति ।

3. "मूल्याङ्कनेन" विहिते - प्रारूपे आवेदन - प्रमाणपत्रयोः (ई आई ए ए) विवरणमप्यस्ति, पूर्वपर्यावरणानापत्तिं प्रदानाय मूल्याङ्कनसमित्या लोकपरामर्शपरिमाणानां विस्तृतसंवीक्षाभिप्रेतोऽस्ति ।

4. "मूल्याङ्कनसमित्या" यथास्थिति, केन्द्रीयस्तरस्य विशेषज्ञमूल्याङ्कनसमितिः, राज्यस्तरीयविशेषज्ञमूल्याङ्कनसमितिश्च, संघराज्यक्षेत्रीयविशेषज्ञमूल्याङ्कनसमितिः, जनपदस्तरीयविशेषज्ञ-मूल्याङ्कनसमितिश्चाभिप्रेतोऽस्ति ।

5. **आधाररेखातथ्यगणना** (यत् अत्र अनन्तरं बीएलडी उच्यते । पूर्वपरियोजनायाः पूर्वविस्तारपर्यावरणीयपरिदृश्यस्य वा चित्रितकारिका तथ्यगणना अभिप्रेता, यस्मिन् स्थलेषु क्षेत्रे प्रस्तावितपरियोजनायाः वायु-जल-भूमि-वनस्पति-प्राणिजात-सामाजिकार्थिकादिगणनाः अपि सन्ति ।
6. **सीमाक्षेत्राद्** भारतस्य सीमावर्तिदेशैः सह वास्तविकनियन्त्रणरेखया 100 कि०मी० परिमितम् आकाशीयदूर्यान्तर्गतं क्षेत्रमभिप्रेतमस्ति ।
7. **निर्मितक्षेत्रेण** एकत्र साकं सान्तर्भवनं संयुक्तानि तलानि अन्यसेवाक्षेत्राणि निर्मितानि आच्छादितानि क्षेत्राणि अभिप्रेतानि, येषां भवनस्य संनिर्माणस्य वा परियोजनासु प्रस्तावोऽस्ति ।
8. **उत्कृष्टतलकर्षणेन** विशालपोतानां सहायताया उद्देश्येन पोतपरिवहनमार्गस्य सर्जनाय, गभीरकरणार्थं वा सागरतलाद् अदूषितसामग्रीः अपकरणाय एका प्रक्रियाभिप्रेतास्ति । एतस्य अन्तर्गते पत्तनानां पोतानां वा अन्तर्बहिः वा तलकर्षणक्रियाकलापा अपि सन्ति ।
9. क-प्रवर्गेण अस्या अधिसूचनायाः अनुसूच्याः 3स्तम्भे यथासूचीबद्धाः परियोजनाः क्रियाकलापाः वा अभिप्रेता सन्ति ।
10. ख-प्रवर्गेण अस्या अधिसूचनायाः अनुसूच्याः 4स्तम्भे यथासूचीबद्धाः परियोजनाः क्रियाकलापाः वा अभिप्रेता सन्ति ।
11. ख2-प्रवर्गेण अस्या अधिसूचनायाः अनुसूच्याः 5स्तम्भे यथासूचीबद्धाः परियोजनाः क्रियाकलापाः वा अभिप्रेता सन्ति ।
12. **केन्द्रीयप्रदूषणनियन्त्रणसमितिः** (यत् अत्र अनन्तरं "सीपीसीबी" उच्यते) एकः ईदृशो विभागोऽस्ति यः 1976तमस्य जल(प्रदूषणनिवारणनियन्त्रणम्)अधिनियमस्य (1974(क)) अधीने गठितोऽस्ति ।
13. **हरितभवननिर्माणप्रमाणपत्रेण** एकीकृतप्राकृतिकवास(जीआरआईएचए)निर्धारणाय हरितमूल्याङ्कनकार्यक्रमः, भारतीयोर्जापर्यावरणप्रारूप नेतृत्वम् (एलईडी) बृहत्तरदक्षताप्रारूपे उत्कृष्टता अथवा यथासमयं मन्त्रालयेन कश्चित् किमपि तृतीयपक्षकारहरितभवननिर्माणमूल्याङ्कनप्रणाल्याधीना प्रदत्तं प्रमाणपत्रमभिप्रेतमस्ति ।
14. **कलस्टरेण** अस्याः अधिसूचनायाः 24तमस्य परिच्छेदस्य 3उपपरिच्छेदे प्रदत्तमानदण्डानामनुसारेण स्रोतसां समूहैः निर्मितं किमपि क्षेत्रमभिप्रेतमस्ति ।

15. **कलस्टरप्रमाणपत्रं** स्रोतभूमिविज्ञानविभागयोः निदेशकेन अन्येन केनापि सक्षमप्राधिकारिणा वा अधिसूचितं स्रोतभूमिविज्ञानविभागस्य कृते प्रमाणपत्राणि अभिप्रेतानि ।

16. **समष्टिगतपर्यावरणोत्तरदायित्वम्** (यत् अत्र अनन्तरं सीईआर उच्यते) ईएमपीइत्याख्यस्य भागोऽस्ति, यस्य परियोजनाप्रस्तावकं लोकपरामर्शकाले चर्चितविषयाणाम् ईआईएएइति अध्ययनस्य समये निर्धारणाधारितसामाजिकावश्यकताधारितपरियोजनानिकटस्थपरिस्थितिषु पर्यावरणसुरक्षायै कतिपयक्रियाकलापकरणार्थमादिशति ।

17. **तटीयविनिमायकक्षेत्रम्** (यत् अत्र अनन्तरं सीआरजेड उच्यते) तत् क्षेत्रम् अस्ति, यत् 2019 तटीयविनिमायकक्षेत्राधिसूचनाः यथासमयं कृतं पश्चात्तवर्तिसंशोधनाधीनम् अधिसूचितमस्ति ।

18. **सङ्कटमयप्रदूषितक्षेत्रेण** काले काले केन्द्रीयप्रदूषणनियन्त्रणविभागेन परिचितानि औद्योगिकक्षेत्राणि अभिप्रेतानि ।

19. **जनपदस्य प्रभागीयस्य वा स्तरस्य विशेषज्ञमूल्याङ्कनसमितिः** (यत् अत्र अनन्तरं डीईएसी उच्यते) इति कथितम्, अधिनियमस्य 23तमायाः धाराया अधीने प्रदत्तशक्तीः प्रयुञ्जाना एसईआईएए इत्यनेन यूटीआईएए इत्यनेन वा जनपदस्तरे प्रभागीयस्तरे वा निर्दिष्टपरियोजनापर्यावरणमूल्याङ्कनाय राज्यसर्वकारस्य संघराज्यक्षेत्रप्रशासनस्य संस्तुतौ एतस्या अधिसूचनायाः प्रयोजनाय समुचितसंस्तुतये गठितविशेषज्ञानां एका समितिः अस्ति ।

20. **जिलासर्वेक्षणसूचनया** तादृशी सूचनाभिप्रेतास्ति, या अभिवृद्धेः भण्डाराणां वा खन्यमानां क्षेत्राणां परिचयार्थं, कर्तनक्षेत्राणां परिचयार्थम्, तथा अवसंरचनात्मकस्य संरचनानां संस्थापनानाञ्च समीपस्थता यत्र खननस्य कार्यं प्रतिषिद्ध्यते, पुनः पूर्तेः वार्षिकमात्रायाः सङ्गणनाया तस्मिन् क्षेत्रे खननकार्यस्य अनन्तरं पुनः पूर्तये समयानुज्ञातुं जनपदे भूविज्ञानसिञ्चनविभागेन, वनविभागेन, लोकनिर्माणविभागेन भूमिजलसमित्या सुदूरसंवेदनशीलविभागेन खननविभागेन वा सज्जीक्रियते ।

21. **पारिस्थितिकीसंवेदनशीलक्षेत्राणि-** (यत् अत्र अनन्तरं ईएसए उच्यते) तादृशानि क्षेत्राणि सन्ति, ये पर्यावरणसंरक्षणाधिनियमस्य (1996) 3धारायाः 2उपधारायाः काले काले च पश्चाद्वर्तिसंशोधनानाधीनाधिसूचितानि ।

22. पारिस्थितिकीसंवेदनशीलक्षेत्राणि- (यत् अत्र अनन्तरं ईएसए उच्यते) तादृशानि क्षेत्राणि सन्ति, ये पर्यावरणसंरक्षणाधिनियमस्य (1996) 3धारायाः 2उपधारायाः काले काले च पश्चाद्वर्तिसंशोधनानाधीनाधिसूचितानि ।

23. पर्यावरणसंघातनिर्धारणसूचना (यत् अत्र अनन्तरं ईआईएए उच्यते) तादृशं विवरणम्, यत् विनियामक-प्राधिकरणेन प्रदत्तकृत्येष्वधारिता, एषा अधिसूचनायाः 10परिशिष्टे प्रदत्तायाः साधारणसंरचनाया अनुसारेण प्रस्तावितपरियोजनायै एसीओइति माध्यमेन परियोजनाप्रस्तावकेन सज्जीक्रियते ।

(क) प्रारूप(ईआएए)विवरणम्- लोकपरामर्शप्रयोजनाय विनियामकप्राधिकरणनिर्देशानामनुसारेण सज्जीकृतम् (ईआईएए) विवरणमस्ति ।

(ख) अन्तिम(ईआईएए)विवरणम्- लोकपरामर्शमूल्याङ्कनस्य प्रयोजनाय जनैरुत्थापितानां विषयाणां सम्यक् समाधातारो न्यूनीकरणोपायाः, समयबद्धकार्ययोजनापरियोजनाप्रस्तावकेन अत्र कृतानां प्रतिबद्धतानां कृते अर्थव्यवस्थोपबन्धानाम् अनन्तरं सज्जीकृतं (ईईआई) विवरणमस्ति ।

24. ईआईएएसमन्वयकः- एकक्षेत्रीयविशेषज्ञस्य कार्यात्मकक्षेत्रविशेषज्ञानाञ्च समन्वयकोऽस्ति, यः एसीओ इत्यनेन प्रत्यायितोऽस्ति ।

25. पर्यावरणप्रबन्धनक्षेत्रयोजना विवरणम्- (यत् अत्र अनन्तरम् ईएमपी उच्यते) अस्याधिसूचनायाः परिशिष्टे (X I) प्रदत्तानां, साधारणसंरचनानामनुसारेण प्रस्तावितपरियोजनायै एसीओइति माध्यमेन परियोजनाप्रस्तावकेन सज्जीकृतं प्रमाणपत्रं वर्तते ।

26. विस्तारेण, अनुसूची यथास्थिति अभिप्राप्ते पूर्वईसी इत्याख्ये पूर्वईपी इत्याख्ये वा सम्बद्धपरियोजनायै विनिर्दिष्टसीमानमतिक्रम्य क्षमतापरिवर्द्धकपरियोजनां यथावत् प्रचलद् स्रोतसि, क्षेत्रे, परियोजनाक्षेत्रसंवर्धनीयक्षेत्रे, निर्मितक्षेत्रे, दीर्घक्षेत्रे, सङ्ख्यायां जननक्षमतायां, उत्पादनक्षमतायाम्, आद्योपान्ते वा वृद्धिः अभिप्रेता । खननपरियोजनानां क्रियाकलापानां वा दशायां स्रोतक्षेत्रस्य उत्पादनक्षमतायां वा कस्या अपि वृद्धेः विस्ताररूपमवगन्तव्यम् ।

27. विशेषज्ञ-मूल्याङ्कनसमितिः- (यत् अत्र अनन्तरम् ईएसी उच्यते) मन्त्रालयेन एतस्मै निर्दिष्टपरियोजनानां मूल्याङ्कनाय समुचितसंस्तुतये केन्द्रीयस्तरे गठितविशेषज्ञानां समितिरस्ति ।

28. "प्ररूप" इत्यनेन एतयाधिसूचनया संलग्नः प्रारूपः अभिप्रेतोऽस्ति ।

29. कार्यात्मकक्षेत्रविशेषज्ञः, (यत् अत्र अनन्तरम् एएफएई उच्यते) एसीओ इत्यनेन प्रत्यायितविशेषज्ञोऽस्ति, यः एसीओ इत्यनेन सह कार्यं करोति अथवा इत्यनेन सह संयुक्तोऽस्ति ।

30. साधारणेन नियमेन (यत् अत्र अनन्तरम् जीसी उच्यते) अभिप्रेतमस्ति यत् समूहः (ख 1) क्रियाकलापानां वा निम्न (क) (ख) वा इत्यस्मिन् उल्लिखक्षेत्रेषु यदि पूर्णतः भागतः वा अवस्थितो भूयात्, प्रवर्गे परिवर्तनं विना केन्द्रीयस्तरे मूल्याङ्कनं करिष्यति ।

(क) निम्नलिखितानां सीमायाः अनुसूच्याः 3, 5, 32, 33 सङ्ख्यायाः 10कि०मी० मध्ये अन्यविषयेषु 5कि०मी० परिमिते-

(1) संरक्षितं क्षेत्रम् ।

(2) संकटमयं प्रदूषितं - क्षेत्रम् ।

(3) परिस्थितिकीसंवेदनशीलक्षेत्रम् ।

(4) अन्तर्राज्यीयं संघराज्यीयं वा क्षेत्रम् ।

(ख) निम्नलिखितानां मध्येसीमम्-

(1) अत्यन्तप्रदूषितक्षेत्रम् ।

(2) पारिस्थितिकीसंवेदनशीलक्षेत्रम् ।

(31) द्वीपतटीयविनियामकक्षेत्रम् (यत् अत्र अनन्तरम् आईसीआरजेड उच्यते) तादृशं क्षेत्रमस्ति यत् द्वीपतटीयविनियामक - क्षेत्राधिसूचनया 2019 तथा च समये समये कृतसंशोधनाधीनम् अधिसूचितम् ।

(32) अनुरक्षणतलकर्षणेन नौवहनेन सनिर्माणेन सक्रियात्मकेन वा प्रयोजनेन जलस्य समुचितसुरक्षितगभीरतां सुरक्षयितुं विद्यमानानि नौवाहनानि, तटानि आवधिकरूपेण अपसारयितुमभिप्रेतानि ।

(33) सूक्ष्मलघुमध्यमोद्यमेन सूक्ष्मलघुमध्यमोद्यमविकासाधिनयमस्य (2006) एतस्य पश्चात्त्वर्तिसंशोधनानां च अधीने परिभाषिता परियोजना अभिप्रेतास्ति ।

(34) **खनिजसज्जीकरणेन** एतादृशी प्रक्रियाभिप्रेतास्ति, यया भौतिकस्य, भौतिकरासायनिकस्य च पृथक्करणप्रक्रियाया माध्यमेन अयस्कस्य मूल्यावन्तः घटकाः सान्द्रिताः क्रियन्ते ।

(35) **मन्त्रालयेन** भारतसर्वकारस्य पर्यावरणवनजलवायुपरिवर्तनमन्त्रालयोऽभिप्रेतोऽस्ति ।

(36) आधुनिकीकरणप्रक्रियायां प्रौद्यौगिक्यां वा परिवर्तनम्, साधारणसामग्री मिश्रणे, उत्पादमिश्रणे वा परिवर्तनं मार्गावरोधनिवारणं, कार्यदिवसानां संख्यासु वृद्धिः, विद्यमानं स्रोतःक्षेत्रं यस्मै विनियामकप्राधिकरणेन यथास्थितिः पूर्वं (ईसी), पूर्वं (ईपी) वा स्वीक्रियन्ते, उत्खननमालायां सवृद्धिः परियोजनायां संयन्त्रस्य यन्त्राणाम् उपयोगक्षमतायां वृद्धिः ।

(37) **अनुपालनेन** परियोजनायै पूर्वपर्यावरणानापत्तिः पूर्वपर्यावरणानुज्ञायां विनियामकप्राधिकरणेन वा विहितनिबन्धानां नियमानाञ्च अनुपालनभिप्रेतमस्ति ।

(38) **अधिसूचितऔद्यौगिकसम्पदया** औद्यौगिकसंपदा अभिप्रेतास्ति, यत्र उद्यानं, प्रक्षेत्रं, क्षेत्रं, निर्यातप्रशंसकरणक्षेत्रं, (ईपीजेड) विशेषार्थिकक्षेत्रं (सेज) जैवप्रौद्यौगिकी-उद्यानं, चर्मप्रक्षेत्रं, तटीयार्थिकक्षेत्रं (सीईजेड) विशेषविनिधानक्षेत्रं (एसआईआर) राष्ट्रीयविनिधानविनिर्माणक्षेत्रं (पीसीपीआईआर) इत्यप्यस्ति । यत् केन्द्रीयसर्वकारेण राष्ट्रीयसर्वकारेण वा संघराज्यक्षेत्रप्रशासनेन सितम्बरमासस्य चतुर्दशदिनाङ्के 2006 वर्षात् पूर्वमधिसूचितम् अथवा यैः ईआईएए इति 2006अधिसूचनया अथवा अधिसूचनायाः अधीने यथादिष्टपूर्वा पर्यावरणानापत्तिः प्राप्ता ।

(39) " **संरक्षितक्षेत्रेण**" वन्यजीवसंरक्षण(1972)अधिनियमस्य समये समये च एतस्य पश्चाद्वर्तिसंशोधनानाम् अधीने यथा अधिसूचितं क्षेत्रम् अभिप्रेतम् ।

(40) " **पूर्वपर्यावरणानापत्तिः**" अस्मिन् "पूर्वी ईसी" इति कथितम् इत्यनेन प्रवर्गः (क) प्रवर्गः (ख 1) प्रवर्गः (ख 2) च परियोजनाः याम् अनुसूच्यां यथाविनिर्दिष्टमूल्यांनसमितेः समक्षं स्थापितम् अपेक्षितमस्ति, परियोजनायै मूल्याङ्कनसमितेः संस्तुतिषु विनियामकप्राधिकरणस्यानापत्तिः सहमतिः वा अभिप्रेतः ।

(41) "**पूर्वपर्यावरणानापत्तिः**" (यत् अत्र अनन्तरम् ईपी उच्यते) इत्यनेन ख 2प्रवर्गस्य अनुसूच्याम्, (क)सूचीबद्धप्रस्तावितपरियोजनायाः यां अनुसूच्यां यथाविनिर्दिष्टं मूल्याङ्कनसमितेः समक्षं स्थापनम् अनपेक्षितम्, तस्याः कार्यान्वयाय विनियामकप्राधिकरणस्यानुज्ञा सहमतिर्वा अभिप्रेता ।

(42) "पूर्वापर्यावरणानापत्तिनियमेन" ईदृश्याः परियोजनायाः कृते विनियामकप्राधिकरणेन विहितनियमाः अभिप्रेताः, येषां कृते पूर्वापर्यावरणानापत्तिः पूर्वापर्यावरणानुज्ञा वा वाञ्छिता-

(क) " विनिर्दिष्टनियमेन" मूल्याङ्कनसमिति विहितमालाविषयाधारे यदि कापि विनिर्दिष्टपरियोजना, अवस्थासम्बन्धिनियमो वा भवतु अभिप्रेतोऽस्ति ।

(ख) " मानकनियमैः" यथास्थिति पूर्व-ईसी पूर्व-ईपी वा प्रदातुं नियतकरणाय प्रतिसमये मन्त्रालयेन विहित नियमाः अभिप्रेताः सन्ति । तथापि ईदृशाः नियमाः मूल्याङ्कनसमित्या (पूर्वम् ईपी इत्यस्य विषये) विनियामकप्राधिकरणेन वा पूर्व ईपी इत्यस्य विषये) मालायां मूल्याङ्कनवेलायां सम्यक् तत्परतायामुपान्तरिता भविष्यन्ति ।

(43) "परियोजनया" किमपि क्रियाकलापं वा अभिप्रेतम् ।

(44) परियोजना-अवधिना परियोजनायाः कालावधिरभिप्रेतः, यस्मिन् (1) सन्निर्माणं, स्थापनं, प्रतिष्ठापनं वा, (2) प्रचालनं, (3) व्यक्तिरिक्तता वा परियोजनायाः समाप्त्यानन्तरं पिधानं विखण्डितकार्यं वा सम्मिलितानि ।

(45) परियोजना-प्रस्तावकेन - ईदृशी व्यष्टिः लोकः व्यक्तिगतास्तित्वं वा अभिप्रेतानि, यानि परियोजनायाः क्रियाकलापेषु पूर्णनियन्त्रणं कुर्वन्ति, (कंपनी) विभागस्य निदेशकः, ईदृशाः अस्तित्वाः वा, व्यापारिकसंस्था, न्यासः, सीमितदायित्वं, सहभागिता, संयुक्तोद्यमः विशेषप्रयोजनमाध्यमस्य संक्षमप्राधिकारिणा केन्द्रीयसर्वकारेण, राज्यसर्वकारेण, स्थानीयसर्वकारेण वा परियोजनायाः क्रियाकलापानां प्रबन्धनाय समयुक्तः, प्राधिकृतः, नियुक्तो वा । अस्याः अधिसूचनायाः प्रयोजनाय विनियामक-प्राधिकारिणः समक्षे पत्राचारार्थं प्रमाणपत्राणां निष्पादनाय वा सम्यक्तया प्राधिकृतः नियुक्तो वास्ति ।

(46) लोकपरामर्शेण ईदृशी प्रक्रियाभिप्रेतास्ति, यया ईदृशाः स्थानीयाः प्रभावितजनाः अन्ये जना वा येषां परियोजनायाः पर्यावरणीयसंघातेषु युक्तियुक्तं पणमस्ति । परियोजनाया निर्माणकाले ईदृशाः सर्वाः तात्त्विकचिन्ताः समुचितरूपेण ध्याययितुं दृष्टिना अभिनिश्चीयन्ते ।

(47) "विनियामकप्राधिकरणेन" मन्त्रालयः राज्यस्तरीयपर्यावरणसंघातनिर्धारणप्राधिकरणं वा संघराज्यक्षेत्रस्तरीयपर्यावरणसंघातनिर्धारणप्राधिकरणम् वा अभिप्रेतानि ।

(48) "अनुसूच्या" अनयाधिसूचनया संलग्नानुसूची अभिप्रेता वर्तते ।

(49) "विस्तारणेन" पूर्व-ईसी इत्यस्या वाञ्छाकारिणी परियोजनायै (ईआईएए) विवरण-सज्जीकरणाय विनियामकप्राधिकरणेन प्रत्यार्पितकृत्यावधारणाप्रक्रिया अभिप्रेतास्ति ।

(50) "गौणधातुविज्ञानी" इत्यनेन उत्पादन-प्रक्रियाभिप्रेतः, या अयस्तस्वल्पीकरणप्रक्रियाया, अवकरस्य, उद्धरणस्य, उद्योगस्य विनिवेशरूपे शिलिकायाः उत्पादनेन सह आरम्भो भवति, एतस्योत्पादा अर्धसज्जीकृताः उत्पादाः निर्मितोत्पादाः वा भवन्ति ।

(51) "अत्यन्तप्रदूषितक्षेत्रेण" औद्योगिकाः समूहाः क्षेत्राणि वा अभिप्रेतानि सन्ति, यस्य परिचयं प्रतिसमये केन्द्रीय - प्रदूषणनियन्त्रणविभागेन अत्यन्तदूषितक्षेत्ररूपेण भवति ।

(52) राज्यस्तरीय विशेषज्ञ - मूल्याङ्कनसमित्या - (यत् अत्र अनन्तरम् "एसईसी" इति उच्यते) अस्या अधिसूचनायाः प्रयोजनम् राज्यस्तरे मन्त्रालयेनैतद्विर्दिष्टपरियोजनानां पर्यावरणमूल्याङ्कनाय समुचितसंस्तुत्यै अस्या अधिसूचनायाः प्रयोजनाय गठितविशेषज्ञानां समितिरभिप्रेतास्ति ।

(53) राज्यप्रदूषण - नियन्त्रणविभागः - अस्मिन् (यत् अत्र अनन्तरम् "एमपीसीबी" इति उच्यते) जल (प्रदूषणस्य निवारणं नियन्त्रणञ्च) अधिनियमस्य 1974 (1974स्य 6) अधीने गठितसमूहोऽस्ति ।

(54) राज्यस्तरीयपर्यावरणसंघातनिर्धारणप्राधिकरणेन - (यत् अत्र अनन्तरम् "एसईआईएए" इति उच्यते) पर्यावरणसंरक्षणाधिनियमस्य 1986वर्षस्य 3धारायाः 3उपधाराया अधीने केन्द्रीयसर्वकारेण गठितप्रधिकरणमभिप्रेतम् ।

(55) "अध्ययनक्षेत्रेण - यथास्थितं कप्रवर्गस्य अन्तर्गतपरियोजनायाः सीमां परितः 10 कि० मी० परिमितस्य अथवा खप्रवर्गस्य अन्तर्गतपरियोजनायाः सीमां परितः 5 कि० मी०स परिमितस्य आकाशीयदूर्याः समीपस्थं क्षेत्रमभिप्रेतमस्ति ।

(56) प्रत्यर्पितानि कृत्यानि - (यत् अत्र अनन्तरम् "एसईआईएए" इति उच्यते) (टी ओ आर) इति कथितम् इत्यनेन (ए आई ई एए) विवरणनिर्माणाय प्रयोजनाय च परियोजनायाः विनियामकप्राधिकरणेन प्रत्यर्पितकार्यक्षेत्रमभिप्रेतमस्ति ।

(क) निर्दिष्टप्रत्यर्पितकृत्यैः ईआईईएएविवरणनिर्माणाय आवश्यकानि, मूल्याङ्कनसमितिविहितविनिर्दिष्टपरियोजनाः अवस्थानविनिर्दिष्टप्रत्यर्पितानि कृत्यानि अभिप्रेतानि ।

(ख) प्रामाणिकप्रत्यर्पितकृत्यैः अनुसूच्यां सूचीबद्धपरियोजनाविषये ईआईईएएविवरणनिर्माणाय समये समये मन्त्रालयेन आरब्धानि प्रामाणिकप्रत्यर्पितकृत्यानि अभिप्रेतानि सन्ति ।

(57) संघराज्यक्षेत्रस्तरस्य विशेषज्ञमूल्याङ्कनसमितेः - (यत् अत्र अनन्तरं यूटीईएससी उच्यते) निर्दिष्टपरियोजनानां पर्यावरणीयमूल्याङ्कनाय समुचितसंस्तुत्यै च मन्त्रालयेन संघराज्यक्षेत्रस्तरे अस्याः अधिसूचनायाः प्रयोजनाय निर्मितविशेषज्ञानां समितिर्भिप्रेता अस्ति ।

(58) संघराज्यक्षेत्रस्तरस्य पर्यावरणसंघातनिर्धारणप्राधिकरणेन (यत् अत्र अनन्तरं यूटीईआईएए उच्यते) पर्यावरणसंरक्षणाधिनियमस्य (1986) 3धारायाः 3उपधारायाः अधीनेन मन्त्रालयेन निर्मितं प्राधिकरणमभिप्रेतम् ।

(59) संघराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमितेः (यत् अत्र अनन्तरं यूटीपीसीसी उच्यते) जलप्रदूषणनिवारणनियन्त्रणाधिनियमस्य 1916वर्षस्य अधीने गठितसमितिर्भिप्रेता ।

(60) उल्लंघनेन तादृशाः विषयाः अभिप्रेताः सन्ति । येषु परियोजनाभिः यथास्थिति पूर्वईसी पूर्वईपी वा अभिप्रायं विना पूर्वईसी इत्यस्मिन् विनिर्दिष्टसीमायाः परे स्थले सन्निर्माणकार्यं, संस्थापनं, खननं वा यत् पूर्वं भवति, अथवा आरब्धानि अथवा उपादनस्य परियोजनस्य च क्षेत्रं विस्तारितं स्यात् ।

(4) पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिः पूर्वपर्यावरणीयानुज्ञायापेक्षा वाः

(1) कप्रवर्गस्य ख1प्रवर्गस्य ख2प्रवर्गस्य च अधीनानुसूच्यां सूचीबद्धपरियोजनानां, क्रियाकलापानां वा विस्तारेण आधुनिकीकरणेन सह नवीनपरियोजनासु, क्रियाकलापेषु वा अथवा अनुसूच्यां यथानिर्दिष्टमूल्याङ्कनसमितिं पुरः येषां स्थापनमपेक्षितम् वर्तते, स्थले किमपि सन्निर्माणं कार्यं, संस्थापना, स्थापना, उत्खननं वा , यत् पूर्वमभवत्, तस्य प्रारम्भात् पूर्वं पूर्वं स्वीकृतं, यथास्थिति, पूर्वईसी इत्यस्मिन् विनिर्दिष्टसीमायाः परे उत्पादनात् परियोजनाक्षेत्रविस्तारात् पूर्वं सम्बद्धात् विनियामकप्राधिकारिणा पूर्वपर्यावरणानापत्तिः अपेक्षिता भविष्यति ।

(2) खप्रवर्गस्य अधीनानुसूच्यां परियोजनानां, क्रियाकलापानां विशदीकरणेन, आधुनिकीकरणेन वा सह नूतनासु परियोजनासु क्रियाकलापेषु ये अनुसूच्यां यथा विनिर्दिष्टमूल्याङ्कनसमित्याः समक्षं व्यवस्थापनम् अपेक्षितं वर्तते, स्थले किमपि सन्निर्माणं कार्यं, संस्थापना, स्थापना, उत्खननं वा , यत् पूर्वमभवत्, तस्य प्रारम्भात् पूर्वं पूर्वं स्वीकृतं, यथास्थिति, पूर्वईसी इत्यस्मिन् विनिर्दिष्टसीमायाः परे उत्पादनात् परियोजनाक्षेत्रविस्तारात् पूर्वं सम्बद्धात् विनियामकप्राधिकारिणा पूर्वपर्यावरणानुज्ञा अपेक्षिता भविष्यति ।

(3) तथापि स्पष्टीक्रियते यत् अस्यामधिसूचनायां प्रयोजनाय सनिर्माणकार्ये व चतुर्दिक् पिधानं कृत्वा भूमिसंरक्षणं वृक्षस्य कर्तनं विना भूमिसमतलता, भूम्यै अपेक्षिताया भू-तकनीक्या अन्वेषणम्, यदि किमपि भवतु, सम्मिलितं नास्ति ।

(5) परियोजनानां क्रियाकलापानाञ्च प्रवर्गीकरणम्-

अनुसूच्यां सूचीबद्धाः सर्वाः परियोजनाः त्रिप्रवर्गेषु अर्थात् कप्रवर्ग ख1प्रवर्गे ख2प्रवर्गे च विभक्ताः । या सम्भाव्यसामाजिकानां पर्यावरणीयसङ्घातानां, एतेषां संघातानां च स्थानिकविस्तारे आधारिताः ।

(2) अनुसूच्यां प्रवर्गस्य क इत्यस्य अधीनासु सर्वासु परियोजनासु, यासु विद्यमानपरियोजनानां विस्तारः आधुनिकीकरणं च संयुक्तं वर्तते, मन्त्रालयात् पूर्व-ईसी अपेक्षितो भविष्यति ।

(3) अनुसूच्यां प्रवर्गस्य ख-1 इत्यस्मिन् अधीनासु सर्वासु परियोजनासु, यासु विद्यमानपरियोजनानां विस्तारः आधुनिकीकरणं च संयुक्तं वर्तते, किन्तु एतेषामन्तर्गते ताः परियोजनाः न सन्ति, याः अस्या अधिसूचनायाः खण्डस्य तृतीयस्य उपखण्डस्य 30तमस्य अधीने परिभाषितान् साधारणनियमान् पूरयन्ति, यथास्थितिः एसईआईएए अथवा यूटीईआईएए इत्येताभ्यां पूर्वम् ईसी अपेक्षितम् भविष्यति ।

(4) अनुसूच्यां प्रवर्गस्य ख-1 इत्यस्मिन् अधीनासु सर्वासु परियोजनासु, यासु विद्यमानपरियोजनानां विस्तारः आधुनिकीकरणं च संयुक्तं वर्तते, किन्तु एतेषामन्तर्गते ताः परियोजनाः न सन्ति, याः अस्या अधिसूचनायाः खण्डस्य तृतीयस्य उपखण्डस्य 30तमस्य अधीने परिभाषितान् साधारणनियमान् पूरयन्ति, परियोजनायाः प्रवर्गे किमपि परिवर्तनं विना मन्त्रालयात् पूर्व-ईसी अपेक्षितं भविष्यति ।

(5) प्रवर्गस्य ख2 इत्यस्य अधीनासु सर्वासु परियोजनासु, याः अनुसूच्यां यथाविनिर्दिष्टमूल्याङ्कनसमितिं पुरः स्थापनम् अपेक्षितं भविष्यति । यथास्थितिः एसईआईएए अथवा यूटीईआईएए इत्येताभ्यां पूर्वम् ईसी अपेक्षितम् भविष्यति ।

(6) प्रवर्गस्य ख2 इत्यस्य अधीनासु अन्यासु परियोजनासु (उपर्युक्तस्य खण्डस्य पञ्चमस्य अधीनाभ्य विनिर्दिष्टपरियोजनाभ्यः भिन्नाः परियोजनाः) यथास्थितिः एसईआईएए अथवा यूटीईआईएए इत्येताभ्यां पूर्वम् ईसी अपेक्षितम् भविष्यति । एताः परियोजना मूल्याङ्कनसमितिं पुरः स्थापयिष्यन्ति ।

(7) केन्द्रियसर्वकारेण यथा- अवधारितासु राष्ट्रीयरक्षासुरक्षासम्बद्धासु अथवा अन्यासु रणनीतिकमहत्त्वसान्तर्वलितपरियोजनासु, परियोजनायाः प्रवर्गे किमपि परिवर्तनं विना मन्त्रालयात्

यथास्थितिः, पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी अपेक्षितं भविष्यति। एतदतिरिक्तम् एतादृशाभ्यः परियोजनाभ्यः सम्बद्धा कापि सूचना सार्वजनिके अधिकारक्षेत्रे न स्थापिष्यते।

(6) विशेषज्ञमूल्याङ्कनसमितिः

(1) ईएसी निम्नलिखितपात्रतामानदण्डार्हविशेषज्ञैः सम्भूय भविष्यति-

(क) अर्हता- व्यक्तिं निकषा कस्यापि मान्यताप्राप्तस्य विश्वविद्यालयस्य विज्ञानस्य अथवा वाणिज्यस्य अथवा कलायाः अथवा विधेः अथवा व्यापारप्रशासनस्य अथवा कृषेः अथवा उद्यानकृषेः अथवा अर्थशास्त्रस्य स्नातकोत्तरप्रमाणपत्रम् अथवा प्रौद्योगिक्याम् अभियान्त्रिक्याम् अथवा वास्तुशास्त्रे स्नातकप्रमाणपत्रम् अथवा वृत्तिकप्रमाणपत्रम् (सी.ए., सी.एस., सी.एम.ए.) भवितव्यानि।

(ख) आयुः- मूल्याङ्ककसमित्यै नामनिर्देशनदिनाङ्के 70वर्षात् स्वल्पम् आयुः भवतु।

(ग) अनुभवः- अधोलिखितसुसंगतक्षेत्रेषु 15वर्षस्य अनुभवं भवतु।

(1) पर्यावरणगुणवत्ता - पर्यावरणगुणवत्तासम्बद्धांकसङ्ग्रहमापने, निरीक्षणे, विश्लेषणे, निर्वचने विशेषज्ञः भवतु।

(2) क्षेत्रीयपरियोजनाप्रबन्धनम्- अर्थात् खननस्य, प्राकृतिकसंसाधनस्य निष्कर्षणम्, सिञ्चने, विद्युदुत्पादने, परमाणूर्जायां, प्राथमिकप्रसंस्करणे, सामग्र्युत्पादने, सामग्रीप्रसंस्करणविनिर्माणे, भौतिकावसंरचनायां यत्र पर्यावरणसेवा अपि सन्ति, परियोजनायाः प्रबन्धे अथवा प्रसंस्करणे अथवा सङ्क्रियासु अथवा सुविधाप्रबन्धे विशेषज्ञः भवतु;

(3) पर्यावरणसंघातनिर्धारणप्रक्रिया- (ई आई ए) इत्येतं सञ्चालयितुं, क्रियान्वयितुं, ईएमपी इति निर्मातुम्, अन्य-प्रबन्धयोजनासु विशेषज्ञः तथा यः ईआईए-प्रक्रियायां प्रयुक्तभविष्यसूचकविधियन्त्रविशेषज्ञो भवतु।

(4) विपत्तिनिर्धारणं, व्यावसायिकस्वास्थ्यं वा ।

(5) जीवविज्ञानं (वनस्पति-जीव-जन्तुसम्बन्धिप्रबन्धनम्)वानिकीं, वन्यजीवं, समुद्रीयविज्ञानं वा ।

(6) पर्यावरणार्थशास्त्राभ्यां सह परियोजनामूल्याङ्कनस्य अनुभवं भवतु।

(7) प्रदूषणनिवारणं, न्यूनीकरणं, पर्यावरणीयविज्ञानं वा ।

(8) लोकस्य प्रशासनं प्रबन्धनं वा यदन्तर्गते विभिन्नविकासात्मकक्षेत्राणि पर्यावरणविषयाश्चापि वर्तन्ते ।

(9) पर्यावरणविधिः ।

(10) सामाजिक-संघातनिर्धारणं, पुनर्वासः, पुनर्स्थापनञ्च ।

(2) ईएसी इत्यस्य पदावधिः वर्षत्रयात् अधिकः न भविष्यति ।

(3) ईएसी इत्यस्य संख्या पञ्चदशभ्यः नियमबद्धसदस्येभ्यः, यस्मिन् अध्यक्षः सचिवोऽपि भविष्यतः, अधिका न भविष्यति । तथापि अध्यक्षः समित्याः विशिष्टसङ्गोष्ठ्याः कृते सुसङ्गतक्षेत्रस्य सदस्यान् विशेषज्ञरूपेण योजयिष्यति ।

(4) अध्यक्षः सभापतिर्वा ईदृशः प्रतिष्ठितः मानवः भविष्यति, यः पर्यावरणनीतिसम्बन्धिविषयेषु, प्रबन्धने, विभिन्नविकासात्मकक्षेत्रसम्बद्धलोकप्रशासने अनुभवी ।

(5) अध्यक्षः सभापतिः वा सदस्येषु कस्यापि एकस्य सदस्यस्य नाम उपाध्यक्षस्य अथवा उपसभापते कृते नाम निर्दिष्टं करिष्यति, यः अध्यक्षस्य सभापतेर्वा अनुपस्थितौ (ईएसी) इत्यस्य अध्यक्षतां करिष्यति ।

(6) सदस्यस्य यस्मिन् अध्यक्षः सभापतिर्वाऽपि अस्ति, अधिकतमः पदावधिः मूल्याङ्कनसमितेः प्राधिकरणात् वा कस्यामपि एकस्यां समितौ प्राधिकरणे वा वर्षत्रयस्य अथवा तस्य भागस्य द्वयोः पदावध्योः कृते भविष्यति, अध्यक्षः सभापतिः सदस्यः वा अस्याः अधिसूचनाया अधीने गठिते एकस्मात् अधिके प्राधिकरणे समितौ वा सह कार्यं न करिष्यन्ति ।

(7) अध्यक्षस्य सभापतेः सदस्यस्य वा कार्यकालं कार्यकालसमाप्तेः पूर्वं कारणं विना मन्त्रालयेन संचालितेन उचितान्वेषणेन विना ऐच्छिकविधिना स्वल्पं नैव करिष्यते ।

(8) एकस्याः अधिकानां विशेषज्ञमूल्याङ्कनसमितीनां यथा मन्त्रालयः उचितं मन्यते, गठनं करिष्यति ।

(9) सम्बद्ध-ईएसी इत्यस्य प्रधिकृतसदस्यः ईदृश्याः परियोजनायाः सम्बद्धस्य कस्यापि स्थलस्य निरीक्षणं कर्तुं शक्यन्ते, यस्य सम्बन्धे विस्तारणस्य मूल्याङ्कनस्य वा प्रयोजनार्थं पूर्वपर्यावरणस्यानापत्तिः याचिता स्यात्, परियोजनाप्रस्तावकं न्यूनातिन्यूनं सप्तभ्यः दिनात् पूर्वं सूचना दत्ता स्यात्, यः निरीक्षणस्य कृते आवश्यकसहयोगस्य व्यवस्थां करिष्यति ।

(10) ईएसी सामूहिकोत्तरदायिसिद्धान्ते कार्यं करिष्यति, अध्यक्षः प्रत्येकस्मिन् विषये सर्वसम्मतिं कर्तुं पूर्णप्रयासं करिष्यति, यदि सर्वसम्मतिः न सम्भवति, तदा बहुमताभिमतं निर्णायकं भविष्यति । परन्तु यदि विनिश्चयः बहुमतेन क्रियते पक्षे विपक्षे च, अभिमतानां विवरणं कार्यवृत्ते अभिलिखिष्यति ।

(11) निदेशकात् वैज्ञानिकात् समतुल्यपक्त्त्याः वा अन्यूनपङ्क्त्या मन्त्रालयस्य प्रतिनिधिः समित्याः सदस्यसचिवरूपेण कार्यं करिष्यति ।

(12) ईएसी प्रत्येकस्मिन् मासे स्वल्पात् अपि स्वल्पम् एकवारं गोष्ठीं करिष्यत्येव ।

(13) मन्त्रालयः प्रत्येकस्मिन् समये (ई एसी) इत्यस्य निर्माणाय अनुसरणविधिं करिष्यति ।

(7) राज्यस्तरीयपर्यावरणसङ्घातनिर्धारणप्राधिकरणम् राज्यक्षेत्रस्तरीयपर्यावरणसङ्घातनिर्धारणप्राधिकरणं वा ।

(1) एसईआईएए यूटीआईएए वा लिभ्यः सदस्येभ्यः मिलित्वा भविष्यति, यस्मिन् अध्यक्षः सभापतिर्वा सदस्यसचिवाश्च भविष्यन्ति । सदस्यसचिवः सम्बन्धितराज्यसर्वकारस्य राज्यप्रशासनस्य वा ईदृशः सेवारतः अधिकारी भविष्यति, यः राज्यसर्वकारे संघराज्यक्षेत्रे वा निदेशकात् समतुल्यपक्त्त्याः वा अन्यूनपक्त्त्याः न भविष्यति, सदस्यसचिवेन प्रत्याशा क्रियते, यत् स पर्यावरणविधिभिः सुपरिचितः भवेत् ।

(2) एसईआईएए अथवा यूटीआईएए इत्यनयोः वा कार्यकालः वर्षत्रयाय भविष्यति, तथापि यदा आवश्यकं समीचीनं वा अवगच्छेयुः, मन्त्रालयः विद्यमानप्राधिकरणस्य कार्यकालं मासत्रयस्य अनधिकावधेः कृते वर्धयिष्यति ।

(3) अध्यक्षः सभापतिर्वा ईदृशः प्रतिष्ठितः मानवः भविष्यति, यः पर्यावरणनीतिसम्बन्धविषयेषु, प्रबन्धेषु, विभिन्नविकासात्मकक्षेत्रेषु, लोकप्रशासने च अनुभवी स्यात् । अर्हता, आयुः, अनुभवश्च अस्या अधिसूचनायाः खण्डे षष्ठे उपखण्डे प्रथमे प्रदत्तमानदण्डानुसारं भविष्यन्ति ।

(4) यस्मिन् अन्यसर्वकारी जनः अध्यक्षः सभापतिर्वाप्यास्ति, अस्य अधिकतमः कार्यकालः मूल्याङ्कनसमित्यां प्राधिकरणे वा कस्याम् अपि एकस्यां समित्यां प्राधिकरणे वा वर्षत्रयाय तस्य भागस्य द्वयोः पदावधयोः कृते भविष्यति, अध्यक्षः सभापतिः सदस्यश्च अस्या अधिसूचनाया अधीने एकाधिकगठितप्राधिकरणे समित्यां वा सह कार्यं न करिष्यन्ति ।

(5) अध्यक्षस्य सभापतेः सदस्यानाञ्च कार्यकालं कार्यकालसमाप्तेः पूर्वं कारणं विना सम्बद्धेन राज्येन संघराज्येन वा सञ्चाल्यमानेन उचितपरीक्षणेन विना ऐच्छिकविधिना न स्वल्पीकरिष्यते ।

(6) राज्य सर्वकारः संघराज्यं वा क्षेत्रप्रशासनसदस्यानाम् अध्यक्षस्य च नामानि विद्यमानप्राधिकरणस्य कार्यकालस्य समाप्तेः स्वल्पादपि स्वल्पं 45दिनात् पूर्वं मन्त्रालयं प्रेषयिष्यति, तथा मन्त्रालयः विद्यमानप्राधिकरणस्य कार्यकालस्य समाप्तेः पूर्वम् अस्या अधिसूचनायाः प्रयोजनाय एसईआईएए, यूटीआईएए इत्यनयोः वा एकस्य प्राधिकरणस्य रूपेण संयोजनं करिष्यति ।

(7) यदि राज्यसर्वकारः संघराज्यक्षेत्रप्रशासनं वा विद्यमानप्राधिकरणस्य कार्यकालस्य समाप्तेः पूर्वं 45दिनात् पूर्वं मन्त्रालयं सदस्यानाम् अध्यक्षस्य च नामानि प्रेषयितुम् असमर्था भवन्ति चेद् मन्त्रालयः अस्या अधिसूचनायाः प्रयोजनाय एसईआईएए, यूटीआईआईएए इत्यनयोः वा राज्यसर्वकारं संघराज्यक्षेत्रप्रशासनं वा निर्दिशन् विना प्राधिकरणरूपेण गठनं करिष्यति ।

(8) एसईआईएए, यूटीआईएए इत्यनयोः वा सर्वे विनिश्चयाः सभासु करिष्यन्ते, तथा सामान्यरूपेण सर्वसम्मता भविष्यन्ति, किन्तु यदि विनिश्चयो बहुमतेन क्रियते, पक्षे विपक्षे च अभिमतानां विषयाः कार्यवृत्तेषु स्पष्टरूपेण अभिलेखिष्यन्ते, तथा च तस्य एका प्रति मन्त्रालयं प्रेषयिष्यते ।

(9) एसईआईएए, यूटीआईएए इत्येतौ वा प्रत्येकस्मिन् मासे स्वल्पादपि स्वल्पमेकवारं सभां करिष्यतः ।

8. राज्यसङ्घराज्यक्षेत्रमुत्तजनपदस्तरीयविशेषज्ञमूल्याङ्कनसमितिः

(1) एसईएसी यूटीईएसी डीईएसी वा इत्यस्याध्यक्षसभापतिसदस्यानां वा अर्हतायुरनुभवा एतदधिसूचनायाः 6 खण्डस्य उपखण्डे (1) दत्तमानदण्डानुसारेण भविष्यन्ति ।

(2) एसईएसी यूटीईएसी डीईएसी वा इत्यस्यान्यमानदण्डकृत्यानि एतदधिसूचनायाः 6 खण्डस्य उपखण्डाद् (1) उपखण्डं (10) यावद् दत्तमानदण्डानुसारेण भविष्यन्ति ।

(3) राज्यसर्वकारसङ्घराज्यक्षेत्रप्रशासनयोर्वैकः प्रतिनिधिः, यः राज्यसर्वकारसङ्घराज्यक्षेत्रयोर्वैकस्य निर्देशकः समतुल्यपङ्क्तेर्वा अन्यूनपङ्क्तेर्वा भवतु, एसईएसी यूटीईएसी इत्येतयोर्वैकस्यैकस्मिन् विषये, समितिसचिवरूपेण कार्यं करिष्यति ।

(4) राज्यप्रदूषणनियन्त्रणविभागस्य संघराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमितेर्वा कश्चिदपि अधिकारी डीईएसी इत्यस्य सचिवरूपेण कार्यं करिष्यति ।

(5) डीईएसी इत्यस्य पुनर्गठनं जनपदप्रशासनेन, राज्यसर्वकारेण, संघराज्यक्षेत्रप्रशासनेन वा प्रेषितानां नाम्नामाधारेण एसईआईएए यूटीईआईएए इत्यनयोर्वा केनापि प्रत्येकं तृतीयवर्षान्ते करिष्यते ।

(6) एसईएसी यूटीईएसी इत्येतयोर्वैकस्य पुनर्गठनं केन्द्रसर्वकारेण राजपत्राधिसूचनामाध्यमेन प्रत्येकं तृतीयवर्षान्ते करिष्यते । यदा कदाचिदप्यावश्यकं समीचीनञ्चावबुध्येत, मन्त्रालयस्त्रिमासाधिकावधये विद्यमानसमितिकार्यकालं संवर्धितुं शक्यति ।

(7) राज्यसर्वकारः सङ्घराज्यक्षेत्रप्रशासनं वा, विद्यमानस्य एसईएसी यूटीईएसी इत्येतयोर्वैकस्य कार्यकालस्य समाप्तेर्न्यूनातिन्यूनं 45दिवसपूर्वं सदस्यानाम् अध्यक्षाणाञ्च नामानि मन्त्रालयाय प्रेषयिष्यति, मन्त्रालयो विद्यमानसमितिकार्यकालसमाप्तेः पूर्वम् एतदधिसूचनाप्रयोजनेभ्यः एसईएसी यूटीईएसी इत्येतयोर्वैकस्य गठनं करिष्यति ।

(8) यदि राज्यसर्वकारः सङ्घराज्यक्षेत्रप्रशासनं वा, विद्यमानस्य एसईएसी यूटीईएसी इत्येतयोर्वैकस्य कार्यकालस्य समाप्तेर्न्यूनातिन्यूनं 45दिवसपूर्वं सदस्यानाम् अध्यक्षाणाञ्च नामानि मन्त्रालयाय न प्रेषयति, चेन्मन्त्रालया राज्यसर्वकारः सङ्घराज्यक्षेत्रप्रशासनं वा विना निर्देशमेव, एतदधिसूचनाप्रयोजनेभ्यः मूल्याङ्कनसमितिरूपेण एसईएसी यूटीईएसी इत्येतयोर्वैकस्य गठनं करिष्यति ।

(9) यदि जनपदप्रशासनं राज्यसर्वकारः सङ्घराज्यक्षेत्रप्रशासनं वा विद्यमानस्य डीईएसी इत्यस्य कार्यकालसमाप्तेः 45दिवसपूर्वं डीईएसी इत्यस्य सदस्यानाम् अध्यक्षाणाञ्च नामानि यथास्थितावेव एसईआईएए यूटीईआईएए इत्यनयोरेकस्मै न प्रेषयति चेद् यथास्थितावेव, एसईआईएए यूटीईआईएए इत्यनयोरेकमुत जनपदप्रशासनं, राज्यसर्वकारं, सङ्घराज्यक्षेत्रप्रशासनं वा, विना निर्दिष्टमेव, एतदधिसूचनाप्रयोजनानां कृते मूल्याङ्कनसमितिरूपेण डीईएसी इत्यस्य गठनं करिष्यति ।

(10) एतदतिरिक्तम्, यदि यथास्थितिः सम्बन्धित एसईआईएए यूटीईआईएए इत्यनयोर्वैको यथासमयं मन्त्रालयाधिसूचितसमयावधावेव डीईएसी इत्यस्य गठनेऽसफलो भवति, चेन्मन्त्रालय ईदृशेभ्यः सदस्येभ्यो मिलित्वा निर्मितं सुसङ्गतं डीईएसी, यत्सः सम्यगवच्छेत्, तस्य गठनं तावदवधये (न्यूनातिन्यूनं षण्मासेभ्यः) करिष्यति । यावद् यथास्थितिः, सम्बन्धितः एसईआईएए यूटीईआईएए इत्यनयोर्वा केनापि सम्बन्धित एसईईसी इत्यस्य गठनं न क्रियते ।

(11) मन्त्रालयः, प्रशासनिकसुविधाकारणान् प्रस्तावान् च शीघ्रमेव समाधातुं राज्याय सङ्घराज्यक्षेत्राय वा एकस्मादधिकस्य एसईएसी यूटीईएसी वेत्यस्य गठनं कर्तुं शक्यति ।

(12) एसईएसी यूटीईएसी वा प्रत्येक मासि न्यूनातिन्यूनम् एकवारमुपवेशनं करिष्यति ।

(9) तकनीकीविशेषज्ञसमितिः

(1) तकनीकीविशेषज्ञसमितिः, पर्यावरणा-(संरक्षणा)-धिनियमः, 1986 (1986तमस्य 29) इत्यस्यानुच्छेदीयतार्तीयविभागस्य, (उपधारा) उपविभागस्य (3) अधीनतायां केन्द्रीयसर्वकारेण गठितं करिष्यति, यदधिकतमानां 10 सदस्यानां, येष्वध्यक्षभापतिसदस्यसचिवा अपि सन्ति, मेलनेन सेत्स्यति ।

(2) तकनीकीविशेषज्ञसमितिः वैज्ञानिकसिद्धान्तेषु परियोजनायाः प्रवर्गीकरणं पुनःप्रवर्गीकरणं वा यस्यां प्रक्रियायां सरलीकरणम्, यथासमयं मन्त्रालयेनैतदधिसूचनाप्रयोजनानि समितिं समनुदेशिताम् अन्यकार्याण्यपि सन्ति, आरम्भं करिष्यति ।

(3) समितेः कार्यकालः पञ्चवर्षाणां भविष्यति ।

(4) तकनीकीविशेषज्ञसमितिप्राधिकृतसदस्याः, मन्त्रालयेन परियोजनाप्रस्तावकाय न्यूनातिन्यूनं सप्तदिवसानां पूर्वसूचनां दत्त्वा परियोजनान्तर्वलितपर्यावरणसङ्घातनिर्धारणप्रयोजनाय च कयाऽपि परियोजनया क्रियाकलापेन वा सम्बन्धितं कस्याऽपि स्थलस्य भ्रमणं कर्तुं शक्यन्ति ।

(10) पूर्वपर्यावरणानापत्तिः पूर्वपर्यावरणानुज्ञाप्रक्रियाप्रक्रमो वा

(1) प्रवर्ग 'क' प्रवर्ग 'ख1' इत्यस्य वा पूर्वपर्यावरणानापत्तिप्रक्रिया अधिकतमैः षट्प्रक्रमैर्मिलित्वा भविष्यति । तथापि, विशिष्टविषयवर्गायेदृशी प्रक्रमानुप्रयोज्यतैदधिसूचनायां प्रदत्ता अस्ति । आनुक्रमिकक्रमे षट्प्रक्रमाः निम्नलिखिताः सन्ति-

प्रक्रमः (1) विस्तारणम् ।

प्रक्रमः (2) प्रारूपम् ईआईए विवरणसज्जीकरणम् ।

प्रक्रमः (3) लोकपरामर्शः ।

प्रक्रमः (4) अन्तिमम् ईआईए सज्जीकरणम् ।

प्रक्रमः (5) मूल्याङ्कनम् ।

प्रक्रमः (6) पूर्वपर्यावरणानापत्तिस्वीकृतिरस्वीकृतिर्वा ।

(2) प्रवर्ग 'ख2' इत्यस्मै पूर्वपर्यावरणानापत्तिप्रक्रिया यस्यामनुसूच्यां यथाविनिर्दिष्टमूल्याङ्कनसमितेः समक्षं स्थापनम्, अधिकतमप्रक्रमैर्मिलित्वा भविष्यति । एते त्रयः प्रक्रमा आनुक्रमिकक्रमे निम्नलिखिताः सन्ति-

प्रक्रमः (1) ईएमपी विवरणसज्जीकरणम् ।

प्रक्रमः (2) मूल्याङ्कनम् ।

प्रक्रमः (3) पूर्वपर्यावरणानापत्तिस्वीकृतिरस्वीकृतिर्वा ।

(3) प्रवर्गः 'ख2' इत्यस्मै पूर्वपर्यावरणानापत्तेः प्रक्रिया यस्यामनुसूच्यां यथाविनिर्दिष्टमूल्याङ्कनसमितेः समक्षं स्थापनम्, अधिकतमद्व्याभ्यां प्रारूपाभ्यां मिलित्वा भविष्यति । प्रक्रमौ आनुक्रमिकक्रमे निम्नलिखितौ स्तः-

प्रक्रमः (1) ईएमपी विवरणसज्जीकरणम् ।

प्रक्रमः (2) विनियामकप्राधिकरणेनावेदनसम्पूर्णतासम्पादनम् ।

प्रक्रमः (3) पूर्वपर्यावरणानुज्ञास्वीकृतिरस्वीकृतिर्वा ।

परन्तु ईएमपी इत्यस्य सज्जकः एसीओ परियोजनाप्रस्तावकश्च ईएमपी इत्यस्य कृते पर्याप्ततायै आधिकारिकत्वेन भविष्यन्ति :

परन्तु एतच्चाप्यस्ति यद् ईएमपी विवरणम् अभिलेखे स्थापितं वर्तते विनियामकप्राधिकरणस्य च पार्श्वे परियोजनायै अतिरिक्तोपायविधानाधिकारः सुरक्षितोऽस्ति ।

(11) यथास्थिति, पूर्वपर्यावरणानापत्तये पूर्वपर्यावरणानुज्ञायै वा आवेदनप्रक्रिया

(1) अनुसूच्यां सूचीबद्धपरियोजनायै यथास्थितिः, पूर्व - ईसी पूर्व - ईपी इत्यस्य वा वाञ्छकः परियोजनाप्रस्तावकः, प्रत्येकं प्रक्रमस्य समक्षम् उल्लिखितसम्बन्धितप्रारूपेषु अधिसूचितान्तर्जलीयसेवामाध्यमेन आवेदनं करिष्यति । सामान्यावेदनं स्वीकृतं न भविष्यति ।

प्रक्रमः/	प्रारूपः	तेनानुपारितः	अनुप्रयोज्यता	विनियामकप्राधिकरणम्
प्रयोजनम्				
विस्तारणम्	प्रारूपः - 1	पूर्व - साध्यताविवरणम्	कप्रवर्गस्य खप्रवर्गस्य च	मन्त्रालयस्य कप्रवर्गस्य, ख1प्रवर्गस्य च (यत्र साधारणा नियमाः मान्याः भवन्ति) अधीनानां

			अधीनानि सर्वाः परियोजनाः	परियोजनानां कृते, यथास्थितिः एसईआईएए अथवा यूटीईआईएए ख1प्रवर्गस्य अधीनानां परियोजनानां कृते (यत्र साधारणनियमाः मान्या न भवन्ति) प्रवर्गः ख2 च ।
लोकपरामर्शः	प्रेषितसाधार णपत्रम्	(1) आंग्लभाषायां सज्जीकृताः प्रारूप-ई आईए-विवरणस्य न्यूनतमा दश प्रतयः एका कोमला प्रतिः (2) आंग्लभाषायां राज्यस्य संघस्य वा राजभाषायां ईआईएविवरणसारस्य न्यूनातिन्यूनाः दशकठोरप्रतयः	अस्या अधिसूचनायाः खण्डस्य चतुर्दशस्य उपखण्डे प्रथमे दत्ताः सर्वाः परियोजनाः	सम्बन्धितस्य, एसपीसीबी\ यूटीपीसीसी इत्यस्य सदस्यसचिवः
मूल्याङ्कनम्	प्रारूपः - 1	(1) प्रारूपः 1 क अथ च (2) वैचारिकयोजना	अनुसूच्याः मदस्य 42तमस्य, मदस्य 43तमस्य च अधीने स्तम्भे पञ्चमे उल्लिखिताः सर्वाः परियोजनाः	यथास्थितिः, एसईआईएए, या यूटीईआईएए वा
	प्रारूपः - 1	(1) प्रारूपः - 1, ख - 2 (2) ई एम पी (3) अन्तिमाभिन्यासा योजना (4) खनन - परियोजनानां दशायां साध्यताविवरणम् खनन योजना वा (5) लघुखनिजानां	प्रवर्गस्य खस्य द्वितीयस्य अन्तर्गते आगम्यमानाः सर्वाः परियोजनाः	यथास्थितिः, एसईआईएए, या यूटीईआईएए वा

		खननदशायां जनपदसर्वेक्षणविवरण म् अथ च (6) समूहस्थितिदशायां समूहप्रमाणपत्रम्		
	प्रारूपः - 2	(अन्तिमः ईआईए विवरणम् (2) खननपरियोजनानां दशायां साध्यताविवरणम् अनुमोदितखननयोज नायाः प्रति (3) अन्तिमाभिन्यासा योजनायाः प्रति (4) लोकपरामर्शकार्यकला पाः (5) लघुखनिजानां खननस्य दशायां जनपदसर्वेक्षणविवरण म् (6) समूहस्थितिदशायां समूह-प्रमाणपत्रम् तथा (7) विस्तारणस्य आधुनिकीकरणस्य वा दशायां सक्षमेण प्राधिकारिणा निर्दिष्टा	प्रवर्गस्य कस्य प्रवर्गस्य ख2 इत्यस्य च अन्तर्गते आगम्यमानाः सर्वाः परियोजनाः	मन्त्रालयस्य कप्रवर्गस्य, ख1प्रवर्गस्य च (यत्र साधारणा नियमाः मान्याः भवन्ति) अधीनानां परियोजनानां कृते, यथास्थितिः एसईआईएए अथवा यूटीईआईएए ख1प्रवर्गस्य अधीनानां परियोजनानां कृते (यत्र साधारणनियमाः मान्या न भवन्ति) प्रवर्गः ख2 च ।

		यथास्थितिः, पूर्वतरः पूर्व-ईसी, पूर्व-ईपी नियमानाम् अनुपालन - प्रमाणपत्रम्, तथा च (8) अस्या अधिसूचनायाः परिच्छेदस्य सप्तदशस्य, उपपरिच्छेदे पञ्चमे यथा विनिर्दिष्टान्यपूर्वापेक्षाः		
--	--	--	--	--

(2) यथास्थितिः, पूर्व-ईसी पूर्व-ईपी इत्यनयोः वा विषययोः प्रक्रियायाः योजनासम्बन्धिनिरूपणं परिशिष्टे चतुर्दशे दत्तम् ।

(12) विस्तारणम् -

(1) अनुसूच्याः प्रवर्गस्य ख-2 इत्यस्याधीनानां सूचीबद्धानां सर्वासां परियोजनानां विस्तारणमपेक्षितं न भविष्यति ।

(2) परियोजनाप्रस्तावकेन सम्यक्त्तत्परतायाः सुकरीकरणं यस्मिन् यथास्थितिः, प्राथमिकस्य गौणस्य वा तथ्यस्य संग्रहणमपि अस्ति, टीओआर इत्यस्य अथवा पूर्व-ईसी इत्यस्य अथवा पूर्व-ईपी इत्यस्य वा स्वीकृतये आवेदनपूरणात् पूर्वमपि मन्त्रालयेन प्रतिसमयम् विकसितं क्षेत्रगतं मानकं टीओआरमन्त्रालयस्य अन्तरजालस्य मध्ये प्रदर्शितं भविष्यति ।

(3) मानक-टीओआर इति विनियामकप्राधिकरणेन मूल्याङ्कनसमितिम् अनिर्दिशन् सप्तानां कार्यदिवसानां मध्ये आवेदनस्वीकृतौ सम्पर्कयुतपद्धतिना निम्नपरियोजनाभ्यः आरब्धं भविष्यति-

(क) अनुसूच्याः विभागस्य ३८ इत्यस्य समक्षम्, स्तम्भस्य तृतीयस्य चतुर्थस्य वा प्रविष्टेः (i) अथ च प्रविष्टेः (ii) अन्तर्गते आगम्यमानानां सीमाक्षेत्राणां सर्वा राजमार्गपरियोजनाः

(ख) ईदृश्यः सर्वाः परियोजनाः, यासाम् अधिसूचितौद्योगिकसम्पदासु अवस्थापनं प्रस्तावितमस्ति, तथा च याः ईदृशीषु अधिसूचनासु अननुज्ञाताः सन्ति ।

(ग) तासां विद्यमानपरियोजनानां सर्वे विस्तारसम्बन्धिप्रस्तावाः, यैः पूर्वं पर्यावरणानापत्तिः प्राप्ताः ।

(घ) अनुसूच्याः विभागस्य 42तमस्य विभागस्य 43तमस्य च स्तम्भस्य चतुर्थस्य प्रविष्ट्यन्तर्गते सर्वाः आगम्यमानाः सर्वाः भवननिर्माणस्य क्षेत्रविकासस्य च परियोजनाः ।

परन्तु मूल्याङ्कनसमितिः परियोजनायै मानक-टीओआर इत्यस्य कृते प्रारम्भ्यमाणस्य सम्बन्धे सूचनीया भविष्यति । मूल्याङ्कनसमितिः टीओआर इत्यस्यादतिरिक्तस्य विनिर्दिष्टस्य टीओआर इत्यस्य संस्तुतये, यदि तद्धानकं टीओआरइत्यस्य सूचनात् दिवसत्रयस्य अभ्यन्तरे एतस्याः परियोजनायाः कृते आवश्यकं भवति ।

(4) उपरि प्रदत्ते उपपरिच्छेदे तृतीये विनिर्दिष्टात् भिन्ना नवाः परियोजना मानकटीओआर इत्यस्मात् अतिरिक्तम् विनिर्दिष्टटीओआर इत्यस्य संस्तुतये यदि आवश्यकं भवति चेत् आवेदनस्य दिनाङ्कात् 30दिवसाभ्यन्तरे विनियामकप्राधिकारिणा मूल्याङ्कनसमितिः निर्दिक्ष्यते । यदि विनियामकप्राधिकरणम् विषयं प्ररूपे प्रथमे आवेदनस्य दिनाङ्कात् 30दिनानामभ्यन्तरे मूल्याङ्कनसमितिं न निर्दिशति क्षेत्रविनिर्दिष्टमानक-टीओआरविनियामकप्राधिकरणेन 30तमे दिवसे सम्पर्कयुतमाध्यमेन सूच्यं भविष्यति ।

(5) टीओआर इत्यस्य कृते आवेदनानि मूल्यानसमितेः संस्तुतौ सम्बन्धितविनियामकप्राधिकारिणा अस्वीकृताः भविष्यन्ति । अस्यामस्वीकृतदशायाम्, ईदृश्याः अस्वीकृतेः कारणैः सह विनिश्चयाः आवेदनप्राप्तेः 60दिवसाभ्यन्तरे सम्यक्वैयक्तिकश्रवणस्य अनन्तरं लिखितरूपेण परियोजनाप्रस्तावकं संसूचयिष्यते ।

(6) परियोजनाप्रस्तावकः, मूल्याङ्कनसमित्या नियतकृतक्षेत्रविनिर्दिष्ट-मानक-टीओआरः विनिर्दिष्टटीओआरश्च, यदि कोऽपि अस्ति चेत् तेन आधरेण ईआ विवरणं सज्जी करिष्यति ।

(7) सम्बन्धितविनियामकप्राधिकारिणा नदीघाटीपरियोजनां विहाय परियोजनाभ्यः प्रत्यर्पितानां कृत्यानां विधिमान्यता अस्य प्रारम्भदिनांकात् चतुर्णां वर्षाणां कृते भविष्यति । नदीघाटीपरियोजनाविषये एषा विधिमान्यता पञ्चवर्षाणां कृते भविष्यति ।

(8) ईदृशीनां परियोजनानां विस्तारे कस्यचित् परिवर्तनस्य दशायाम्, यस्य कृते विनियामकप्राधिकारिणा टीओआर इति विहितम्, परियोजनाप्रस्तावकेन टीओआर इत्यस्य विधिमान्याभ्यन्तरे तथा च लोकपरामर्शात्

पूर्व पूर्व टीओआर इत्यस्मिन् संशोधनाय आवेदनं प्रारूपे तृतीये सम्पर्कयुतविधिना भविष्यति । ईदृशाः सर्वे प्रस्तावाः, यदि अपेक्षिताश्चेत् आवेदनस्य दिनांकात् दिवसत्रयस्य अभ्यन्तरे मूल्याङ्कनसमितिं निर्दिष्टं करिष्यन्ति, तथापि संशोधित-टीओआर-विधिमान्यता पूर्वतरस्य टीओआर इत्याख्यस्य आरम्भतिथेः गणयिष्यते ।

(9) यदि तस्याः एव भूमेः भागतः अथवा पूर्णतः अन्यप्रयोजनाभिः सह अतिव्यापिन्याः भूमेः कृते एकाधिकः प्रस्तावः प्राप्यते चेत् यस्य टीओआर इत्याख्यम् अथवा पूर्व-ईसी अथवा पूर्वईपी वा कयापि अन्यया परियोजनया पूर्वमेवारम्भीकृताः, ईदृशान् सर्वान् विषयान् लम्बितान् स्थापयिष्यन्ति, विनियामकप्राधिकरणं सम्बन्धितराज्यस्य, संघराज्यक्षेत्रस्य वा मुख्यसचिवं लिखितसूचनां प्रेषयिष्यति, अथ च राज्यसर्वकारस्य संघराज्यक्षेत्रप्रशासनस्य वा संस्तुतेः आधारे विनिश्चयं करिष्यति ।

(13) पर्यावरणसंघातनिर्धारणविवरणसज्जीकरणम्-

(1) आधाररेखातथ्यानि समये समये मन्त्रालयेन सूचितानाम् अथवा सीपीसीबीद्वारा विहितक्षेत्रविनिर्दिष्ट-ईआईएमार्गदर्शिनियमेषु निनिर्दिष्टानां नवाचारानुसारैः संग्रहिता भविष्यन्ति ।

(2) आधार-रेखातथ्यानि नदीघाटीपरियोजनाभ्यः भिन्नानां सर्वपरियोजनानां विषये ईआईए-विवरणाय वर्षाकालभिन्नस्य एकस्य सत्रस्य कृते संग्रहिताः भविष्यन्ति, तथापि वर्षाकालाधारतथ्यानि अपि संग्रहिताः भविष्यन्ति, यदि टीओआ- निर्णयसमये मूल्याङ्कनसमित्या ईदृशी अपेक्षा विहिता भवेत् ।

(3) आधाररेखातथ्यानि एकवर्षाय संग्रहिताः भविष्यन्ति, यस्यान्तर्गते नदीघाटीपरियोजनासम्बन्धे ईआईए इत्यस्य कृते वर्षाकालऽपि वर्तते ।

(4) आधार-रेखातथ्यानां संग्रहणं विश्लेषणं पर्यावरण(संरक्षण)अधिनियमस्य 1986तमस्य वर्षस्य

अधीने सम्यक्तया अधिसूचितपर्यावरणप्रयोगशालामाध्यमेन करिष्यते ।

(5) उपलब्धेगौणतथ्येषु सत्यपि 12समुद्रीमीलपरिमिताद् परे प्रस्तावितरियोजनानां कृते आधाररेखारूपे विचारः करिष्यते ।

(6) उपर्युक्ताद् उपखण्डात् प्रथमात् उपखण्डे पञ्चमे निर्दिष्टाधाररेखातथ्यानि विस्तारणाय आवेदनं नहि ध्यायन् कस्मिन् अपि प्रक्रमे संग्रहिता कर्तुं शक्यन्ते, तथापि लोकपरामर्शाय एसपीसीबी अथवा यूटीपीसीबी

इत्येतौ प्रारूपः ई-आई-एविवरणप्रस्तुतिकाले एतादृशानि आधाररेखातथ्यानि वर्षत्रयात् अधिकानि पुरातनानि नो भवेयुः ।

(7) पर्यावरण(संरक्षण)अधिनियमस्य 1986तमस्य अधीनानां सम्यक्तया अधिसूचितपर्यावरणप्रयोगशालाया माध्यमेन संग्रहीतपञ्चपरियोजनानिरीक्षणतथ्येषु अपि परियोजनानां विस्ताराय आधुनिकीकरणाय वा विचारो विधास्यते ।

(8) ईआईएविवरणम्, एतादृशेन एसीओमाध्यमेन परियोजनाप्रस्तावकेन परिशिष्टे दशमे दत्तसामान्यसंरचनानुसारं सज्जीभविष्यति, यत् विशिष्टक्षेत्रस्य तथा च तस्य क्षेत्रस्य कृते परियोजनायाः प्रवर्गाय प्रत्यायितमस्ति ।

(9) प्रारूपईआईएविवरणम्, लोकपरामर्शस्य प्रयोजनाय मूल्याङ्कनाय च अन्तिमम् ईआईएविवरणं सज्जीकरिष्यति ।

(10) पर्यावरणसंघातनिर्धारणे अन्तर्वलितस्य ईआईएसमन्वयकेन कार्यात्मकक्षेत्रविशेषज्ञैः च सह प्रत्यायित-ईआईएपरामर्शसंगठनप्रकटनपरिशिष्टे त्रयोदशे विनिर्दिष्टविधाने ईआईएविवरणे संयुक्तः करिष्यते। तथा च ते परियोजनाप्रस्तावकादतिरिक्तं तत्र प्रदत्तवस्तूनि प्रति अङ्कान् प्रति उत्तरदायिनः भविष्यन्ति ।

(11) किमपि ईआईएविवरणम् प्रवर्गस्य स्वस्य द्वितीयस्य अधीने सूचीबद्धपरियोजनानां कृते अपेक्षितं भविष्यति। तथापि परिशिष्टे एकादशे दत्तसामान्यसंरचनानुसारेण ईएमपीविवरणम् एसीओ-माध्यमेन सज्जीकरिष्यति, आवेदनेन च सह प्रस्तोष्यति ।

(14) लोकपरामर्शः -

(1) लोकपरामर्शस्य सामान्यतया निम्नलिखितेन मिलित्वा द्वौ सङ्घटकौ भविष्यतः ।

(क) स्थले अस्य समीपे वा एकाधिके जनपदे अवस्थितपरियोजनाक्षेत्रस्य दशायां जनपदानुसारं लोकश्रवणं स्थानीयप्रभावितव्यक्तिविषयान् अभिनिश्चेतुम् अधिसूचना विहितरीत्यां करणीया;

(ख) एतादृशेभ्यः अन्यसम्बद्धजनेभ्यः,ये परियोजनायाः पर्यावरणीयविषयेषु युक्तियुक्तं पणं कुर्वन्ति, लिखते प्रत्युत्तरामन्त्रणम्;

(ग) अस्यातिरिक्तं यदि अपेक्षितं चेद् परियोजनायाः आधारे विषयानुसारं विषयाधारे केनापि अन्येन समुचितविधेः माध्यमेन लोकपरामर्शस्य संस्तुतिः मूल्याङ्कनसमित्या विनियामकसमित्या वा करिष्यते । तथापि विनियामकप्राधिकरणेन अस्या अधिसूचनायाः खण्डस्य पञ्चमस्य उपखण्डस्य सप्तमस्य अधीने विचार्यमाणानां रक्षापरियोजनानां विषये लोकस्य श्रवणस्य परामर्शस्य वा साध्यतायाम् अपेक्षायां च करिष्यति ।

(2) नवीनविस्तारप्रस्तावानाम् आधुनिकीकरणस्य च सर्वाः प्रवर्गस्य क इत्यस्य प्रवर्गस्य ख¹ इत्यस्य च परियोजनानाम्, येषां 50 प्रतिशतात् अधिका क्षमता वर्तते, लोक-परामर्शं करिष्यति ।

परन्तु निम्नलिखितानां कृते लोकपरामर्शाद् मुक्तिः प्राप्ताः अस्ति-

(क) अनुसूच्याः विभागस्य चतुर्थस्य अन्तर्गते आगम्यमानानां सिञ्चनपरियोजनामाधुनिकीकरणम् ;

(ख) अधिसूचितौद्यौगिकसम्पदां मध्ये अवस्थितानुसूच्याः विभागस्य 10(च) 16, 17, 19, 20, 21, 23, 24, 25, 27, 36, 40, इत्येषामन्तर्गते आगम्यमानाः सर्वाः परियोजनाः ।

(ग) अनुसूच्याः 42तमे, 43तमे च विभागे आगम्यमानाः सर्वाः परियोजनाः ।

(घ) सर्वाः प्रवर्ग-ख 2 इत्यस्य परियोजनाः क्रियाकलापश्च ।

(ड.) राष्ट्रीयरक्षासुरक्षासम्बद्धाः अन्यरणनीतिकमहत्त्वमन्तर्वलयितुं परियोजनाः याः केन्द्रीयसर्वकारेणावधारणीयाः ।

(च) सीमाक्षेत्रेषु 31तमस्य 38तमस्य च विभागयोः अधीनाः सर्वाः रेखीयपरियोजनाः ।

(छ) 12 समुद्रमीलपरिमिते दूरे अवस्थिताः सर्वाः अपतट - परियोजनाः

किन्तु अस्या अनुसूच्याः 31तमस्य विभागस्य अधीनासु सर्वासु परियोजनासु लोकपरामर्शः जनपदपर्यन्तं सीमितं भविष्यति, यत्र राष्ट्रीयोद्यानस्य अभयारण्यस्य, प्रवालभित्तेः, पारिस्थितिसंवेदनायाश्च क्षेत्राणि अवस्थितानि ।

(3) यत्र लोकनिर्णयेन लोकपरामर्शमपेक्षितमस्ति, तत्र परियोजनाप्रस्तावकः यथास्थितिः, एसपी सी पीयूटीपीसीसीइत्यस्य वा सम्बन्धितः सदस्यसचिवं यस्याधिकारक्षेत्रेपरियोजना अवस्थितास्ति, परिशिष्टं 1 इत्यस्मिन् दत्तानुसारं विनिर्दिष्टरूपविधाने अनुरोधपत्रेण सह आंग्लभाषया सज्जीकृतंप्रारूपंईआईए

विवरणस्य 10मूलप्रतयः, एकाइलैक्ट्रानिक इति प्रति, आंग्लभाषा, राज्यस्यसंघराज्यक्षेत्रस्य वा राजभाषा अथवा प्रादेशिकभाषायां ईआईएविवरणसारस्य न्यूनतमं 10 मूलप्रतयः प्रस्तुतं करिष्यति ।

(4) यदि परियोजनास्थलस्यान्तर्गते एको जनपदो अथवा राज्यस्यसंघराज्यक्षेत्रस्य वा अधिकजनपदाः, राज्यं संघराज्यक्षेत्रमागच्छन्ति, परियोजनाप्रस्तावकः प्रक्रियया लोकनिर्णयस्य आयोजनाय प्रत्येकसम्बन्धितःएस पी वी अथवायू टी पी सी सीइति पृथक् अनुरोधं करिष्यति ।

(5) लोकपरामर्शः परिशिष्टं 1 इत्यस्मिन् दत्तप्रक्रियया परियोजनां विनिर्दिष्टं करिष्यति ।

(6) लोकनिर्णयः यस्यान्तर्गते सम्बन्धितः विनियामकप्राधिकरणं लोकनिर्णयस्य कार्यवाहिनां प्रस्तुतिकरणमपि वर्तते, परियोजनाप्रस्तावकेन अनुरोधपत्रं प्राप्तदिनांकात् 40 कार्यादिवसानामतिरिक्त- अवधेः अन्तरे सम्बन्धितःएस पी सी सी अथवायू टी पी सी सीइत्यनेन पूरयिष्यति ।

(7) यदि सम्बन्धितःएसपीसीसी अथवायूटीपीसीसी पूर्वोक्तविनिर्दिष्टावधेरन्तरे लोकनिर्णयारम्भं पूर्णं च न करोति, तु विनियामकप्राधिकारिणः कस्याप्यन्यः लोकाभिकरणस्य यत् विनियामकप्राधिकरणस्य वा अधीनस्थः, अस्यामधिसूचनायाम् अधिकथितप्रक्रियानुसारेण 40 कार्यादिवसानामतिरिक्तावधेः अभ्यन्तरे आन्तरिकप्रक्रियां प्रपूरणाय विनियोजयिष्यति ।

(8) यदि उपर्युक्त-उपखण्डस्य (7) अधीनं नामनिर्दिष्ट - लोकाभिकरणं, प्राधिकरणसम्बन्धितविनियामकप्राधिकरणं एषो विवरणं करोति यत्स्थानीयपारिस्थिते करणादीदृशी रीत्यां लोकनिर्णयकरणमसम्भवं, यत् सम्बन्धितः स्थानीयजनानां विचारान् स्वतंत्ररूपेण अभिव्यक्तकरणार्थं समर्थं कारयिष्यति, सम्बन्धितं विनियामकप्राधिकरणं विस्तारेण तान् विषयान् विवरणं करिष्यति, ईदृशी अन्या विश्वसनीयसूचना यत् अस्य पार्श्वे तथा सम्यक् विचारणानन्तरं विनिश्चयं कर्तुं शक्यते, विषये लोकपरामर्शं च लोकनिर्णयं सम्मिलिती करणमावश्यकं नास्ति ।

(9) परियोजनायाः पर्यावरणविषयेषु युक्ति-युक्ताः विषयाः स्थापकाः अन्यसम्बन्धितजनैः, लिखितप्रतुत्तरं प्राप्तुं, सम्बन्धितः, एसपीबी वा यूटीपीसीसी लोकनिर्णयस्य व्यवस्थाकरणार्थं लिखितानुरोधस्य प्राप्तेः 10 दिवसाभ्यन्तरे स्व-अन्तर्जालसंपुटः (बेवसाईट) मध्ये विहितप्रारूपे आवेदनस्य प्रत्या सह आवेदकेन सज्जी सारंईआईए इतिविवरणं योजयित्वाईदृशः सम्बन्धितजनतः प्रत्युत्तरमामन्त्रितं करिष्यति, गोपनीयसूचनायां यस्मिन् बौद्धिकसम्पदाधिकारीयअणप्रकटनीय अथवा विधिकतः विशेषधिकारसूचनापि वर्तते, आवेदने विनिर्दिष्टस्रोतं अन्तर्जालसंपुटे(बेवसाईट मध्ये) न योजयिष्यते, सम्बन्धितविनियामकप्राधिकरणः परियोजनायाः विषये व्यापकप्रचारः सुनिश्चितकरणाय अन्यः पत्राचारमूहस्यापि उपयोगं कर्तुं शक्यते, तथापि विनियामकप्राधिकरणः लोकनिर्णयस्य दिनांकपर्यन्तं सामान्यकार्यालयस्य समये अधिसूचितस्थाने निरीक्षणाय प्रारूपम्ईआईए इतिविवरणं कस्यापि सम्बन्धितजनेन लिखितानुरोधे उपलब्धं कारयिष्यति, एतद्

लोकपरामर्शः प्रक्रियायाः भागे प्राप्तं सर्वं प्रत्युत्तरं शीघ्रतमुपलब्धसाधनानां माध्यमेन परियोजना प्रस्तावकम् अग्रेषितं करिष्यति ।

(10) लोकपरामर्शस्य पूर्णतायानन्तरं लोकनिर्णयस्य कार्यवाहिनां एका प्रतिः परियोजनाप्रस्तावकमपि उपलब्धं कारयिष्यति, परियोजनाप्रस्तावकः अस्याः प्रक्रियायाः समयेऽभिव्यक्ततात्विक पर्यावरणीयसंकटानां समाधानं करिष्यति तथाप्रारूपम् ईआईए अथवा ईएमपीइत्यस्मिन् न्यूनीकरणयोजनया सह समुचितं परिवर्तनं करिष्यति, अनेन सज्जीकृतमन्तिमं ईआई इति विवरणं मूल्याङ्कनाय सम्बन्धितविनियामकप्राधिकरणं परियोजनाप्रस्तावकेन प्रस्तुतिः करिष्यते ।

15. मूल्याङ्कनम् -

(1) परियोजना प्रस्तावकेन प्रस्तुतावेदनस्यास्य प्राप्तिर्दिनांकात् पञ्चदशकार्यदिवसानामनन्तरे सम्बन्धितः प्राधिकारी परियोजनायैः प्रत्यर्पितानि कृत्यानि प्रति गहनेन संवीक्षा करिष्यति, आवेदने अपर्याप्तताः अन्तर्जाल(ऑनलाईन) - माध्यमेन संसूचयिष्यति संपूरितावेदनानि अन्तर्जाल(ऑनलाईन) - माध्यमेन च स्वीकरिष्यति ।

(2) प्रवर्गः 'ख2' इत्यस्यान्तर्गते विषयान् त्यक्त्वा यावत् अनुसूच्यां विभागः इत्यस्य समक्षे विनिर्दिष्ट्या नोलिखितः, विनियामकप्राधिकरणेन स्वीकृतः प्रत्येकावेदनं मूल्याङ्कनसमितेः समक्षं स्थापयिष्यति, अमूल्याङ्कनावेदनं स्वीकरणात् 45 दिवसानन्तरं प्रपूरयिष्यति, मूल्याङ्कनसमितेः संस्तुतयः, सदसः कार्यवृत्तस्य माध्यमेन सम्बन्धितः विनियामकप्राधिकरणस्य अन्तर्जालसंपुटे(वेबसाइट) मध्ये प्रदर्शितो भविष्यति ।

(3) प्रवर्गः 'ख3' इत्यस्यान्तर्गते विषयाणां कृते प्रत्येकमावेदनं यावद् अनुसूच्यां विभागः इत्यस्य समक्षे विनिर्दिष्टरूपेणोल्लिखितं नो भवतु, विनियामकप्राधिकरणेन आवेदनं स्वीकृतिमनन्तरमावेदनस्य दिनांकाद् 45 कार्य -दिवसानन्तरं ताः परियोजनाः आरभ्यनियमान् संलग्नं कृत्वा अन्तर्जाल (ऑनलाईन) -प्रणाल्या पूर्व-ईपी इत्यस्य प्रारम्भो भविष्यति ।

(4) विषयानां मूल्याङ्कनमस्याधिसूचनायाः पञ्चदशस्य द्वितीयोपखण्डस्यानुसारेण कस्मिनीदृश - विषये पारदर्शीरित्यां मूल्याङ्कनसमित्या करिष्यते, यस्य कृते परियोजना प्रस्तावको व्यक्तिगतरूपेण प्राधिकृत-प्रतिनिधिः रूपेण वा (यः निर्देशकमण्डले अधिकारीस्तरतः अधो स्तरीयो न भवेत्) वीडियो-क्रान्फ्रेन्स इति माध्यमेन आवश्यकस्पष्टीकरणार्थमाह्वयिष्यति, परियोजनाप्रस्तावकः समितिसमक्षं मूल्याङ्कनकाले ईआईए इति विवरणं सज्जीकरणेऽन्तर्वलितः ईआईए इति समन्वयकस्य कार्यात्मकक्षेत्रविशेषज्ञानाञ्च सहयतां प्राप्तुं शक्यते, अस्याः कार्यवाहिन्याः समाप्ते सति मूल्याङ्कनसमितिः विनियामकप्राधिकरणं वा नियतनिबन्धनेषु संस्तुतिषु च पूर्वमस्य स्वीकरणाय अस्य कृते वा कारणैः सह पूर्वमस्य कृते आवेदनास्वीकरणार्थं प्रवर्गीय संस्तुतीन् करिष्यति,

(5) यदि पूर्व-ईसी इत्यस्य स्वीकरणार्थं परियोजनायाः संस्तुतिः विहिता चेद् कार्यवृत्तौ विनिर्दिष्ट - सुरक्षोपायान् प्रावधानञ्च स्पष्टरूपेण सूचीबद्धं करिष्यति, यदि संस्तुतय अस्वीकरणार्थमस्ति चेद् ताषां कृते कारणमप्युल्लिखिताः भविष्यन्ति ।

(6) परियोजनाप्रस्तावकं प्रस्तावविचारे संगोष्ठ्याः कार्यसूचीविषये अन्तर्जाल(ऑनलाईन) - प्राणालीमाध्यमेन मूल्याङ्कनसमित्या संगोष्ठ्याः निश्चिद्दिनांकाद् न्यूनतमं दशदिवसपूर्वं संसूचयिष्यति ।

(7) मूल्याङ्कनसमये, मूल्याङ्कनसमित्या नवीनाध्ययनस्य याचनं न करिष्यते, तावत् मूल्याङ्कनसमितेर्विचारे नवीनविषयाः नहि आगच्छन्ति तथापरियोजनाप्रस्तावकादतिरिक्तमध्ययनस्य याचिका अपरिहार्या न भवति, अस्याः संगोष्ठ्याः कार्यवृत्तौ स्पष्टतः दर्शयिष्यति ।

(8) अनुसूच्याः विभागः 42 स्तम्भः (4) इत्यस्याधीनं ईदृशी परियोजना दशायां येषां पार्श्वे हरितभवननिर्माणस्य अन्तिमप्रमाणं भविष्यति, प्रस्तावे पूर्वतायां विचारं भविष्यति ।

(9) मन्त्रालयः प्रतिसमये निर्गमितः पर्यावरणोत्तरदायित्वस्य कृते मार्गदर्शीसिद्धान्तानि सूचयिष्यति, येषु महत्त्वपूर्णरूपेण प्रदूषितक्षेत्रस्य अवस्थितकरणाय प्रस्तावितानां नवपरियोजनानां, विस्तारपरियोजनानाम्, आधुनिकीकरणपरियोजनानाञ्च कृते स्लैब इति परिकल्पिताः सन्ति ।

(10) सक्षमप्राधिकारिणः सम्मुखे प्रस्तावः अन्तिमविनिश्चयाय मूल्याङ्कनसमित्याः संगोष्ठ्याः कार्यवृत्तस्य प्रदर्शितकरणान्तरं पञ्चदशकार्यदिवसेषु स्थापयिष्यते ।

(11) सक्षमप्राधिकारीअन्यः पञ्चदशकार्यदिवसानन्तरमन्तिमं विनिश्चयं करिष्यति ।

16. आधुनिकीकरणाय पूर्वपर्यावरण-अनापत्तिस्वीकृतिप्रक्रिया -

(1) अनुसूच्यां सूचीबद्ध - परियोजनानां विषये विद्यमानं परिसराणां खानपट्टा इति क्षेत्राणां च अभ्यन्तरे आधुनिकीकरणस्य कृते पूर्व-ईसी इति याचिकाकर्तारः सर्वं आवेदनं निम्नलिखितं - मैक्ट्रेस इत्यस्यानुसारेण अपेक्षानामध्यधीनं भविष्यति ।

क्र०सं 0	आधुनिकीकरणस्य माध्यमेन उत्पादनक्षमतायाः माध्यमेन आशयिता वृद्धिः	सम्पर्कयुत द्वारेण प्रारूपे आवेदनम्	विस्तार णस्यापे क्षा	पुनरीक्षित स्य ईआईए- विवरणस्य अपेक्षा	पुनरीक्षितस्य ईएमपी इत्यस्य अपेक्षा	किं मूल्याङ्कनम् समितिः निर्दिष्टा	लोकपरामर्शस्यापेक्षा
-------------	---	--	----------------------------	---	---	---------------------------------------	----------------------

1	2	3	4	5	6	7	8
1	उत्तपादनक्षमतायां वृद्धिं विनाधुनिकीकरणम्	प्रारूपः - 2	न	न	न	न	न
2	दशप्रतिशतं यावत्	प्रारूपः - 2	न	न	आम्	न	न
3	दशप्रतिशताधिकं पञ्चविंशतिः प्रतिशतं यावत्	प्रारूपः - 2	न	न	आम्	आम्	न
4	पञ्चविंशतिः प्रतिशताधिकं पञ्चाशत् - प्रतिशतं यावत्	प्रारूपः - 2	न	आम्	आम्	आम्	न
5	पञ्चाशतप्रतिशताधिकम्	प्रारूपः - 1	आम्	आम्	आम्	आम्	आम्, खण्डचतुर्दशानुसारम्

(2) आव्यूहस्य अनुसारम्, अस्य खण्डस्याधीनां मुक्तिं अन्तर्वलितं कृत्वा विना परियोजनायै प्रारब्धं नवीनतमम् ईसी (यस्य विस्तारः प्रवर्गस्याधीनं पूर्व-ईसी इत्यप्यस्ति) प्रति निर्देशेनोत्पादनक्षमतायां सञ्चयी वृद्धिः आरब्धा भविष्यति ।

उदाहरणार्थम्- यदि पूर्व-ईसी दशमखण्डस्य उत्पादनक्षमतायै आरब्धं स्यात्, चेत् आधुनिकीकरणाय पूर्व-ईसी इत्यस्य स्वीकृतये आवेदने निम्नलिखितानुसारं विभिन्नेषु विभागेषु अधीने विचारो विधास्यते । पूर्व-ईसी (मन्तव्यं 1/1/2016 स्वीकृतम्)

उत्पादन-क्षमताः -

क्रम.सं	संचयी उत्पादनम्	दिनांकः	आरम्भविभागः	प्रक्रमः	कारणम्
1	X		1		क्षमतायां वृद्धिं विना आधुनिकीकरणम्

2	1.1 X	1.12.2020	2	प्रथमाधुनिकीकरणम्	नवीनोत्पादनम् 1.1 X अस्ति। (X: उत्पादनस्तरम् यस्मै पूर्व - ईसी प्रदत्तम्
3	1.2 X पर्यन्तम्	2/06/2021	3	द्वितीयाधुनिकीकरणम्	नवीनोत्पादनम् तस्योत्पादनस्य 1.2 द्विगुणं वर्तते, यस्मै पूर्व-ईसी प्रदत्तम्, एतद् तथ्यस्य विद्यमाने सत्यपि, प्रस्तावितोत्पादनम् 1.1 X इत्यस्य 10 % न्यूनमस्ति(यत् प्रथमाधुनिकीकरणे पूर्वे अनुमोदितमासीत्)
4	1.4X पर्यन्तम्	1/06/2022	5	तृतीयाधुनिकीकरणम्	नवीनोत्पादनम् तस्योत्पादनस्य 1.4 गुणं वर्तते, यस्मै पूर्व-ईसी प्रदत्तम्, एतद् तथ्यस्य विद्यमाने सत्यपि, प्रस्तावितोत्पादनम् 1.2X इत्यस्य 25 % न्यूनमस्ति (यत् प्रथमाधुनिकीकरणे पूर्वे अनुमोदितमासीत्)

(3) तथापि खण्डस्य पञ्चमस्य निबन्धानुसारम् आरम्भः पूर्व - ईसी विस्तार-प्रवर्गस्याधीने अनुदत्तं मंस्यते ।

(4) उपर्युक्तः उपखण्डः द्वितीयः उपबन्धपरियोजनाभ्यः युक्ता न भविष्यन्ति ।

(क) ये प्रवर्गस्य ख-2 इत्यस्यान्तर्गतम् आगच्छन्ति, आधुनिकीकरणस्याधारे प्रवर्गे ख-1 इत्यस्मिन् प्रवर्गे क इत्यस्मिन् वा सम्परिवर्तिष्यन्ते, तथा

(ख) तस्याः परियोजनायाः, यस्याः लोकश्रवणता ईआईए अधिसूचनाभिः अनुसारं प्रारब्धा आसीत् आजीवनकाले लोकश्रवणता न सञ्चालिता ।

(5) उत्पादनक्षमतायां वृद्धौ पूर्वेऽनुदत्ते पूर्व-ईसी इत्यस्य वा सम्बन्धे दश प्रतिशतं यावत् उत्पादनक्षमतायां वृद्धिं विना आशयितप्रस्तावानां कृते पूर्व-ईसी इत्यस्य कृते सर्वाणि आवेदनानि नियामक-प्राधिकरणेन आवेदनस्वीकृतौ आरब्धा भविष्यन्ति ।

(6) पूर्वतरस्वीकृतपूर्वकम् ईसी इत्यस्य सम्बन्धे दशप्रतिशताद् पञ्चाशत् प्रतिशतम् उत्पादनक्षमतायां वृद्धौ कृते आशयित-प्रस्तावानां कृते च पूर्व- ईसी इत्यस्य कृते सर्वेषु आवेदनेषु आवेदनस्य दिनांकाद् पञ्चचत्वारिंशद् कार्यदिवसानामन्तरे मूल्याङ्कनसमित्या विचारो विधास्यते, तदनुसारं पूर्व-ईसी इत्यस्य स्वीकृत्यर्थं मूल्याङ्कनं भविष्यति ।

(7) वायु (प्रदूषणस्य निवारणं नियन्त्रणञ्च) अधिनियमस्य 1981तमस्य वर्षस्य, जल (प्रदूषणस्य निवारणं नियन्त्रणञ्च) अधिनियमस्य 1974तमस्य वर्षस्य च अधीनञ्च गठितायाः तकनीकीसमितेः संस्तुतौ एस पी सी बी अथवा यू टी पी सी सी इत्यनेन वा आरब्धस्य - प्रदूषणभारे नास्ति काऽपि वृद्धिः, प्रमाणपत्रेऽपि उपर्युपखण्डे प्रथमे दत्तायाः सारण्याः स्तम्भस्य पञ्चमस्य स्तम्भस्य षष्ठस्य च अधीने अपेक्षितस्य ई आई ए ए अथवा ई एम पी इत्यस्य च स्थाने विचारो विधास्यते ।

(17) पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः स्वीकृतिः अस्वीकृतिः वा-

(1) विनियामकप्राधिकरणम्, मूल्याङ्कनसमित्याः संस्तुतौ विचारं करिष्यति, तथा च अधोदत्तं विहाय मूल्याङ्कनसमितेः संगोष्ठ्याः कार्यवृत्तविषये त्रिंशत् कार्यदिवसेषु मध्ये अथवा अपेक्षित-प्रमाणपत्रैः सह सम्पूर्णावेदनस्य प्राप्तेः नवतिकार्यदिवसानन्तरे परियोजनाप्रस्तावकं स्वीयं विनिश्चयं संसूचयिष्यति ।

(2) विनियामकप्राधिकरणं मूल्याङ्कनसमित्याः संस्तुतीः सामान्यतः स्वीकरिष्यति, तेषु विषयेषु, यत्र मूल्याङ्कनप्राधिकरणं मूल्याङ्कनसमित्याः संस्तुतिभ्यः असहमतं भवति, तत्र विनियामकप्राधिकरणम् असहमतेः कारणानि उल्लिखन् मूल्याङ्कनसमितेः संगोष्ठ्याः कार्यवृत्तस्य पञ्चचत्वारिंशत् कार्यदिवसानन्तरे मूल्याङ्कनसमित्या पुनर्विचाराय अनुरोधं करिष्यति, अस्य विनिश्चयस्य सूचना सम्पर्कयुतमाध्यमेन सहावेदकं सार्धं संसूचयिष्यति, मूल्याङ्कनसमितिः पश्चात् विनियामकप्राधिकारिणः संप्रेक्षणेषु विचारयिष्यति, पञ्चचत्वारिंशत् दिवसानामतिरिक्तवधेः मध्ये तस्मिन् स्वविचारान् प्रस्तोष्यति, मूल्याङ्कनसमितिविचारेषु विचार्य विनियामकप्राधिकरणस्य विनिश्चयः अन्तिमो भविष्यति, अयं विनिश्चयः सम्बन्धितविनियामकप्राधिकारिणा अग्रिमेषु त्रिंशत्कार्यदिवसेषु मध्ये सम्बन्धितप्राधिकरणेन परियोजना प्रस्तावकः सूचयिष्यते ।

(3) तस्यां दशायाम्, यदा विनियामकप्राधिकरणस्य विनिश्चयः उपर्युक्ते उपखण्डे द्वितीये विनिर्दिष्टावधौ मध्ये आवेदकं न सूचयति, तदा आवेदकः एवम् अग्रेसरिष्यति, मन्ये याचित-पूर्व-ईसी-मूल्याङ्कनसमितेः अन्तिमसंस्तुतिनिबन्धानुसारं विनियामकप्राधिकरणेन स्वीकृतम् अस्वीकृतं वा स्यात् ।

(4) उपर्युक्तस्य उपखण्डस्य द्वितीयस्य अधीनेन विनियामकप्राधिकरणेन विनिश्चयाय विनिर्दिष्टावधेः समाप्तौ विनियामकप्राधिकरणस्य विनिश्चयः तथा च मूल्याङ्कनसमितेः संस्तुतिः लोकविधिकलेख्यानि भविष्यन्ति ।

(5) अन्येभ्यः विनियामकनिकायेभ्यः प्राधिकरणेभ्यः यथास्थितिः पूर्व-ईसी अथवा विस्तारणेन अथवा मूल्याङ्कनेन अथवा सम्बद्धविनियामकप्राधिकरणेन विनियामकात् पूर्वम् अपेक्षितम् न भविष्यति, अधोलिखितान् विहाय-

(क) खननपरियोजनादशायां सक्षमप्राधिकारिणा खननयोजनानुमोदनम्।

(ख) परियोजनायाम् अन्तर्वलितस्य वनसंरक्षणाधिनियमस्य 1980 तमस्य वर्षस्य (1980तमस्य वर्षस्य अधिनियमस्य सं06) अधीनायाः वनभूम्याः विपथनस्य सिद्धान्तरूपेण अनुमोदनम्।

(ग)सीआरजेडक्षेत्रे आईसीआरजेडक्षेत्रे वा अवस्थितपरियोजनानां दशायां राज्यस्य संघराज्यक्षेत्रस्य वा तटीयप्रबन्धप्राधिकरणस्य संस्तुतीः, अथ च

(घ) यदा पूर्व-ईसी इत्यस्य कृते प्रस्तावे विचाराय भूमिकायाः पूर्णार्जनस्य पूर्वापेक्षा न भविष्यति। सर्वकारहस्तक्षेपमाध्यमेन अर्जनाय प्रस्तावितपरियोजनास्थलानां सम्बन्धे भूमिदशा समये समये यथा संशोधितभूमिसञ्चयस्य, पुनर्वासस्य पुनःस्थापनस्य च अधिनियमस्य 2013तमस्य वर्षस्य (2013तमस्य वर्षस्य अधिनियमस्य सं030) उपबन्धानुसारं भूम्याः अर्जनस्य विषये सम्बद्धराज्यसर्वकारेण अथवा संघराज्यक्षेत्रस्य प्रशासनेन आरब्धायाः आरम्भिकायाः अधिसूचनायाः प्रति अपेक्षिता भविष्यति। भूस्वामिभिः सह व्यक्तिगतवार्तालापमाध्यमेन सञ्चीयमानस्य भूमेः दशायां प्रस्तावितस्य परियोजनायाः कृते भूमिविक्रयाय भूस्वामिनः आशयं दर्शयितुं विश्वसनीयाः विधिकलेख्यानि अपेक्षितानि भविष्यन्ति। खननपरियोजनानां दशायाम् आशयपत्रं विश्वनीयविधिकलेख्यरूपेण मंस्यते।

(6) परियोजनाप्रस्तावकस्य एसीओ इत्यस्य ईआईए इत्यस्य वा समन्वयकस्य कार्यात्मकक्षेत्रस्य विशेषज्ञः, यः ईआईएविवरणं सज्जीकर्तुम् अन्तर्वलितोऽस्ति, एतेन मिथ्या, अशुद्धस्य भ्रामकस्य, तथ्यसङ्ग्रहस्य वा गोपनम् अथवा तस्य प्रस्तवनम्, विस्तारणम्, मूल्याङ्कनम्, आवेदनम् वा यस्मिन् ईआईए अथवा ईएमपी इत्यनयोः विवरणमस्ति, विनिश्चयाय सारवान् अस्ति, आवेदनस्य निरस्करणे उत्तरदायी भविष्यति। यथास्थितिः पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यनयोः निरस्तीकरणं तेन आधारेण स्वीकृतं भविष्यति, एतस्मिन् आधारे यथास्थितिः पूर्वमेव आवेदनस्य अस्वीकृतिः पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यनयोः निरस्तीकरणे, परियोजनाप्रस्तावकाय वैयक्तिकश्रवणताया अवसरं प्रदातुमनन्तरम् अथ च प्राकृतिकन्यानां सिद्धान्तान् पालयित्वा विनियामकप्राधिकरणेन विनिश्चयो विधास्यते।

(7) ईआईएविवरणं सज्जीकर्तुम् अन्तर्वलितपरियोजनाप्रस्तावकेन अथवा एसीओ अथवा ईआईए समन्वयकेन अथवा कार्यात्मकक्षेत्रविशेषज्ञेन दत्तानां मिथ्या अथवा अशुद्धस्य अथवा भ्रामकसूचनानाम् अथवा तथ्यसङ्ग्रहाणां संज्ञाने मन्त्रालयः समुचितं कर्तव्यमाचरिष्यति, यस्मिन् सङ्गठनस्य उत्तरदायिजनस्य च कृष्णसूच्याम् उल्लेखोऽपि विद्यते ।

(8) यत्र परियोजनायाः क्रियाकलापस्य वा विषये सर्वकारेण स्वीकृतं भूम्यधिकारपत्रम् अथवा अनुज्ञापितम् अथवा अधिकारः अथवा अनुज्ञा अथवा प्राधिकारः कस्मिन्नपि विधिककार्यवाहिनि अथवा यथाविधि सर्वकारेण निरस्तं स्यात्, तस्याः परियोजनायाः सम्बन्धे उक्तस्य भूम्यधिकारपत्रस्य अथवा अनुज्ञप्तेः अथवा अधिकारस्य अथवा अनुज्ञायाः अथवा प्राधिकारस्य कस्यापि अन्यस्य जनस्य कृते स्वीकरिष्यते, तदा निम्नलिखितदशायाम्-

(क) तत्समये प्रवृत्तस्य कस्यापि विधेः अधीने पूर्वोक्तिविषये विनिर्दिष्टे अधिनियमितस्य एतादृश्या विधेः उपबन्धाः युक्ता भविष्यन्ति;

(ख) तत्समये प्रवृत्तस्य कस्यापि विधेः अधीने पूर्वोक्तविषये विनिर्दिष्टः अधिनियमः नास्ति; परियोजनारम्भाय उपयुक्तः विधिकः व्यक्तिः अथवा विधेः अनुसारं सर्वकारेण चितः सफलः निविदादाता पूर्व-ईसीस्वीकृतेः कृते अस्या अधिसूचनायाः परिशिष्टे षष्ठे प्रदत्ते प्रारूपे आवेदनं करिष्यति । एतादृशेषु सर्वेषु आवेदनेषु विद्यमान-ईआईएविवरणे पूर्वस्वीकृते पूर्व-ईसी इति विषये विचारयन् मूल्याङ्कनसमित्या विचारो विधास्यते । मूल्याङ्कनसमितिः, तस्या एव वैधतायाः अवधे अधीना सती पूर्व-ईसी इत्यस्य स्वीकृतेः कृते तेषामेव निबन्धनानां नियमानां च संस्तुतिः करिष्यति, ये आदौ स्वीकृताः । तथापि मूल्याङ्कनसमितिः एतादृशाणां परियोजनानां कृते विनिर्दिष्टातिरिक्तनियमान्, यान् स आवश्यकान् मन्येत, नियतं करिष्यति ।

18 - पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यनयोः संशोधनम् -

(1) परियोजना प्रस्तावकः, यथास्थितिः, पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यनयोः निबन्धनेषु नियमेषु च कस्यापि परिवर्तनस्य विषये अभिहितामुकपटले सम्बद्धविनियामकप्राधिकरणाय प्ररूपे चतुर्थे सम्पर्कयुक्तेन आवेदनं करिष्यति ।

(2) पूर्व-ईसी इत्यत्र संशोधनाय सर्वेषु आवेदनेषु आवेदनतिथितः २० कार्यदिनाभ्यन्तरे मूल्याङ्कनसमित्या विचारो विधास्यते, तथा च पूर्व-ईसी इत्यत्र संशोधनस्य संस्तुतये मूल्याङ्कनं करिष्यते ।

(3) पूर्व-ईपी इत्यत्र संशोधनाय सर्वेषु आवेदनेषु आवेदनतिथितः विंशति - कार्यदिवस-पर्यन्तं विनियामप्राधिकार्येषु विचारः प्रकटयिष्यति, तदनुसारं पूर्व - ईपी इत्यत्रानुमोदितसंशोधनञ्च प्रस्तावयिष्यति।

(4) लोकपरामर्शकरणात् अथवा पूर्व-ईसी इत्यस्य स्वीकृतेः अन्तरं परियोजनास्थलावस्थाने किमपि परिवर्तनं नूतनप्रस्तावः इति मंस्यते , अथ च तस्याः विहितप्रक्रियायाः अनुसारं नूतनविधिना तावत् मूल्याङ्कनं न भविष्यति, यावत् पर्यन्तं मूल्याङ्कनसमितेः इदं समाधानं न भवति यत् परिवर्तनम् इयत् लघु अस्ति, यत् E I A विवरणे कापि भिन्नता न भवति। मूल्याङ्कनसमितेः संस्तुतौ विनियामकप्राधिकरणेन पूर्व-ईसी इत्यत्र संशोधनं करिष्यते ।

(5) यावत् पर्यन्तम् उच्चतमउत्पादनक्षमता, खननभूम्यधिकारपत्रक्षेत्रं, खानपिधानस्य नियमाः अपरिवर्तिताः भवन्ति, अथ च परियोजना प्रस्तावकेन प्रवृत्ता भवति, तावत् न्यूनीकरणोपायानां प्रकृतिः विस्तारश्च, स्वीकृतपूर्व-ईसी इत्यत्र प्रतिबद्धकृतानामनुसारम् तस्मिन् काले बिन्दौ क्रियमाणानां उत्खननस्य मात्रा तदनुरूपा स्वीकृता भविष्यति। परियोजनाप्रस्तावकः पूर्व-ईसी इत्यत्र अनुज्ञातम् उच्चतमोत्पादनम् अधिकतमं कर्तुं शक्यति तथा च खननसङ्क्रियणाम् अनुक्रमपरिवर्तनमपि अनुज्ञातं क्रियते। तथापि परियोजनाप्रस्तावकः अनुसूचिते उत्पादने आवधिकविवरणे तदनुरूपन्यूनीकरणोपायसहितसङ्क्रियानुक्रमे एतादृशस्य परिवर्तनस्य विवरणं करिष्यति। एतदतिरिक्तम् असफलोत्पादनस्य मात्रानुरूपम् आंशिकन्यूनीकरणोपायः वर्तते, अथवा यत् संक्रियायाः अनुक्रमे परिवर्तनं ध्यात्वा अपेक्षितं वर्तते, यस्यां परियोजनाप्रस्तावकेन अनुपालनरूपे विचारो विधास्यते, यच्च अपेक्षितकार्याय उत्तरदायी भविष्यति ।

(6) अस्याः परियोजनायाः विषये, यथास्थितिः पूर्व - E C अथवा पूर्व E P इत्यनयोः किमपि संशोधनं तस्यां समग्रस्वीकृतक्षमतायां, यस्यै यथास्थितिः पूर्व - E C अथवा पूर्व -E P स्वीकृतम् अकारि, परिवर्तनं विना "यूनिट" एतेषाम् अथवा उपस्करणानाम् अथवा " मशीनरी" इत्यस्य समाकृतौ परिवर्तनाय अपेक्षितं विद्यते ।

(7) सिञ्चनम् - प्रौद्यौगिक्यां एतादृशि परिवर्तनं यस्य परिणामं पर्यावरणलाभः (उदारणार्थं - यन्त्रेण सिञ्चनम् - इत्यस्य कृते "बाढ सिचाई" इति कारणात् संवर्धनीयकमानक्षेत्रेऽस्मिन् वृद्धिर्जायते । किञ्च बन्धस्य आयामः - जलमग्रे च वृद्धिं विना यथास्थितिः पूर्व - E C अथवा पूर्व - E P इत्यत्र संशोधनस्यावश्यकता न भविष्यति ।

19. पूर्वपर्यावरणानापत्तिः अथवा पूर्वपर्यावरणम् अनुज्ञायाः विधिमान्यता -

(1) यथास्थितिः पूर्व - पूर्व - वा इत्यस्य अवधेः विधियान्यतायां परियोजनायाः चरणत्रयम् अन्तर्वलितं भविष्यन्ति -

(क) संनिर्माणं संस्थापनचरणं वा ।

(ख) संक्रियात्मकचरणः ।

(ग) व्यतिरिक्तता अथवा मापनम् अथवा विखण्डनचरणश्च ।

(10) संनिर्माणं संस्थापनचरणं वा - संनिर्माणम् अथवा संस्थापनचरणेन विनियामकप्राधिकरणेन निम्नलिखितस्य कृते यथास्थितिः पूर्व -ईसी ..। पूर्व - ..ईपी.. इत्यस्य स्वीकृत- तिथिना अवधिः अभिप्रेतमस्ति ।

(क) संनिर्माणपरियोजना (अनुसूच्या: विभाग:42 विभाग:43 च) संनिर्माणपरियोजनानां स्थित्यां / दशायां तेषां सर्वेषां संनिर्माणक्रियाकलापानां समापनं, येषां यथास्थिति: पूर्व -अथवा पूर्व - ... अस्यै आवेदनसम्बन्धमस्ति ।

(ख) संयंत्र मशीनरी च संस्थापनस्य समापनं यत्र अन्य सर्वेषु विषयेषु (अनुसूच्या: विभाग:- 1, विभाग:- 42, विभाग:- 43 च इत्यतः भिन्नम्) उत्पादनसंक्रियाणां प्रारम्भमपि वर्तते, यः यथास्थितिः, पूर्व -ईसी ...अथवा पूर्व -ईपी.... इत्यस्य आवेदनाय सम्बन्धितं विद्यते ।

(ग) मूल्याङ्कनसमितिना यथा प्राक्कलितपरियोजना अवधि: अधिकतमं पञ्चशतवर्षम् इति यावत् अथवा " खननपट्टस्य" इत्यस्य विधिमान्यता यावत्, अनयोः मध्ये यत् पूर्वं स्यात् तस्याधीनं वर्तते । संनिर्माणं संस्थापनचरणाय पूर्व - ... इत्यस्य विधिमान्यतायाः अवधि: निम्नलिखितं भविष्यति ।

(घ) खननपरियोजना: - मूल्याङ्कनसमितिना यथा - प्राक्कलितपरियोजना अवधि: अधिकतमं पञ्चशतवर्षस्याध्याधीनं अथवा " खननपट्टस्य" इत्यस्य विधिमान्यतायाः अवधि: यावत्, पूर्व भवतु यथास्थितिः, पूर्व - ... अथवा पूर्व - .ईसी..इत्यस्य स्वीकृत - दिनांकतः दशवर्षं यावत् खननक्रियाकलापानां प्रारम्भाधीनम् ।

(ङ) नदी घाटी परियोजना: (अनुसूच्या: विभाग:- 3) अथवा सिञ्चन परियोजना: (अनुसूच्या: विभाग:- 4) अथवा परमाणुशक्ति: परियोजना: परमाणुवाधीनस्य च प्रसंस्करणं (अनुसूच्या: विभाग:- 6) पञ्चदशवर्षम् ।

(2) क्षेत्रविकासपरियोजनानां विषये यथास्थिति: पूर्व -ईसी ... अथवा पूर्व - ईपी... इत्यस्य विधिमान्यता एतादृशं क्रियाकलापं यावदेव सीमितं भविष्यति, यः विकासकर्तृरूपेण परियोजनाप्रस्ताविकस्य उत्तरदायित्वं भविष्यति ।

(3) एतादृशानां खननपरियोजनानां विषये यथास्थितिः, पूर्व - .ईसी..अथवा पूर्व - .ईपी...इत्यत्र स्वीकृत - क्षमतातः न्यूनकार्यं विहितं, मूल्याङ्कनसमितिना यथास्थितिः प्राक्कल्पितपरियोजनाविधेः परिधौ आरक्षणस्य समाप्तिर्नाभवत्, पूर्व - ईपी...इत्यस्य विधिमान्यतावधि: तदेवोत्पादनक्षमता खननपट्टक्षेत्राय च मूल्याङ्कनसमितेः अनुमतिना एव वर्धितं शक्नोति, यस्मै यथास्थितिः पूर्व - .ईपी..अथवा पूर्व -ईसी ...स्वीकृतमासीत् । तथापि यथास्थितिः, पूर्व -ईपी ..अथवा पूर्व -ईसी ...इत्यस्य विधिमान्यता खननपट्टस्यावधेः अधिकं न भविष्यति ।

(20) परियोजनापञ्च - पूर्व -ईपी ...अथवा पूर्व -ईसी ... इत्यस्य मानीटरी -

(1) परियोजनाप्रस्तावकः न्यूनातिन्यूनं द्वयोः स्थायीसमाचारपत्रयोः,स्वकीयधनात् इमं तथ्यं मुख्यतः विज्ञप्तं करिष्यति यत् परियोजनां विनियामकप्राधिकरणस्य अन्तर्जालस्यचिह्नेन (व्योरा) सह यथास्थितिः पूर्व - ईपी...अथवा पूर्व - ईसी... प्रदानम् अकरोत्, यथास्थितिः पूर्व - ईपी....अथवा पूर्व - ईसी..प्रति सम्प्रदर्शितं भविष्यति ।

(2) विनियामकप्राधिकरणं यथास्थितिः, पूर्व - ईपी...। अथवा पूर्व -ईसी ..॥स्वकीय आमुकपटले "पब्लिक डोमेन" इत्यस्मिन् स्थापयिष्यति ।

(3) पूर्व-ईसी इत्यस्य प्रत्ययः अनापत्तिस्वीकृतेः 30दिनाभ्यन्तरे अग्रलिखितप्राधिकारिणः परियोजनाप्रस्तावकेन प्रस्तोष्यन्ते, यां स अनन्तरं प्राप्तिथितः 3दिनाभ्यन्तरे प्रदर्शयिष्यति:

(क) जिला अधिकारी / जिला समाहर्ता / उपायुक्तः ।

(ख) जिलापरिषद् अथवा नगरनिगमः अथवा पञ्चायतसंघः ।

(ग) जिलोद्योगकार्यालयः ।

(घ) नगरस्थानीयनिकायः (यूएलबी) / सम्बन्धितपञ्चायतीराजसंस्थाः / विकासप्राधिकरणम् ।

(ङ) मन्त्रालयसम्बन्धितप्रादेशिककार्यालयः ।

(च) एसपीसीबी अथवा यूटीपीसीसी इत्याभ्यां सम्बद्धः प्रदेशप्रादेशिककार्यालयः ।

(4) परियोजनाप्रस्तावकाय अयम् आज्ञापकः भविष्यति, यत पूर्ववित्तीयवर्षसम्बद्धं यथास्थितिः पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यत्र नियतनियमानां विषये अनुपालनविवरणमभिहितद्वार(पोर्टल)माध्यमेन "आनलाईन" 30 जूनं यावत् प्रस्तौतु । वार्षिकानुपालनविवरणम् सम्बन्धितविनियामकप्राधिकारिणं पूर्व-ईसी इत्यस्य स्वीकृतिदिनांकतः आपरियोजानावधि प्रत्येकं वर्षे प्रस्तोष्यते । तथापि विनियामकप्राधिकरणं यदि आवश्यकं मन्येत तर्हि बारं-बारम् अन्तरालेन एतादृशानुपालनविवरणानां याचनां कर्तुं प्रभवति ।

(5) सुसंगतवित्तीयवर्षस्य पूर्ववर्तिवित्तीयवर्षसम्बद्धं यथास्थितिः पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यत्र उल्लिखितपणानाम् विषये वार्षिकानुपालनविवरणम् ३० जूनं यावत् प्रस्तौतुम् असफलतादशायां प्रवर्गस्य ख 2 इत्यस्य परियोजनाविषये 500/रु० प्रतिदिनं विलम्बशुल्कः प्रवर्गस्य ख1 इत्यस्य परियोजनाविषये 1000/रु० प्रतिदिनं तथा च प्रवर्गस्य क इत्यस्य परियोजनाविषये 2500/रु० प्रतिदिनं शुल्कः उद्वाहितः भविष्यति, यदि यथास्थितिः, पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यत्र उल्लिखितपणविषयानुपालनविवरणं न प्रस्तूयते तर्हि निरन्तरं वर्षत्रयस्य अवधे कृते नियमाः युक्ता भविष्यन्ति, यथास्थितिः, पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यनयोः सम्बन्धे कामपि सूचनां विना प्रतिनीतं मंस्यते ।

(6) परियोजनाप्रस्तावकेन प्रस्तुतानि सर्वाणि अनुपालनविवरणानि सम्बन्धितविनियामकप्राधिकरणस्य वेबसाइटमध्ये उपलब्धानि कारयिष्यन्ते ।

(7) नवीनतमानुपालनविवरणम्, परियोजनाप्रस्तावकस्य वेबसाइटमध्ये अपि संप्रदर्शितं करिष्यते ।

(8) प्रवर्गस्य क इत्यस्य परियोजनाभ्यः पूर्व-ईसी इत्यस्य विषये विहितनियमानुपालननिरीक्षणं मन्त्रालयस्य प्रादेशिककार्यालयस्य अथवा सीपीसीबी इत्यस्य प्रादेशिकनिदेशालयेन विधास्यते । निरीक्षणविवरणम् निरीक्षणस्य तिथितः पञ्चदशदिनाभ्यन्तरे अभिहितद्वारमध्ये स्थापयिष्यते ।

(9) प्रवर्गस्य ख-1 इत्यस्य परियोजनाभ्यः पूर्व-ईसी इत्यस्य तथा च प्रवर्गस्य ख-2 इत्यस्य परियोजनाभ्यः पूर्व-ईपी इत्यस्य विषये विहितनियमानुपालननिरीक्षणं एसपीसीबी अथवा यूटीपीसीसी इत्येताभ्यां विधास्यते । निरीक्षणविवरणं निरीक्षणस्य तिथितः पञ्चदशदिनाभ्यन्तरे अभिहितद्वारे स्थापयिष्यते ।

(10) उपर्युक्तानाम् उपबन्धानां विद्यमाने सत्यपि मन्त्रालयस्य प्रादेशिककार्यालयः, सीपीसीबी, एसपीसीबी अथवा यूटीपीसीसी इत्येतेषां प्रादेशिकनिदेशालयस्य माध्यमेन निरीक्षणाय मन्त्रालयस्य प्रयासान् अनुपूरयितुं

मन्त्रालयः, यादृच्छिकरीत्यां परियोजनानां यथास्थिति, पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यनयोः पणानाम् अनुपालनस्य निरीक्षणाय राष्ट्रीयख्यातिप्राप्तसर्वकारसंस्थानस्य समूहं कर्तुं प्रभवति ।

(11) अनुपालननिरीक्षणम्, अन्याभिः वार्ताभिः सह मूल्याङ्कनसमित्या यथा मूल्यांकितईआईविवरणे उपलब्धाधाररेखासूचना, पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यनयोः निबन्धानां कृते नियमानां कृते अन्येषाम् उपबन्धानां कृते ये समये - समये मन्त्रालयेन विनिर्दिश्यन्ते, करिष्यते ।

(21) पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्यनयोः स्थानान्तरणीयता-

(1) कमपि परियोजनाप्रस्तावकं विनिर्दिष्टपरियोजनायै स्वीकृतः यथास्थितिः, पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी, अन्तरणस्य तिथिः एकस्य वर्षस्य परिधौ प्रारूपे पञ्चमे अन्तरकेण अथवा अन्तरित्या आवेदने परियोजनारम्भाय उपयुक्तम् अन्यमेकं विधिकजनं अस्याः विधिमान्यतायाः काले लिखितानामनापत्तिः, या विनियामकप्राधिकरणस्य पुरस्तात् पञ्जिकाकृता, तया सह अन्तरितं कर्तुं शक्यते । विनियामकप्राधिकरणं तेषामेव पणानां निबन्धानानाञ्च आधारे यथास्थितिः पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी इत्येतौ अन्तरितं करिष्यति, यस्याधीनं यथास्थितिः, पूर्व-ईसी अथवा पूर्व-ईपी प्रारम्भे एव स्वीकृतमासीत् तथा तस्य एव विधिमान्यतावधये एतादृशे विषये मूल्याङ्कनसमितिं किमपि निर्देशं न करिष्यति ।

(2) कस्यै अपि विनिर्दिष्टपरियोजनायै स्वीकृतः पूर्व-ईसी द्वयोः द्व्याधिकेषु वा एतादृशेषु विधिकजनेषु विभज्यते, ये परियोजनामारब्धुम् अधिकारिणः वर्तन्ते । अथ च अन्तरणस्य तिथितः एकस्य वर्षस्य परिधौ विनियामकप्राधिकरणस्य पुरस्तात् पञ्जीक्रियमाणप्रारूपेऽन्तरेण आवेदने कमपि अन्यविधिकजनं अस्याः विधिमान्यतायाः संसर्गे अन्तरितं कर्तुं शक्यते । विनियामकप्राधिकरणं, मूल्याङ्कनसमितिं संस्तुतौ पूर्व-ईसी इत्यस्यान्तरणं करिष्यति, यः द्वयोः द्व्याधिकेषु वा विधिकजनेषु विभाजितसर्वपरियोजनाभ्यः नियमान् विधास्यते ।

(3) परियोजनारम्भाय अधिकारिभ्यः द्वाभ्यां द्व्याधिकेभ्यः वा विधिकजनेभ्यः स्वीकृताः, पूर्व-ईसी तथा च एताः योजनाः संलग्नभूम्यवस्थितत्वेन परियोजनारम्भस्याधिकारिणः कस्यापि अन्यजनान् तस्याः विधिमान्यतायाः समये समामेलितम् अन्तरितस्य च कर्तुं पारयति । अन्तरकेण लिखितानापत्तिः यः अन्तरणस्य तिथितः वर्षमेकस्य परिधौ, समामेलितक्रियाकलापाय प्रारम्भिकः - विनियामकप्राधिकरणस्य पुरस्तात् "फाइल" इति भवति, अनेन सह प्रारूपं - 5 इत्यत्र अन्तरिति द्वारा "फाइल" इति करिष्यति, सम्बन्धितः विनियामकप्राधिकरणं, मूल्याङ्कनसमितेः (सिफारिश) पूर्व - E C इत्यम् अन्तरितं वेत्स्यते, यत् समामेलितं पूर्व - E C इत्यस्मै पणं विहितं करिष्यति ।

(22) अतिक्रमणविषयेषु कार्यविवरणम् -

(1) अतिक्रमणे संज्ञानं निम्नलिखितेषु भविष्यति -

(क) परियोजना प्रस्तावकस्य स्वप्रेरणया आवेदनं अथवा -

(ख) कस्यापि सर्वकारी प्राधिकार्या "रिपोर्ट" इति करणम्, अथवा -

(ग) मूल्याङ्कनसमितिना मूल्याङ्कनस्य समये प्रापणम्, अथवा -

(घ) विनियामकप्राधिकरणेन कृतम् आवेदनं, यदि किमपि स्यात्, प्रक्रिया करणस्य समये प्रापणम् ।

(2) अतिक्रमणविषयस्य मूल्याङ्कनम् इदं निर्धारणस्य दृष्टिना मूल्याङ्कनसमितिः द्वारा भविष्यति, यत् परियोजनायाः स्थले संनिर्माणमभवत्, तथा तं नीतं, ये विद्यमानविधीनामधीनमनुशेयः अथवा विस्तृतमभवत् । यः पर्यावरणीय - सुरक्षोपायसहितं पर्यावरणसन्निमानाम् अनुपालनस्याधीनं स्थिरः स्थापयितुं शक्नोति । यदि मूल्याङ्कनसमितेः निष्कर्षं नकारात्मकमस्ति, तर्हि परियोजनायाः समापनस्य अनुमोदनं पुनः उपचाराय निर्देशसहितविधेः अधीनमन्यं कार्यविचरणेन सह भविष्यति ।

(3) यत् मूल्याङ्कनसमितेः निष्कर्षं सकारात्मकमस्ति, तत् अस्य प्रवर्गस्याधीनं परियोजना परिस्थितिकीय क्षतेः निर्धारणं, पुनरुपचारयोजना परियोजनाञ्च (लागू) मानक - स्वीकृतकृत्यस्यातिरिक्तं प्राकृतिकः सामुदायिक - संसाधनवृद्धेश्च समुचितविनिर्दिष्टः प्राप्तकृत्येन सह विहितं भविष्यति ।

(4) C P C B समये - समये परिस्थितिकीयक्षतेः निर्धारणाय मार्गदर्शी सिद्धान्तं प्रवर्तिष्यति ।

(5) परियोजना प्रस्तावकः समये - समये अस्मिन् विषये C P C B अनेन मार्गदर्शी सिद्धान्तानामनुसारं परिस्थितिकीयक्षतेः निर्धारणस्य (रिपोर्ट) A C O माध्यमेन E I A (रिपोर्ट) इत्यत्र ।

स्वतन्त्राध्यायस्य रूपे पुनः उपचार-योजना, प्राकृतिकं सामुदायिकसंसाधनवृद्धियोजनायाश्च ताभिः सह सज्जी करिष्यति ।

(6) पारिस्थितिकीय - क्षतेः निर्धारणस्य कृते (डाटा) संग्रहणं विश्लेषणश्च पुनः उपचारयोजना, प्राकृतिक - सामुदायिक संसाधन - वृद्धियोजनायाः सज्जीकरणं पर्यावरणसंरक्षणाधिनियमस्य , 1986 इत्यस्याधीनं सम्यक्तया अधिसूचिता पर्यावरण - प्रयोगशाला अंश - शोधन - प्रयोगशालानाञ्च कृते राष्ट्रीय - प्रत्यायनविभागेन प्रत्यायितपर्यावरण - प्रयोगशालायाः पर्यावरणस्य च क्षेत्रे कार्यरता संस्था वैज्ञानिकः औद्योगिकानुसंधानः परिषदः प्रयोगशालया करिष्यते ।

(7) मूल्याङ्कनसमितिः, ई एम पी इत्यस्य कार्यान्वयनं नियती करिष्यति, यस्मिन् निर्धारिता पारिस्थितिकीय - क्षतिः स्वप्रेरणायाः कृते आवेदनस्य विषये अतिक्रमणकारणेन व्युत्पन्नार्थिकलाभस्य (10 5) गुणस्य पर्यावरणानापत्तेःनियमरूपेण सर्वकारेण विवरणितकृत मूल्याङ्कनसमित्या मूल्याङ्कनकाले प्राप्तविनियामकः प्रक्रियायाः काले प्राप्तविषयेषु अतिक्रमणकारणेन निर्धारितः पारिस्थितिकीयक्षतिः, व्युत्पन्नार्थिकलाभस्य द्विगुणस्य समानं पुनः उपचारयोजना, प्राकृतिकसामुदायिक - संसाधन - योजना च सम्मिलितो वर्तन्ते, परन्तु मन्त्रालयापयुक्त - मार्गदर्शी सिद्धान्तः तत्रविहितं कर्तुं शक्यते, यस्य माध्यमेन परियोजना प्रस्तावकोपरोक्ता बाध्यतायाः निर्वहनं करिष्यति ।

(8) स्वप्रेरितः आवेदनमाध्यमेन अतिक्रमणस्य संज्ञानोपलब्धकाले प्रवर्गः (ख - 2) परियोजना विषयेषु (1000 रु०) प्रतिदिनं प्रवर्गः (ख - 1) परियोजना विषयेषु (2000/-) प्रतिदिनं च प्रवर्गः (क) परियोजना विषयेषु (5000 / रु० -) प्रतिदिनस्य विलम्बशुल्कस्य समप्रदानम् आवेदनसमयेऽतिक्रमणस्य दिनांकावधये कृतसंगठितानुसारेण परियोजना प्रस्तावेन भविष्यति ।

(9) कश्चित् सर्वकारी प्राधिकारिणा विवरणं कृत्वा मूल्यांलनसमित्या मूल्याङ्कनकाले प्राप्तविनियामकः प्राधिकरणेन आवेदनं, यदि कोप्यस्ति चेद् तस्य प्रक्रियाकरणे प्राप्तातिक्रमणं संज्ञानलब्धतायां प्रवर्गः (ख - 2) परियोजना विषये (2000 / - रु०) प्रतिदिनं, प्रवर्गः (ख - 1) परियोजना विषयेषु (4000 / -

रु०) प्रतिदिनं प्रगर्गः (क) परियोजना विषयेषु (10000 / - रु०) प्रतिदिनं विलम्बशुलकस्य संदायावेय दिनांक - तावत् अतिक्रमणदिनांकस्य अवधेः कृते आवेदनसमये करतसंक्रमणदिनांकस्य अवधेः करते आवेदेनसमये कृतसंगणितानुसारेण परियोजना समन्वयकेन करिष्यते ।

उपरोक्तोपखण्डः (8) उपखण्डः (9) इत्यस्य च प्रयोजनाय अतिक्रमणदिनांकः अप्रैलमासस्य चतुर्दशदिनांके 2018 मंस्यते (मानी जायेगी) (अधिसूचना सं० का० आ० 804 (अ) मार्चमासस्य चतुर्दशदिनांके 2018 इत्यस्य डब्ल्यू एमपी सं० 3361, 3362, च 2017 - इत्यस्य चिटिका याचिका सं० 11189 - इत्यस्मिन्, डब्ल्यू एमपी सं० 3721 - इत्यस्मिन् माननीयोच्चयायालयः मद्रासस्य आदेशः मार्चमासस्य चतुर्दशदिनांके 2018 इत्यनेन पश्चाद्वृत्ति आदेशः) वा अतिक्रमणविषयेभ्यः उपबन्धितसमय - सीमां समाप्त - दिनांके तस्य वर्षस्य अप्रैलमासस्य (1) दिनांके यस्मिन् अतिक्रमणम् अभवत् ।

(10) परियोजना प्रस्तावकाद् पुनरुपश्च अस्योजना प्राकृतिकैवं सामुदायिक - संसाधन - वृद्धियोजनायाः मूल्याद् समतुल्यः पञ्चवर्षाय वैधस्थितिः / बैंक - गारंटी / (एपी सीबी, यूटी पीसी सी) इति च, प्रस्तुतस्योपेक्षा भविष्यति, अर्हतायाः च संस्तुतिः मूल्याङ्कनेन भविष्यति, त्रिवर्षस्यावधयेन्तरे कार्यान्वयनस्य नियमेन सह विनियोकमः प्राधिकरणेनान्तिमरूपे दास्यति ।

(11) परियोजना प्रस्तावकोऽस्याधिसूचनायाः खण्डः (13) इत्यस्मिन् दत्तः सम्बन्धानुसारेण ई आई विवरणं सज्जी करिष्यति, लोकपरामर्शः धस्याधिसूचनायाः खण्डः (14) इत्यस्मिन् दत्तोपबन्धानुसारेण करिष्यते ।

(12) प्रस्तावानां मूल्याङ्कनमस्याधिसूचनायाः खण्डः 15 इत्यस्मिन् दत्तोपबन्धानुसारेण भविता ।

(13) अधिकोषो निश्चितपर्यावरणानापत्तेः निर्णयात् पूर्वं समुपस्थापयिष्यति, पुनश्चोपचारयोजना, प्राकृतिकः, सामुदायिक - संसाधन - वृद्धियोजनायाः सफलकार्यान्वयनं प्रवर्गः (क) परियोजनादशायां मन्त्रालयस्य प्रादेशिक - कार्यालयेन संस्तुतीत् यथास्थितिः, एस पीसी बी, स्तेषाञ्च क्रियाकलापानं विनियामकप्राधिकरणोऽनुमोदनान्तरम् आरम्भो भविष्यति ।

(14) अस्यातिरिक्तं, पर्यावरणाधिनियमः, 1986 इत्यस्य धाराः इत्यस्युपबन्धाधीनं, यथास्थितिः, सम्बन्धितः राज्यसर्वकारेण, संघराज्यप्रशासनेन, एस पी सी बी, यू टी पी सी सी - इत्यनेन वा परियोजना प्रस्तावकस्य विरुद्धे कार्यवाही करिष्यते ।

(15) अस्यातिरिक्तं प्रचालनाय कोऽपि सहमतैः परियोजनायाश्च अतिक्रमणं संघटकस्य करतेऽधिभोग - प्रमाणपत्रं तावत् प्रारम्भ न भविता, यदा परियोजनां पर्यावरणानापत्तिः नहि स्वीकृतं, यदि यथास्थितिः पूर्वं - ईपी इत्यस्य वा परियोजनां प्रचालितं कर्तुं सहमतिः अधिभोग - प्रमाणपत्रारम्भीकृतम्, एवमस्तिमो संक्ष्यते, ईदृशी परियोजनायै अतिक्रमणं, विवरणी कर्तुं षड्मासानन्तरं समाप्तं भविष्यति, येनस्याधिसूचनायाः खण्डः

(14) इत्यस्योपखण्डः (2) इत्यस्यानुसारं लोकपरामर्शः करणाय निपेक्ष्यते, परियोजनाभ्य एकवर्षपर्यन्तं लोकपरामर्श - करणं तावन्नोपेक्षितं, यावत् ईदृशस्याखयेरन्तरे यथास्थितिः, ई आई विवरणः ई एम पी इत्यनेन सह पूर्वं - ईसी कर्मे आवेदनपत्रं न कुर्यात् ।

(23) अननुपालनेन कार्यवाही -

(1) यथास्थितिः, पूर्व - ईसी, पूर्व - ईपी इत्यस्य वा नियमानामनुपालनस्य संज्ञानपरियोजना प्रस्तावकेन स्वप्रेरणया विवरणाय सरावकारी प्राधिकारिणा विवरणाधारे मूल्याङ्कनसमितिः मूल्याङ्कनकाले प्राप्तविनियामकः प्राधिकरणेन आवेदनं यदि कोप्यस्ति चेद् प्रक्यासमये प्राप्ताधारे स्वीकरिष्यते ।

(2) प्रवर्गः (क) परियोजनानां सम्बन्धविषये पूर्व - ईसी इत्यस्य नियमानुपालनं केन्द्रीयस्तरे मन्त्रालयेन प्रयोजनाय गठितविशेषसमितिं निर्दिष्टं भविष्यति ,

(3) प्रवर्गः (ख) परियोजनाषु पूर्व - ईपी इत्यस्य नियमानां विवरणं कृतवान्, अनुपालनः राज्यस्तः मन्त्रालयेन प्रयोजनाय गठितं विशेषज्ञसमितिं निर्दिष्टं करिष्यति ।

(4) सम्यक्तया गठितः विशेषज्ञसमितिः अनुपस्थितौ, सम्बन्धितः मूल्याङ्कनसमितिः, विशेषज्ञसमितिरूपे कार्यं करिष्यति ।

(5) विशेषज्ञसमितिः, ईदृशी काचिदपि कार्यवाहिनिः पारदर्शी रीत्या कृतविवरणस्यानुपालनेषु विचार - विमर्शं करिष्यति, एषां करते परियोजना - प्रस्तावकः वैयक्तिकरूपेण प्राधिकृत - प्रतिनिधेः माध्यमेन वा (वीडियो - कान्फ्रेंस) माध्यमेन आवश्यकं स्पष्टीकरणं दातुम् आध्वयिष्यति, यस्य निनिश्चयो विनियामकः प्राधिकरणेन भविष्यति ।

(6) कार्यवाहिनिः समाप्तिः समये, विशेषज्ञसमितिः पूर्व - ईसी इत्यस्य नियमेभ्यः समयबद्धकार्यवाही योजनायैः परियोजना प्रस्तावकं तथा यथास्थितिः एस पी सी बी, यू टी पी सी सी, च इत्यस्य पार्श्वे अनुपालनं प्रयोजनाय प्रत्याभूतिः रूपे दत्ताधिकोषस्योत्तरदायित्वेन धनाय निर्णयात्मक - संस्तुतीन् करिष्यति ।

(7) अधिकोषोत्तरदायित्वं, कार्यवाही - योजनायाः सफल - कार्यान्वयनान्तरं तथा मन्त्रालयस्य क्षेत्रीय - कार्यालयं वा प्रवर्गः (क) परियोजना विषये - सी पी सी बी, यू टी पी सी सी, इत्यस्य वा क्षेत्रीय निर्देशालयस्य संस्तुत्यारम्भा भविष्यति ।

(24) सिकताखननं नदी तलखननं च अन्य लघुः खनिजानां खननं, क्लस्टर - विरचनायै जनपदसर्वेक्षणं विवरणकार्यम् अस्य कृते मुख्या प्रक्रियाः -

(1) पर्यावरणं, वनजलवायु - परिवर्तनमन्त्रालयं, प्रतिसमये (लघुः खनिजः) खननस्य कृते जनपदसर्वेक्षणं विवरणं सज्जीकरणाय विहितप्रक्रियाम् आरम्भं करिष्यति ,

(2) पर्यावरणं, वनज, जलवायुः - परिवर्तनमन्त्रालयः, प्रवर्तनः, लघुः खनिजानां प्रमुक्ता यस्मिन् प्रतिसमये पर्यावरणीय - संपरीक्षाऽपि वर्तते, अस्य कृते प्रक्रिया भविता ।

(3) क्लस्टर - परिस्थितेः बाबत - प्रक्रिया निम्नानुसारं भविता -

(क) क्लस्टरः यदा भविष्यति यावत् एकपदस्य परिधीनां मध्ये इत्यस्य दूरी कश्चित् समरूपं खनिजक्षेत्रे अन्यः पदस्य परिधेः (500) मी० परिमिताद् न्यूनमस्ति, यत् सितम्बरमासस्य (9) दिनांके 2013 इतिम् अनुदत्तखननपट्टाः स्त्रोतानुज्ञप्तीं प्रारंभिता भविष्यति, किन्तु संलग्न - क्षेत्रे, राज्यसर्वकारस्य स्त्रोतः एवं भूमिविज्ञानम् ।

(1) स्रोतोयोजनां प्रभावी रूपेण सज्जीकार्ये कार्यान्वयने च यथास्थितिः, ई आई ए, ई एम पी, वा इत्यस्य कृते स्थानीया परिस्थितिना (क्लस्टरः) इत्यस्याकारं परिभाषयिष्यति ।

- (2) (क्लस्टर:) इत्यस्य कृते स्रोतयोजना यथास्थितिश्च, ई आई ए, ई एम पी, वा इति सज्जी कारिता ।
- (3) क्षेत्रीया स्रोतयोजना यथास्थितिः वा क्षेत्रीय, ई आई ए, ई एम पी, वा यस्मिन् सामीप्ये सवे क्लस्टराः अपि सज्जी भविता ।
- (4) (क्लस्टर:) यथास्थितिः, क्षेत्रीय - ई आई ए, ई एम पी, इत्यस्य वा कार्यान्वयनाय पूर्व - निर्धारितानुपाते परियोजना प्रस्तावकेभ्यो निधिरेकत्रीकरणस्युपबन्धं करिष्यति ।
- किन्तु एतद् ईदृशाः पट्टाः यत् त्रिवर्षं तस्याधिकं वा नहि क्रियाशीलाः, ताः पट्टाः जनवरी मासस्य (15) दिनाके 2016 पर्यन्तं पर्यावरणानापत्तिः अभिप्राप्तं जातं (क्लस्टर:) इत्यस्य क्षेत्रं संगननायाः कृते गठिता न भविष्यन्ति, किन्तु यथास्थितिः, ई आई ए, ई एम पी, इत्यस्मिन् वा सम्मिलिताः भविष्यन्ति ।
- (ख) जनपदं खनिजनिधेः यथास्थितिः, ई आई ए, ई एम पी, वा कार्यान्वयनस्य कृते निधौ वृद्धिकरणाय अपि प्रयोगं कर्तुं शक्यते ।
- (ग) यथास्थितिः (क्लस्टर:) ई आई ए, (क्लस्टर:) ई एम पी, सर्वे संभवं बाह्यतां नियंत्रणाय सम्पूर्णं (क्लस्टर:) इत्यस्य कृते सज्जीकरणम् अपेक्षितम्, एते विवरणेषु (क्लस्टर:) इत्यस्य वहन - क्षमतां क्लस्टरः क्षेत्रस्य परिवहनं, सम्बद्धविषयान्, पुनः पूर्तिः पुनर्भरणविषयाञ्च, भू - जलं विज्ञानस्योल्लेखो भविष्यति । यथास्थितिः, "क्लस्टरः" ई आई इ, क्लस्टरः - ई एम पी, वा यथास्थितिः राज्यो राज्येन वा नामनिर्दिष्टाभिकरणं वा "क्लस्टरः" इत्यस्मिन् परियोजना प्रस्तावकानां समूहः "क्लस्टरः" इत्यस्मिन् वा परियोजना प्रस्तावकानां समूहो वा "क्लस्टरः" इत्यस्मिन् परियोजना प्रस्तावकेन सज्जी करिष्यति ।
- (घ) सम्पूर्ण - क्ललस्टरः इत्यस्य कृते यथास्थितिः अन्तिमः "क्लस्टरः" ई आई ए, "क्लस्टरः - ई एम पी वा सज्जी करिष्यति ।
- (ङ) व्यस्टिका परियोजना प्रस्तावकस्य कृते यथास्थितिः पूर्व - ईसी, पूर्व - ईपी वा करणि आवेदनं भविष्यति, एनम् आरम्भं भविष्यति । व्यस्टिक - पट्टेधारकः, क्लस्टरः इत्यस्मिन् पूर्व - पर्यावरणानापत्तेः कृते आवेदनं प्रयोजनाय यथास्थितिः "क्लस्टरः", ई आई ए, "क्लस्टरः" वा ई इम पी, इत्यस्योपयोगः कर्तुं शक्यन्ते । यथास्थितिः, "क्लस्टरः" ई आई इ, "क्लस्टरः" ई इम पी, सुरक्षितं, तस्मिन् स्तरे कस्यापि महात्वपूर्णं परिवर्तनं ध्यात्वा अद्यतनं करिष्यति ।
- (च) यथास्थितिः, "क्लस्टरः, ई आई इ, "क्लस्टरः" ई एम पी, वा तस्मिन् "क्लस्टरः" मध्ये प्रत्येकं पूर्वपर्यावरणीयानापत्तौ परिलक्षितं भविष्यति, मूल्याङ्कनसमितिः, इदं सुनिश्चितं करिष्यति, यत् (यथास्थितिः) "क्लस्टरः" ई आई ए, "क्लस्टरः" ई एम पी, इत्यनेनोत्पन्ना भूता न्यूनीकरणोपायाः, अध्ययनम् ।
- क्लस्टरः इत्यस्य कृते यथास्थितिः अन्तिमः "क्लस्टरः" ई आई ए, "क्लस्टरः - ई एम पी वा सज्जीकरिष्यते ।
- (ङ) व्यस्टिका परियोजना प्रस्तावकस्य कृते यथास्थितिः पूर्व - ईसी, पूर्व - ईपी वा करणे आवेदनं भविष्यति, तथा एवं हि आरम्भः भविष्यति । व्यस्टिक - पट्टेधारकः, क्लस्टरः इत्यस्मिन् पूर्व - पर्यावरणानापत्तेः कृते आवेदनं प्रयोजनाय यथास्थितिः "क्लस्टरः", ई आई ए, "क्लस्टरः" वा ई इम पी, इत्यस्योपयोगः कर्तुं शक्यते । यथास्थितिः, "क्लस्टरः" ई आई इ, "क्लस्टरः" ई इम पी, सुरक्षितं, तस्मिन् स्तरे कस्यापि महात्वपूर्णं परिवर्तनं ध्यात्वा अद्यतनं करिष्यते ।

(च) यथास्थितिः, "क्लस्टरः, ई आई इ, "क्लस्टरः" ई एम पी, वा तस्मिन् "क्लस्टरः" मध्ये प्रत्येकं पूर्वपर्यावरणीयानापत्तौ परिलक्षितं भविष्यति, मूल्याङ्कनसमितिः, (यथास्थितिः) "क्लस्टरः" ई आई ए, "क्लस्टरः" ई एम पी, इत्यनेनोत्पन्नभूतानां न्यूनीकरणोपायानां अध्ययनं सुनिश्चितं करिष्यति ।

तस्मिन् क्लस्टरमध्ये व्यष्टिकपरियोजना प्रस्तावना यथास्थितिः, पूर्व - ई सी, पूर्व - ई पी वा नियमानां रूपे पूर्णतया परिलक्षिता ।

(25) विनियामकः प्राधिकरणेन अनुदत्ता पूर्व - पर्यावरणीयानापत्तिः, पूर्व - पर्यावरणीयानुज्ञायाः विरुद्धोद्योषणा -

(1) विनियामक - प्राधिकरणेनानुदत्तः यथास्थितिः पूर्व - ईसी , पूर्व - ई पी, इत्यस्य विरुद्धोद्योषणा राष्ट्रीयहरिताधिकरणं 2010, इत्यस्या धारा 16 इत्यस्याधीनं यथा विहिताः लिंशद्विवसानन्तरं राष्ट्रीयः हरित - प्राधिकरणस्य इच्छा चेत् करिष्यते । परन्तु राष्ट्रीय - हरिताधिकरणं, यदि सन्तुष्टं ब्रवीति चेत् यत् धोषणा कर्तारमुक्तावधिसमये धोषणा स्थापितकरणे पर्याप्तहेतुकेन अवष्टम्भितं, सः षष्टिदिनस्य अतिरिक्तावधेः अन्तरे राष्ट्रीय - हरिताधिनियमं 2010 इत्यस्या धारा 16 इत्यस्याधीनं स्थापनाय अनुज्ञातं करिष्यति ,

(26) परियोजनानाम् आरक्षणम् -

निम्नलिखितविषयाः पूर्व - ईसी, पूर्व - ईपी वा नोपेक्षिते भविष्यतः ।

(1) लौहकारैः तेषां नियमानुसारेण मूतभाजनानि, (लैप) बालक्रीडायन्त्राणि इत्येतेषां निर्माणाय शारीरिक - खननेन सामान्यायाः मृत्सिकतायाः वा निष्कर्षणम् ।

(2) मृत्पाषणकर्तारः ये मृत्पालनिर्माणं कुर्वन्ति,तैःशारीरिक - खननेन सामान्यायाः मृदायाः सिकतायाः वा निष्कर्षणम् ।

(3) कृषकैः आपदनन्तरं कृषि - क्षेत्रे सिकतावारणम्,

(4) निजोपयोगे ग्रामे वा सामुदायिकं कार्यार्थं ग्रामीणस्थितसंसाधनैः सिकतायाः सामान्यायाः मृदायाः वा पारम्परिक - निष्कर्षणम् ।

(5) महात्मा गाँधी राष्ट्रीय - ग्रामीण - रोजगारप्रतिबद्धनियमान् तथा सर्वकारेण प्रायोजित - नियमेषु कृतारम्भसामुदायिक - कार्याणि यथा ग्रामीण - सरोवराणां स्वच्छताभियानं ग्राममार्गाणां सरोवराणां संनिर्माणं सामुदायिक - प्रयासश्च ।

(6) अनुरेखा परियोजनाः यथा मार्गाणां, जलयन्त्राणां च कृते साधारणा मृदायाः निष्कर्षणं, स्रोतीकरणं, धनयापनं वा ।

(7) जलनिधयः, जलाशयाः, पंक्तयः, नद्याः, एतेषां स्थानीकरणं प्रयोजनाय तेषां तलनिष्कर्षणं स्वच्छीकरणं च ।

(8) गुर्जरप्रदेशस्य अधिसूचना सं जीयू / 90 (16) एम सी आर - 2189 (68) 15 - सी एच एच, दिनांकः 14 करवरी मासेठा 1990, गुर्जरप्रदेशे बजारा ओडो इत्येताभ्यां सिकतायाः पारम्परिकव्यवसायिक - कार्याणि ।

(9) पारम्परिकसमुदायेन अन्तर - ज्वारीय - जोन इत्यस्यान्तरे मूतशंखाः, पविलद्रव्यादीनां हस्तेन निष्कर्षणम् ।

(10) सिञ्चनं पेयजल - प्रयोजनाय कूपखननम् ।

(11) भवनानां मूलाय - खननम्, यस्मै यथास्थितिः पूर्व - ईसी, पूर्व - ईपी, वा आवश्यकता नास्ति ।

(12) जनपदः क्लस्टरः, जनपद - मजिस्ट्रेटः वा कस्याप्याधिकारिणः आदेशानुसारेण कस्या अपि आपत्तिस्थितेः निवारणार्थं, नहर - कूपसरोवरादिषु उत्पन्नस्य कस्यापि रेखावष्टम्भनार्थं सामान्या मृदा मृत्तिकाया वा उत्खननम् ।

(13) ईदृशाः क्रियाकलापाः ये गैर - खननरूपे राज्यसर्वकारेण विधानानां नियमानां वा अधीने उद्घोषिताः ।

(14) सौर - वित्तवोल्टीयः (पी बी) विद्युत्परियोजनाः सौर - तापीयः विद्युत - संयंत्रः सौरोद्यानानां विकासादयः ।

(15) यत्र कऽपि वाणिज्यिकोत्पादनं नान्तर्वलितं तत्र प्रयोगशाला स्केल - संक्रियानाम् अधीनं निवसन् हनुसूच्यां सूचीबद्धा परियोजनाभ्यः अनुसन्धानं विकासक्रियाकलापश्च ।

(16) ईदृशी परियोजनाः या अनुसूच्यां नहि सम्मिलिताः याः ईदृशी परियोजना परिसरेषु कार्यान्वितं कर्तुं प्रस्तावो वर्तते, येषां कृते यथास्थितिः, पूर्व - ईसी, पूर्व - ईपी वा पूर्वमेवानुमतम् ।

(17) व्यष्टिकोद्योगाः येषु 16, 18, 24, 25, सदृशोद्योगानां समरूपा ईदृशी अधिसूचिता औद्योगिका सम्पादनान्तरं प्रस्ताविता औद्योगिकवासः ईदृशी औद्योगिक - सम्पदः वा यासु क्रियाकलापानां पूर्वपरिभाषितये (यदा श्यकरूपे समरूपो नास्ति) अस्त्यपि यदा औद्योगिक - सम्पदाभ्यः निबन्धन - नियमानाम् अनुपालनं भवति, (ईदृशी सम्पदाः / परिसरेषु पूर्व - ईसी इत्यस्य निबन्धानां नियमानाञ्च पालनं सुनिश्चितं कर्तुं विधिकोत्तरदायित्वयुक्ताः स्पष्टतः परिचितानि प्रबन्धानि भवेयुः, ये औद्योगिक - सम्पदायाः सम्पूर्ण - जीवने निबन्धानां नियमानां चोल्लंघनाय उत्तरदायिनो भविष्यन्ति ।

(18) ईदृशी औद्योगिकासम्पदः येषां परियोजना क्षेत्रं (500) हैक्टेयरः इत्यतः न्यूनतममस्ति, येषु सूचीबद्धः प्रवर्गः (क, ख, ख - 2) वा परियोजनायाः कोऽपि उद्योगो न योजितः ।

(19) कोयला गैर - कोयला खनिजं पूर्वेक्षणम् ।

(20) भूकम्पी सर्वेक्षणं, योऽपतरे अभितरे च तैलं वायुश्च यस्मिन् कोयलातलं, मिथेन शैलवायुरपि विद्यते, तस्य कृते शोध - सर्वेक्षणस्य भागोऽस्ति, आरक्षणं प्राप्त - क्षेत्राः भौतिक - सर्वेक्षणाय पूर्व - ईसी, पूर्व - ई पी इत्यस्य वा पूर्वनियमान् मानिताः ।

(21) लघुसिञ्चनः परियोजनाः यासु (2000) हैक्टेयर - पर्यन्तं संवर्धनीय - क्षेत्राणि सम्मिलितानि ।

(22) तापीय - विद्युत - संयंत्रं यः कस्यापि सहायकेन्धनं विना अपशिष्टोष्मां प्रति प्राप्ति कथवित्ताणां (N H R B) प्रयोगं कुर्वन्ति ।

(25) गौण - धातुकमीयि संधानशाला (ईकाईयाँ)

(26) गैरविषययुक्ताः येषु अधिष्ठानपनमही (विद्युतचाप - भट्टी वा) (सर्वमर्ज आर्क भट्टी) अन्याः वायु - आधारिताः भट्टयः येषां वार्षिकी क्षमता (1,00,000) वर्तते ।

(ख) गैर - विषयुक्ताः यस्मिन् कुपोला सदृशाः भट्टयः यत् (60,000) पनं इत्यस्य वार्षिकी क्षमतायुक्ता (कोयला) इति ईष्टिकानां वा उपयोगं करोति, सम्मिलियाः ।

(ग) परिसंकटमयः अन्यापशिष्टः नियमः , 2016 पत्यस्याधीनं पंचीकृतः पुनः चक्रणं भागः ही

(25) एकलः रि - रोलिंगं स्त्रोताः ।

(क) येषु (1,00,000) टन - पर्यन्तम् इत्यस्य वार्षिकी क्षमता युक्ता अम्लमार्जनसंक्रिया सिम्मिलितः ।

(ख) येषु (2,00,000) टन - पर्यन्तं तस्य वार्षिकी क्षमता युक्ता मार्जनं संक्रिया सम्मिलितं नास्ति ।

(ग) येषु पुनः तापनायाम्लमार्जनं तथा ईधनस्य नास्ति, कोप्यावश्यकता नास्ति सममिलितम् ।

(26) पूर्व - ईसी, इत्यस्य नियमानां स्वीकृताया क्षमतायाः अन्तरे सामान्यं पोर्टलेडं सीमेंट (ओ पी सी) पोर्टलेंटं पोजजोलाना सीमेंट - (पी पी सी) पोर्टलेंटं सलैगसीमेंट (पी एस सी) मैसनरी सीमेंट वा अन्यकोटेः सीमेंटं इत्यादयः ।

(27) कोयतारः (पिच) इति लयकरणार्थम् एकलपरियोजनाः ।

(28) (ईकाई - सुपर - कास्फेट) पाउडर - इत्यस्य एकल - कणिक्रयनम् ।

(29) उर्वरकेषु नीमस्य लेपकार्यम् उर्वरकान् पुष्टिनिर्माणं परन्तु सम्पूर्णोत्पादनं कृतोपयोगानां पुष्टीकरणम् उपकरणान्यधिकानि न भवेरन् ।

(30) पैराफिनः मोमस्य प्रसंस्करणम् ।

(31) अफीम - इत्यनेन एल्कलायड-इत्यस्य निष्कर्षणम् -

(32) पालीमार-कणिकाभ्यःउत्पादेभ्यः अथवा गालाख्याभ्यः वा चिपाख्याभ्यः मानवनिर्मित फाइबर-इत्यस्य विनिर्माणः ।

(33) एलएबी इत्यनेन रेखायी - अल्कायल-बैजीन-सल्फ्युरिक-अम्लस्य (एलएबीएसए) विनिर्माणम् ।

(34) देशीयमदिरा (यथा मधुपपुष्पं, काजू - इत्यादिषु आधारितः) केन्द्राः येषां क्षमता 10 किलो0 भारः परिमितं दैनिकोऽस्ति ।

(35) रंजनं, विरञ्जनं वा रागकर्म विना अपशिष्टः कागदः या कागदपटस्य विनिर्माणम् ।

(36) विस्फोटकानां, डेटोनेटराख्यानां, फ्यूज - इत्याख्यानां कृते मन्त्रालयः रणनीतिककेन्द्रं यस्मिन् रक्षामन्त्रालयस्याधिनः केन्द्राणां प्रबन्धनंवा संचालनमपि अस्ति ।

(37) एतादृशः वायुपत्तनमार्गः यस्मिन् अणवाणिज्यिकाः वायुपत्तनमार्गः सार्धं बंकरिंग-इत्याख्यःवा पुनः ईधनभरणसौविध्यं तथा वायु - यातायातः नियन्त्रणः अन्तर्वलितः नास्ति ।

(38) तासां परियोजनानां कृते प्रस्तावितसामान्यबहिःसाव-उपचारसंयन्त्रः (सीईटीपी) यान् स्वयं पूर्वमस्यावश्यकता नास्ति, उक्ताः सीईटीपी उत्पादानां विद्यमानाः वा प्रस्तावितः सदस्य केन्द्रेषु कश्चित् प्रस्तावितः सदस्यः केन्द्रं पूर्वमस्यनियमस्यापेक्षा कुर्वन् समये कश्चित् उत्पादस्य उत्पादनकरणस्य प्रस्तावः करोति, तदा सीईटीपी इत्यस्य पूर्वमस्यावश्यकता न भविष्यति ।

(39) तलकर्षणस्यानुरक्षणः ।

(40) मदः सं0 8 (क), 8 (ख), 9,10, (च), 11 (ख), 20, 24, 25, (घ) तथा 27 इत्यस्य समीपे परियोजनयाः विषयः - सूक्ष्मोद्यमानां तथा मदः सं0 10 (च) विषय-लघोद्यमाः ।

27. लम्बित-समस्यानां समाप्तिपर्यन्तम् ईआईए अधिसूचना 2006 इत्यस्य प्रवर्तनम्-

(1) अस्याधिसूचनायाः अन्तिमप्रकाशनस्य दिनांकतः ईआईए अधिसूचना, 2006 तथा पश्चात्तवर्ती संशोधनानां पूर्वमित्यस्य कृते कृता तथा अस्याधिसूचनायाः अन्तिमः प्रकाशनस्य दिनाकपर्यन्तं लम्बितानाम् अवेदनानां विषयेषु तस्मिन् विस्तारपर्यन्तताषां वार्तानामतिरिक्तः अधिक्रान्तः क्रियते, यं एतादृशः अधिक्रमणात् पूर्वं कृताऽस्ति, अथवा करणात् लोपः कृतोऽस्ति, केन्द्रियसर्वकारः अस्याधिसूचनायाः कश्चिदपि एकः वा सर्वे उपबन्धानान् शिथिलो कर्तुं शक्नोति, अथवा अस्याधिसूचनायाः प्रस्तुतकरणस्य दिनांकात् चतुर्विंशतिः मासात् अनधिकस्यावध्याः कृते 2006 इत्याधिसूचनां केषाञ्चित्वा सर्वेसां अधिबन्धानां प्रवर्तनं कर्तुं शक्यते ।

(2) इदं स्पष्टीक्रियते यद् अस्याधिसूचनायाः अन्तिमप्रकाशनस्य पश्चात् प्रस्तुता सर्वं पूर्वं अस्याधिसूचनायाः अधीनःपूर्वतरापि ईआईए अधिसूचनाषु कस्याऽपि अधिसूचनायाः अधीनः प्राप्तः तथा प्रक्रिया कृता अथवा आंशिकरूपेण प्रक्रिया कृता, आवेदनस्य विषयकःप्रस्तोष्यमाणः पूर्वमस्योपरि विचारः करिष्यते ।

(3) विनियामकप्राधिकरणः, उपलब्धा सूचना वा पूर्वप्रस्तोष्यमाणः पश्चात् स्वीकृतपर्यावरणीयप्रसंगमाधारे एतादृशाः अतिरिक्ताः नियमाः अधिरोपिताः कर्तुं शक्यन्ते, यः समीचिनं भवेत् ।

[फा0सं022-50/2018-IE-III]

गीता मेनन - संयुक्तसचिवः

अनुसूची

(खण्डांश 2 तथा 7 पश्यन्तु)

पूर्व-पर्यावरणीय-स्वीकृतिः वा पूर्व-पर्यावरणीयानुमतिः यादृशोऽपि विषयो भवतु,
इत्यस्यापेक्षायुक्तपरियोजनानां सूची -

विभागः	परियोजना	अवसीमा सहिता श्रेणी			नियमाः, यदि केचित् भवेयुः
		क	ख1	ख2	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
1.	(क) गौण - खनिजस्य खननः	खननभूमि- अधिकारपत्रस्य(पट्टा) क्षेत्रस्य > 100 अस्ति.	खनन - अधिकारपत्रस्य(पट्टा) क्षेत्रस्य >5अस्ति तथा <_100अस्ति,	खनन - अधिकारपत्रस्य(पट्टा) क्षेत्रस्य <5अस्ति	टिप्पणीः (1) द्वि हेक्टेयरात् अधिकः तथा पञ्च हैक्टेयरं यावत् इत्यस्य गौण - खनिजः खनन - परियोजनान् जिला - स्तरीयविशेषज्ञाः आकलनसमितिं निर्देक्ष्यन्ति । (2) खनन - अधिकारपत्रस्य(पट्टा) क्षेत्रे समूहस्य(कलस्टर) - स्थितिः सम्मिलितो भविष्यति ।
	(ख) कोयला सह मुख्य - खनिजानां खननः	खनन - अधिकारपत्रस्य(पट्टा) क्षेत्रस्य >100अस्ति.	खनन - अधिकारपत्रस्य(पट्टा) क्षेत्रस्य <_100अस्ति,	डंप - खननः (निष्कर्षणः या डंप - प्रहस्तनः या अतिभारः या अपशिष्टा सामग्री,	
(2)	सीबीएम तथा शेल - गैससहितः अपतटस्य तथा तटवर्तीतैलस्य				

	तथा वाष्पस्य (गैस)				
	(क) अन्वेषणम्		-	सर्वाः परियोजनाः	
	(ख) विकासः तथा उत्पादनम् (अवसंरचनासौवि ध्यानि यथा वाष्प (गैस) संग्रहणं वा एकत्रीकरणसन्ता लं (स्टेशन) पूर्वोत्पादनप्रणा ल्याः प्रणाली(पाइप) इत्यादयः) ।	सर्वाः परियोजनाः	-	-	
(3)	नदीघाटी	>75 मेगावाट इति जलविद्युतोत्पादनम्	<_ 75 मेगावाट इति > 25 मेगावाट इति जलं विद्युतोत्पादनम्	25 मेगावाट इति यावत् जलविद्युतोत्पादनम्	टिप्पणी - प्रवर्गः (ख-1) नदीघाटीपरियोजनाः याः एकेनाधिकाः राज्येषु या संघक्षेत्रेषु अवस्थिताः वर्तन्ते, इत्यस्य केन्द्रीयसर्वकारस्य स्तरे मूल्याङ्कनं करिष्यते ।
(4)	सिञ्चनम् (सिंचाई)	कृषियोग्यप्रभावितक्षे त्रस्य >_ 50,000 हैक्टेयरः ।	कृषियोग्यप्रभावितक्षेत्र स्य > 10,000 हैक्टेयर इति तथा <50,000 हैक्टेयर	कृषियोग्यप्रभावितक्षेत्र स्य > 2000 हैक्टेयर इति तथा <10,000 हैक्टेयर	

			इति ।	इति ।	
(5)	तापीय-विद्युत्	>_ 500 मेगावाट इति (कोयला/ लिग्नाइट / नेथ्वावाष्पाधारित:> _ 100मेगावाट इति ।	>_ 5 मेगावाट इति< 500 मेगावाट इति (कोयला / लिग्नाइट / नेथ्वावाष्पाधारित:>_ 5मेगावाट: तथा -		

वि भा गः	परियोजना	अवसीमा सह श्रेणी			नियमाः, यदि केचित् भवेत्
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
		सर्वाणि अन्यानि ईधनानि	<100 मेगावाट (जैवभारः तथा नगरपालिका कठोरा अणपरिसंकटमयः अपशिष्टं परित्यक्त्वा सर्वाणि अन्यानि ईधनानि ->15 मेगावाट इति तथा< 100 नगरपालिका कठोरा,अणपरिसंकटमयः, अपशिष्टस्य / जैवभारस्य ईधस्योपयोगं करणसमये ।	>_5 मेगावाट तथा 15 मेगावाट<_ 15 % यावत् कोयला / लिग्नाइट / पेट्रोलियम यथा सहायकाः ईधनानामुपयोगकरणसमये जैवभारः वाअणपरिसंकटमयः नगरपालिका कठोरा-अपशिष्टे आधारितः ।	
(6)	आणविकविद्युत्वा आणविक-ईधनस्य प्रसंस्करणम्	सर्वाः परियोजनाः	-	-	
(7)	कोयला धौतशालाः	<_ दशलक्षं टन इति भारः कोयला इत्यस्य वार्षिकोत्पादनम्	<_ दशलक्षं टन इतिभारः कोयला इत्यस्य वार्षिकोत्पादनम्	-	टिप्पणी - यदि कोयला इति धौतशाला खनन-अधिकारपत्रं(पट्टा)

					क्षेत्रे अवस्थितोऽस्ति, प्रस्तावस्य मूल्याङ्कनं खननप्रस्तावेन सार्धं करणीयम् ।
(8)	(क) खनिज - परिष्करणं यस्मिन् भौतिक -प्रस्करणं तथा भौतिकरसायनि कप्रक्रियायाः सम्मिलिताः सन्ति ।	-	सर्वाः परियोजनाः	लघुः तथा मध्यमोद्यमः	टिप्पणी - यदि खनिज - परिष्करणः संयन्तः खनन - क्षेत्रेस्यान्ते स्थितोऽस्ति, तु प्रस्तावस्य मूल्याङ्कनं खनन - प्रस्तावेन सह करणीयमिति ।
(9)	(ख) अयस्कः / सांद्रस्य रासायनिकप्रसं स्करणम् ।	< 1.0 दशलक्षं टन इति भारः वार्षिकित्पादनम्	>_ 1.0 दशलक्षं टन इति भारः वार्षिकोत्पादनम्		
(10)	डलियासंयन्तम् वा संकुलनसंयन्तम्	-	-		
	धातुकर्मोद्योगम् (फेरस वा गैर- फेरस)				

	(क) एकीकृत: स्टील इति संयंत्रम्		>1 दशलक्षं टन इति भारः वार्षिकोत्पादनम्	<_ 1दशलक्षं टन इति भारः वार्षिकोत्पादनम्	
--	---	--	--	---	--

विभागः	परियोजना	अवसीमा सहिता श्रेणी			नियमाः, यदि केचित् भवतु
		क	ख1	ख2	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
		इस्पातः	इस्पातः		
	(ख) स्पंज - लौहसंयंत्रः	>5 लक्षं (0.5 मिलियन) टन इति भारः वार्षिकः	<_5 लक्षं (0.5 मिलियन) टन इति भारः वार्षिकः	-	
	(ग) गैर - फेरस - प्रगलनः तथा परिष्करणः	सर्वाः परियोजनाः	-	-	
	(घ) लौहमिश्र - धातुः संयंत्रः	> 1.5 लक्ष्य - टन वार्षिकम्	<_ 1.5 लक्ष्य - टन वार्षिकम्		
	(ङ) द्वितीयकः धातुकर्मद्योगः (विषययुक्तः धातुः)	>_ 20,000 टन इति भारः वार्षिकम्	< 20,000 टन इति भारः वार्षिकम्	-	

(च) द्वितीयकः धातुकर्मोद्योगः (अण - विषयुक्तः धातुः)	-		(1) संधानशाला यस्मिन् भट्टी सदृशा प्रेरणभट्टी या विद्युतार्क - भट्टी वा सवमर्जार्क - भट्टी वा अन्यावाष्पाधारिता भट्ट्या यस्या क्षमता 1,50,000 टन इति भारः प्रतिवर्षात् अधिकः भवतु । (2) संधानशाला यस्मिन् क्यूपोलाख्या तथा अन्या भट्टी मिश्रितो भवतु यस्य क्षमता 1,00,000 टन इति भारः प्रतिवर्षात् अधिकः भवतु ।	(1) संधानशाला यस्मिन् भट्टी सदृशा प्रेरणभट्टी वा विद्युतार्क भट्टी वा अन्या वाष्पाधारिता भट्ट्याः यस्य क्षमता 10,00,000 टन इति भारः प्रतिवर्षात् अधिकः 1,50,000 टन इति भारः प्रतिवर्ष यावत् भवतु । (2) संधानशाला यस्मिन् क्यूपोलाख्या तथा अन्या भट्टी मिश्रितो भवतु , यस्य क्षमता 60,000 टन इति भारः प्रतिवर्षात् 10,00,000 टन इति भारः प्रतिवर्षस्य मध्ये भवतु । (3) एकल -पुनर्वेलन-मिल इति यस्मिन् 10,00,000 टन इति भारः प्रतिवर्षात् अधिका क्षमता युक्ता पिकलिंग इति मिश्रितो यस्मिन् 2,00,000 टन इति भारः प्रतिवर्षात् अधिका क्षमता युक्ता पिकलिंग इति मिश्रितो न ।	
--	---	--	--	---	--

विभागः	परियोजना	अवसीमा सहिता श्रेणी			नियमाः, यदि केश्वित् भवेत्
		क	ख 1	ख2	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
11.	(क) सीमेंट इति संयंत्रः	उर्ध्वाधरः शाफ्ट इति - भट्टी संयंत्रं त्यक्त्वा अन्यं संयंत्रं यस्य वार्षिकोत्पादनं क्षमता >_दशलक्षं (1.0मिलियन) टन	(i) वार्षिकोत्पादना क्षमता <दशलक्षटन इति भारः (ii) उर्ध्वाधर- शाफ्ट इति भट्टी युक्ता सीमेंट इति संयन्त्रम् ।	लघुः तथा मध्यमोद्यमः ।	टिप्पणी - सीमेंट इति उद्योगस्य कृते ईधन-कोयला इति, पेटकोक इति, कोयला तथा पेटकोक इत्यस्य मिश्रणः तथा अपशिष्टेन सह प्रसंस्करणं भवितुं शक्नोति,

		भारः भवतु ।			परन्तु इदं यद् एतस्योत्सर्जनं मानकान् पूर्णं कुर्युः ।
	(ख) एकल - धातुमलघर्षणं केन्द्रम्		वार्षिकोत्पदना क्षमता >_ दशलक्षं (1.0मिलियन) टन भारः	(i) दशलक्षं (1मिलियन) टन इति भारः प्रतिवर्षस्य क्षमतायाः एकल - ग्राईडिंग इतिकेन्द्रम्, (ii) धूम्रयानः(रेल) / समुद्रमार्गस्य माध्यमेन प्रस्तावितः धातुमलं तथा सिद्धवस्तोः परिवहनस्य प्रसङ्गे सर्वे एकल - ग्राईडिंग इतिकेन्द्रम् । (iii) लघुः तथा मध्यमोद्यमः ।	
(12)	आदर्श (सीसा) - अम्लः बैटरी इति -		सर्वाः परियोजनाः	—	

(13)	विनिर्माणः (आदर्श (सीसा) - अम्लः बैटरी इत्यस्य एसेंबलिंगः इति तथा चार्जिंग इति त्यक्त्वा)	सर्वाः परियोजनाः -	-	-	
(14)	पेट्रोलियम- रिफाईनिंगोद्योगः इति	वार्षिका क्षमता >_ 0.8 मिलियन इति टन भारः ,	वार्षिका क्षमता <0.8मिलियनइतिटन भारः	-	
(15)	(क) कोक इति भट्टी संयन्त्रम्	--	सर्वाः परियोजनाः	-	
(16)	(ख) डामर इति प्रसंस्करणः केन्द्रंवा भष्मीकरणसंयन्त्रम्		-	-	
(16)	एस्बेस्टास-मिलिंगं इति तथा एस्बेस्टास इति आधारितोत्पादनम्	यदि कश्चित् केन्द्रं अधिसूचितम्	(1) यदि कश्चित् केन्द्रमधिसूचितम्	यदि कश्चित् केन्द्रम् - अधिसूचितम्	टिप्पनणी - कश्चित् नवीनः पारा -प्रकोष्ठः ।
	क्लोरो इति क्षारोद्योगः या हैलोजन इत्यस्योत्पादनम्				

--	--	--	--	--	--

विभागः	परियोजना	अवसीमा सहिता श्रेणी			नियमाः, यदि केश्चित् भवतु
		(क)	(ख-1)	(ख-2)	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
		औद्योगिक - संपदानां बह्वि अवस्थितोऽस्ति, तु दैनिकोत्पादना क्षमता >_300 टनइति भारः ।	औद्योगिक-संपदानाम् अभ्यन्तरे अवस्थितोऽस्ति, तु दैनिकोत्पादना क्षमता >_300 टनइति भारः । (2) यदि कञ्चित् केन्द्रं	औद्योगिक - संपदानानाम् अन्ते अवस्थितोऽस्ति, तु दैनिकोत्पादना क्षमता <300 टनइति भारः ।	आधारितः संयन्त्रम् अनुज्ञा न प्रदीयते तथा अस्याधिसूचना द्वारा झिल्लीमयः प्रकोष्ठः प्रौद्योगिक्यां परिवर्तनं यः करोति, तद्

			अधिसूचितं संपदानां बह्वि अवस्थितोऽस्ति तु दैनिकोत्पादना क्षमता >_300 टनइति भारः ।		विद्यमानकेन्द्रम् अवसरः प्राप्तोऽस्ति परन्तु यदोत्पादना क्षमतायां वृद्धिः नास्ति ।
(17)	सोडा इति भस्मोद्योगः	सर्वाः परियोजनाः	-	-	-
(18)	चर्मशोधनमुद्योगः - सह त्वचा - प्रसंस्करणम्	अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानां बह्वि अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानाम् अभ्यन्तेअवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	चर्म-शोधनं विना तथा अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानाम् अभ्यन्ते अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	
(19)	रासायनिकोर्वरकः तथा एकल- अमोनिया इति संयत्तः	(1) सल्फ्यूरिक इति अम्लः सहितैकलः गतिमान् फाँस्फेट इति त्यक्त्वा सर्वाः परियोजनाः	सल्फ्यूरिक इति अम्लोत्पादनं - सहितैकलः गतिमान् फाँस्फेट इत्यस्य सर्वाः परियोजनाः	-	
(20)	अम्लानां विनिर्माणः	(2) एकलामोनियमः संयत्तः	एकलः फास्फोरिक इति अम्लः ।	अन्याः सर्वे अम्लाः	
(21)	कीटनाशी - सहितकीटनाशकः, तृणनाशकः, वन्यतृणनाशकः, कीटनियंत्रणेत्यादि तथा तेषां विशिष्टाः मध्यजीवभारः (विनिर्मितिं त्यक्त्वा)	एकलः फास्फोरिक इति अम्लः वा अमोनिया इति अधिसूतः औद्योगिक - संपदानां बह्वि अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानाम् अभ्यन्तरे अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	-	
22.	पेट्रो इति रसायनपरिसरः (पेट्रोलिय इत्यस्यस्य अंशः,				

	प्राकृतिकवाष्पाधारितोद्योगः कार्बन – बलैक इत्यस्यस्यउत्पादनम्			–	
		सर्वाः परियोजनाः	–		

विभागः	परियोजना	अवसीमा सहित श्रेणी			नियमाः, यदि केश्चित् भवतु
		क	ख1	ग2	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
23	मानवनिर्मितः फाइबर इत्यस्य उत्पादनम्	विस्काँज - स्टेपल – फाइबर इति (बीएसएफ) विस्काँज - फिलामेंट – सूतइति (बीएफवाय) तथा रेयन इति	नाइलोन तथा अन्यः	–	–
24	कार्बन – श्याम इति तथा इलेक्ट्रोड इति श्रेणी ग्रेफाइट इत्यस्योत्पादनं सहितं पेट्रोलियमोत्पादं तथा पेट्रोरसायनाधारितः प्रसंस्करणः (भंजनं तथा सुधारेण भिन्नः अन्यः प्रसंस्करणं तथा परिसस्याभ्यन्तरे समाविष्टो नास्ति ।	अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानां बह्वि अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानामान्ते अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	मध्यमोध्यमः	
25	संलिष्टः कार्बनिक इति				

	रसायनः				
	(क)रंजक इति तथा रंजक इति मध्यकः	-	पक्तिः (5) पञ्चमा त्यक्त्वा सर्वाः परियोजनाः	(i) शून्यः स्रावयुक्तः प्रस्तावितः, परियोजनानां तथा यः अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानामभ्यन्तरे अवस्थितः भवतु । (ii) सर्वे सूक्ष्माः, लघुः तथा मध्यमोध्यमः	
	(ख)औषधविनिर्मितीन् त्यक्त्वा मात्राधिक (थोक) औषधयः तथा मध्यकाः		पक्तिं (5) पञ्चत्यक्त्वा सर्वाः परियोजनाः	(i) शून्यः स्रावयुक्ताः प्रस्ताविताः परियोजनाः तथा ये अधिसूचिताः औद्योगिक - संपदानानामन्ते अवस्थिताः भवन्तु, (ii) सर्वे सूक्ष्माः, लघुः तथा मध्यमोध्यमः ।	
	(ग)संश्लिष्टः रबरः	अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानां बह्वि अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानामन्ते अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	सर्वे सूक्ष्माः, लघुः तथा मध्यमोध्यमः ॥	

विभागः	परियोजना	अवसीमा सहिता श्रेणी			नि के
		(क)	ख1	ख2	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)

	(घ) मूलकार्बनिकरसायनानि, अन्यः संश्लिष्टः कार्बनिकः, रसायनिक - मध्यमः, संश्लिष्ट - रेसिनः तथा संश्लिष्ट आसंजकः	अधिसूचितः औद्योगिक - संपदानां बह्वि अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	अधिसूचिताः औद्योगिक - संपदानामन्ते अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	(1) सर्वाः लघुः तथा मध्यमोद्यमः, (2) वार्षिकः 1000 टन इति भारः यावत् संश्लिष्टाः रेसिनाः / आसंजकानां विनिर्माणः।
(26)	आसवनी इति तथा शीराधारितः विनिर्माणं केन्द्रं (यथा खमीर इति)	(i) शीराधारिता आसवनी 100 किलो लीटर इति प्रति दिवसम्, (ii) शीराधारितः विनिर्माणकेन्द्रं (यथा खमीरइति) >_ 100 टनइति भारः प्रतिदिवसम्, (iii) अणशीराधारिता आसवनी >_200 किलो0 लीटर प्रतिदिवसम्	(i) शीराधारिता आसवनी < 100 किलो लीटरं प्रति दिवसम्, (ii) शीराधारितः खमीर इति विनिर्माणकेन्द्रं < 100 टन इति भारः प्रतिदिवसम्, (iii) अणशीराधारिता आसवनी <200 किलो0 लीटर प्रतिदिवसम्	(i) प्रतिदिनं 10 लीटरअधिकस्य क्षमतायाः (अर्थात् मधुपपुष्पं, काज्वत्यादि आधारितः) केन्द्रम्। (ii) पूर्वे पर्यावरणीयस्वीकृतिः प्राप्तपरिसरस्याभ्यन्तरे अवस्थिता आसवन्याः क्षमता विस्तारः तथा केवलं मिश्रण - हेतुः यद् क्रियते इथेनाँल इत्यस्योत्पादनस्य कृते।
(27)	रागः, वार्निश इति, रागद्रव्यं, मध्यकः (सम्मिश्रणं मिश्रणं त्यक्त्वा) इत्यस्य विनिर्माणम्	अधिसूचिताः औद्योगिक - संपदानां बह्वि अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	अधिसूचिताः औद्योगिक - संपदानामभ्यन्तरे अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	मध्यमोद्यमः
(28)	लुग्दी इति तथा कागदोद्योगः	लुग्दी इति विनिर्माणं तथा लुग्दी तथा कागदोद्योगः, अपशिष्टः कागदं त्यक्त्वा।	-	रंजनः, विरंजनः तथा रागकर्म - इमां विना लुग्दी इति तथा सिद्धलुग्दी इति कागद - विनिर्माणम्।
(29)	चीन्योद्योगः	-	ईक्षुरसनिष्कासनस्य क्षमता >_ 5000 टन इति भारः दैनिकम्	-

(30)	प्रबन्धः प्रहस्तनकार्यकलापेन विस्फोटकाः, विस्फोटप्रेरकाः, पलीत इति		सर्वाः परियोजनाः		
विभागः	परियोजना	अवसीमा सहित श्रणी			नि के
		क	ख1	ख2	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
(31)	जलपरियोजना				
	(क) राष्ट्रीयोद्योनानिवा अभयारण्याणिवा प्रवालभित्तयः या एल-एन- जी टर्मिनलसहितं गम्यमान् तैलं तथा वाष्पपरिवहनप्रणालि (पाइप)(अपरिष्कृतं तथा परिष्करणी / पेट्रो इति रसायोनोत्पादाः,	सर्वाः परियोजनाः	-	-	
	(ख) राष्ट्रियोद्यानाः या अभयारण्याः या प्रवालभित्तयः या पारिस्थितिकीय - संवेदनशीलक्षेत्रात् तथा गम्यमानाः तथा अन्यायस्काः	सर्वाः परियोजनाः	-	-	
(32)	स्थलीयः तथा जलपत्तनम् तथा वायुपत्तनं तथा हैलि इति पत्तनम्,	स्थलीयवायुपत्तनमार्गेन सह सर्वाः परियोजनाः, ये वाणिज्यिकोत्पादनस्य कृते वर्तन्ते ।	-	(i) जल-वायु-स्थानानि ये वाणिज्यिकोत्पयोगस्य कृते विद्यन्ते ।	
(33)	सर्वे पोतभंजनस्थानानि यस्मिन् पोतभंजन केन्द्रम् अपि मिश्रिताः भवन्ति,	सर्वाः परियोजनाः	-	-	

(34)	भ्रमणस्थलानि, परिसराः, क्षेत्राणि, निर्यातप्रसकरणानि केन्द्रं (नि0प्र0जो0) विशेषार्थिककेन्द्रं (वि0आ0जो0) जैव - प्रौद्योगिकी भ्रमणस्थलम् , चर्मपरिसराः, तटवर्ती आर्थिककेन्द्रं (त0आ0जो0) विशेष-निवेशक्षेत्रं (एसआईआर) तथा विनिर्माणकेन्द्रं (एनआईएमजेड)	यदि प्रस्तावितः औद्योगिकः क्षेत्रस्य क्षेत्रफलं 500 हैक्टेयर तःअधिकोऽस्ति, तथा तस्मिन् न्यूनाति न्यूना एका अन्यसूच्यां सूचीबद्धा श्रेणी (क) वा श्रेणी (ख1) इत्यस्योद्योगः स्थितो भवतु, यदि प्रस्तावितः औद्योगिकक्षेत्रस्य क्षेत्रफलं 500 हैक्टेयर तः न्यूनं भवतु ।	यदि प्रस्तावितः औद्योगिक - क्षेत्रस्य क्षेत्रफलं 500 हैक्टेयर तः न्यूनं भवतु तथा तस्मिन् न्यूनाति न्यूना एका अनुसूच्ये सूचीबद्धा श्रेणी (ख1) इत्यस्योद्योगः स्थितो भवतु ।	(i) यदि प्रस्तावितः औद्योगिकक्षेत्रस्य क्षेत्रफलं 500 हैक्टेयर तः तथा तस्मिन् एकोऽपि अनुसूच्ये सूचीबद्धा श्रेणी (क) वा श्रेणी (ख1) इत्यस्योद्योगः स्थितो न भवतु, (2) प्रस्तावितः परियोजनस्य क्षेत्रस्यानपेक्षा तथा तस्मिन् न्यूनाति न्यूनम् अनुसूचीबद्धश्रेणी 'ख2' इत्यस्योद्योगः स्थितः भवतु ।	-
------	---	--	---	---	---

विभागः	परियोजना	अवसीमा सह श्रेणी			नियमाः, य
		(क)	ख1	ख2	भवतु
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	औद्योगिकः समूहक्षेत्राणि, पेट्रोलिय इति रसायननिवेशक्षेत्रैः (पे.र.पे.नि.क्षे.) सह औद्योगिकसम्पदा	तथा तस्मिन् न्यूनाति न्यूनम् एका अनुसूची सूचीबद्धा श्रेणी 'क' इत्यस्योद्योगः स्थितो भवतु ।		न्यूना एका अनुसूच्ये सूचीबद्धा श्रेणी 'ख2' इत्यस्योद्योगः स्थितो भवतु ।	
(35)	सामान्यः परिसंकटमयः अपशिष्टोपचारः, भण्डारणः तथा समापनम्(निपटान) सुविधाः (उ. भं. नि. सु.)	सर्वाः एकीकृताः सुविधाः यस्मिन् भस्मीकरणं तथा भूमिभरणं या केवलं भस्मीकरणं सम्मेलनमस्ति ।	सर्वाः व्यवस्थाः यस्मिन् केवलं भूमिकरणं सम्मेलनमस्ति ।	—	

(36)	सामान्याः जैवचिकित्सीयोपचाराः व्यवस्थाः	-	सर्वाः परियोजनाः		
(37)	पत्तनः, पत्तनम्, तरंगरोधः तथा पूजीगतः झमाई इति (पत्तनः वापत्तनम् तथा चैनल इत्यस्यान्ते तथा बह्विः)	>_5 मिलियन टनइति भारः वस्तुनां वार्षिक उत्पापनं - स्थापनमित्यस्या क्षमता (मत्स्यपत्तनतः भिन्नः)	(i)<5 मिलियन टन वस्तुनां वार्षिक - उत्पापन- स्थापनमित्यस्या क्षमता (मत्स्यपत्तनतः भिन्नः) (ii)>_30,000 टन इति भारः प्रतिवर्षस्य मत्स्यपालनस्य क्षमता ।	अंतर्देशीयाः जलमार्गैः सम्बन्धिताः सर्वाः परियोजनाः	
(38)	राजमार्गः वाबहूप्रतिकृतिदर्शकपक्तिवा वक्रीयमार्गाणि	(1) नवीनः राजमार्गः वा बहूप्रतिकृतिदर्शकपक्ति(मॉडल - गालियारा)वा चक्रीयमार्गाणि, (2) राजमार्गः वाबहूप्रतिकृतिदर्शकपक्ति(मॉडल - गालियारा)वा चक्रीयमार्गाणां लम्बमाने 1000 किलो० परिमितात् अधिकस्य विस्तारः यस्मिन् प्राप्तः संरेखनः वा पुनः संरेखनः वाउपमार्गस्य 70 परिमितात् अधिकस्य विस्तारीकरणं वा मार्गाधिकारः सम्मेलनं भवतु	(1) सर्वे नूतनाः राज्य - राजमार्गाः परियोजनाः (2) पर।वतीय - क्षेत्रेषु राज्यीय - राजमार्गविस्तारा परियोजनाः (प्रायेण समुद्रतलतः 1,000 मी० परिमितात् अधिकोपरिः ।	(1)राजमार्गः वाबहूप्रतिकृतिदर्शकपक्ति(बहु - मॉडल - गालियारा)वा चक्रीयमार्गस्य लम्बमाने 25 तः 100 किलो० मी० मध्यस्य विस्तारः यस्मिन् प्राप्तः संरेखनः वा पुनः संरेखनः वाउपमार्गे 70 मी० परिमितात् अधिकस्य विस्तारीकरणं वा मार्गाधिकारः सम्मेलनं भवतु । (2) वर्तमानराज्य - राजमार्गणां विस्ताराः या विस्तारीकरणं (प्रायेण)	टिप्पणी - टोल - प्ल विस्तारीकरणं अन्याः मा चतुष्पथेसम्मेल यः मार्गाधिक भवतु ।

विभागः	परियोजना	अवसीमा सहिता श्रेणी			नियमाः, यदि केचित् भवतु
		(क)	ख1	ख2	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
				समुद्रतलात् ५००मीटरात् १०००मीटरपर्यन्तम्	
39	आकाशी याली रज्जुमार्गः	-	-	अधिसूचितपारिस्थि तिकीयसंवेदनशीलक्षे लेषु अवस्थिताः सर्वाः परियोजनाः	
40	संयुक्तबहिःसावशोध नसंयन्त्रम् (सा.ब.शो.सं.)	-	सर्वाः परियोजनाः	—	
(36)	संयुक्तनगरपालिकाप रिपूर्ण(ठोस)अपशिष्ट प्रबन्धनसुविधा (सं.न.प.अ.प्र.स.) यस्मिन् भूमिसरणस्य\भष्पी करणस्य क्रियाः संयुक्ताः सन्ति	-	सर्वाः परियोजनाः		
(37)	भवनसन्निर्माणं क्षेत्रविकासपरियोज नाश्च	-	>1.50.000वर्ग मीटरनिर्मितं क्षेत्रम् अथवा >50 हैक्टेयरपरिमितं क्षेत्रम्	(i) > 20.000 वर्गमीटरनिर्मितं क्षेत्रम् अथ च <50.000वर्गमीटर निर्मितं क्षेत्रम् (ii) 50.000 वर्गमीटरनिर्मितक्षेत्र स्य अथ च	टिप्पणीः 1.वर्गस्य पञ्चमस्य () तथा च () अन्तर्गते आगम्यामानाः परियोजनाः मूल्याङ्कनसमितये न निर्दिश्यन्ते। 2. आशयितोपयोगे कस्मै अपि परिवर्तनाय पूर्व-ईपी

				1.50.000वर्गमीटर निर्मितक्षेत्रस्य परियोजनाः, याः अनन्तिमहरितभवनस्य प्रमाणपत्रं प्राप्तमस्ति, अथवा औद्योगिकस्य, शैक्षणिकस्य संस्थानस्य चिकित्सालयस्य शैक्षणिकसंस्थानस्य च छात्रावासेन सम्बद्धं क्षेत्रम्	इत्यस्मिन् संशोधनाय विनियामकप्राधिकरणेन पूर्वम् अनुज्ञा प्राप्ता करिष्यते। एतादृशाः सर्वे विषयाः मूल्याङ्कनसमितये निर्दिश्यन्ते।
				>50.000 वर्गमीटरम् >50.000 वर्गमीटरं निर्मितं क्षेत्रम्	टिप्पणीः वर्गस्य पञ्चमस्य अन्तर्गते आगम्यमानाः सर्वाः परियोजनाः मूल्याङ्कनसमितये निर्दिश्यन्ते।
(43)	उत्थिताः राजमार्गाः अथवा	-	-	>1.50.000वर्गः	

विभागः	परियोजना	अवसीमा सहिता श्रेणी			नियमाः, यदि केश्वित् भवतु
		(क)	ख1	ख2	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
	एकलम् उपरिविद्यमानं पुलम् सामान्यपुलम् वा			मीटरनिर्मितं क्षेत्रम्	

टिप्पणीः

1. साधारणनियमाः निम्नलिखितेषु प्रयोज्या न भविष्यन्ति:-

i.विभागः 9, 10 (च), 11(ख), 25, 38, 40, 41, 42, 43 च

ii. अन्ताराज्यीयसीमाकारणेन नदीतलखननपरियोजना

iii. सर्वा प्रवर्गस्य ख2 इत्यस्य परियोजना:

2. प्रवर्गे ख2 इत्यत्र निर्दिष्टा परियोजना: मूल्याङ्कनसमितिं पुरः न स्थाप्यन्ते विहाय ताः परियोजनाः याः तस्य विभागस्य समक्षे उल्लिखिताः ।

परिशिष्टम् - 1

(खण्डे चतुर्दशे पश्यन्तु)

लोकपराशर्म आयोजयितुं प्रक्रिया

(1) लोकश्रवणता

लोकश्रवणस्य, सम्बद्धराज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहस्य (एसपीसीबी) अथवा संघराज्यक्षेत्रस्य प्रदूषणनियन्त्रणसमित्या (यूटीपीसीसी) परियोजनास्थले जनपदक्रमेण प्रणालीबद्धसमयबद्धपारदर्शिकीयां अधिकतमां लोकसहभागितां सुनिश्चयन्ती व्यवस्था करिष्यते ।

(2) प्रक्रिया

2.1 परियोजनाप्रस्तावकः सङ्क्षिप्तपर्यावरणीयसंघातनिर्धारणविवरणेन सह सप्रारूपं पर्यावरणसङ्घातनिर्धारणविवरणस्य एका कठोरा प्रति एका कोमला प्रति निम्नलिखितान् प्राधिकारिणः अथवा कार्यालयान् येषाम् अधिकारितायां परियोजना अवस्थिता भविष्यति, अग्रेसरितुं व्यवस्थां करिष्यति;

(क) जनपदाधीशः/ जनपद समाहर्ता / उपायुक्तः ।

(ख) जनपदपरिषद् अथवा नगरनिगमः अथवा पञ्चायतसंघः ।

(ग) जनपदोद्योगकार्यालयः ।

(घ) नगरस्थानीयनिकायः (यूएलबी) / सम्बन्धितपञ्चायतीराजसंस्थाः / विकासप्राधिकारी;

(ङ) मन्त्रालयसम्बन्धितक्षेत्रीयकार्यालयः ।

(च) एसपीसीबी अथवा यूटीपीसीसी इत्यनयोः सम्बद्धक्षेत्रीयकार्यालयः ।

परन्तु एतदस्ति यत् अस्या अधिसूचनाया खण्डस्य चतुर्दशस्य उपखण्डस्य पञ्चमस्य अनुसारं स अवधिः, यस्य मध्ये लोकश्रवणताया आयोजनमावश्यकम्, तस्मात् अन्तिमाद् दिनाङ्कात् प्रारभ्यते, यदा परियोजनाप्रस्तावकः उपर्युक्तान् सर्वान् प्राधिकारिणः अपेक्षितानां प्रमाणपत्राणां प्रतीः प्रस्तौति ।

2.2 उपरि उल्लिखितः प्राधिकारी, प्रारूपपर्यावरणसङ्घातनिर्धारणविवरणप्राप्तौ, लोकश्रवणतायाः सम्पद्यमाने सति सामान्यकार्यालयहोराकाले जनतां वैद्यतरूपेण अथवा अन्यथा निरीक्षणाय प्रारूपपर्यावरणीयसङ्घातविवरणम् उपलब्धं कारयिष्यति ।

2.3 एसपीसीबी अथवा यूटीपीसीसी एतत् सुनिश्चेत्यति यत् ईआईएविवरणविनियामकप्राधिकरणेन विहित-टीओआरानुसारं सज्जीकृतोऽस्ति । एसपीसीबी अथवा यूटीपीसीसी इत्येताभ्यां विनियामकप्राधिकरणेन विहितटीओआरइत्यस्मात् परे कस्यापि अतिरिक्तस्य अध्ययनस्य याचनां न करिष्यति ।

2.4 सम्बद्धराज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहः अथवा संघराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमितिः अपि राज्यस्य संघराज्यक्षेत्रस्य अभ्यन्तरे परियोजनाविषये प्रचाराय तादृशीं व्यवस्थां कल्पयिष्यति तथा च चित्ते कार्यालये अथवा लोकपुस्तकालये अथवा अन्यस्मिन् उपयुक्तस्थाने निरीक्षणाय प्रारूपपर्यावरणीयसङ्घातनिर्धारणविवरणस्य सङ्क्षिप्तं सारम् उपलब्धं कारयिष्यति। यथा परिच्छेदे 2.2 मध्ये वर्णितम् अस्ति। उपर्युक्तान् पञ्च प्राधिकारिणः कार्यालयान् प्रारूपसङ्घातनिर्धारणविवरणस्य एकां प्रतिम् अतिरिक्तरूपेण उपलब्धं कारयिष्यति।

2.5 सम्बद्धराज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहः अथवा राज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमितिः तथ्येभ्यः अन्यथा, एतत् निर्णेष्यति यत् लोकश्रवणता कस्मिन् अपि अतिरिक्ते अथवा अनुकल्पिके स्थाने आयोजयितुम् आवश्यकता विद्यते अथवा न हि। परियोजनाप्रस्तावकस्य अनुरोधप्राप्तौ 15दिनाभ्यन्तरे परियोजनाप्रस्तावकम् अस्मिन् निर्णये सूचयिष्यति।

2.6 उपरि उपखण्डस्य 2.5 इत्यस्य अनुसारं निर्णयस्य परिणामस्वरूपम्, 40दिनावधीनां गणना तस्याः तिथेः करिष्यते, तस्यां तिथौ परियोजनाप्रस्तावकः उपरि प्रदत्तस्य उपखण्डस्य 2.2 इत्यस्य अनुसारम् अतिरिक्तस्य अथवा अनुकल्पिकस्य स्थानस्य प्रासङ्गिकप्राधिकारिणः तथ्यानि उपलब्धं कारयति।

(3) लोकश्रवणतासूचना

3.1 सम्बद्धराज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहस्य अथवा सङ्घराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमितेः सचिवः प्रारूपपर्यावरणीयसङ्घातनिर्धारणविवरणस्य प्राप्तेः दिनाङ्कात् 10दिनाभ्यन्तरे लोकश्रवणताधिकारिणः सहमत्या श्रवणतां सञ्चालयितुं समयं स्थानं च अन्तिमं स्वरूपं प्रदास्यति। स तं पीठासीनाधिकारिणः सहमतिदिनाङ्कात् पञ्चदिनाभ्यन्तरे मुख्यराष्ट्रियदैनिके अथ च एकस्मिन् प्रादेशिकभाषायाः अथवा राज्यस्य आधिकारिकभाषायाः दैनिकसमाचारपत्रे विज्ञापितं करिष्यति। प्रतिक्रियार्थं जनतायै न्यूनातिन्यूनं 20दिनात्मकः सूचनावधिः उपलब्धः कारयिष्यते।

3.2 विज्ञापनम्, जनतां तेषां स्थानानां कार्यालयानां च विषये अपि सूचयिष्यति यत् पर्यावरणीयसङ्घातनिर्धारणविवरणस्य अथ च पर्यावरणसङ्घातनिर्धारणविवरणस्य सङ्क्षिप्तसारं यावत् श्रवणात् पूर्वं जनतायाः परिचयो स्यात्। एतादृशेषु स्थानेषु यत् समाचारपत्राणि न प्राप्यन्ते, तत् सक्षमप्राधिकारी वाद्यं वादयित्वा सार्धमेव आकाशवाण्यां दूरदर्शने वा विज्ञापनेन घोषणया वा अथवा एतादृशैः अन्यैः उपायैः जनतां सामान्यसूचनायाः उपलब्धेः व्यवस्था करणीया।

3.3 लोकश्रवणतायाः दिनाङ्कः, समयः, स्थानं च तावत् अस्थगितानि न क्रियन्ते यावत् कापि अवाञ्छिता आपातस्थितिः न आपद्येत, अथ च केवलं सम्बद्धस्य जनपदस्य न्यायाधीशस्य, जनपदाधीशस्य, उपायुक्तस्य च संस्तुतौ कृतं अस्थगनं तैः एव राष्ट्रियसमाचारपत्रैः प्रादेशिकभाषायाः समाचारपत्रैः माध्यमेन अधिसूच्यं करिष्यते। तथा च सम्बद्धराज्यप्रदूषणस्य नियन्त्रणसमूहेन अथवा सङ्घराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमित्या परिचितकार्यालयेषु मुख्यरूपेण प्रदर्शिष्यते।

3.5 एतादृशीषु आपवादिकपरिस्थितिषु (उपरि उपखण्डे 3.3 यथा वर्णितम्) केवलं जनपदन्यायाधीशस्य जनपदाधीशस्य अथवा उपायुक्तस्य परामर्शेण सम्बद्धस्य राज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहस्य अथवा

सङ्घराज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमित्याः सदस्यसचिवस्य माध्यमेन लोकपरामर्शाय नवस्य दिनाङ्कस्य समयस्य स्थानस्य विनिश्चयो विधास्यते अथ च उपरि प्रदत्तस्य 3.1 इत्यस्य अधीनस्य प्रक्रियानुसारं नवविधिना अधिसूचितं करिष्यते।

4. पर्यवेक्षणस्य श्रवणस्य च पीठासीनाधिकारी

श्रेणी 'क' इत्यस्य विषये जनपदन्यायाधीशस्य जनपदाधीशस्य उपायुक्तस्त अपरजनपदाधीशस्य च पदेन तुल्यः प्रतिनिधिः, तथा च श्रेणी 'ख' इत्यस्य परियोजनाभ्यः राज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहस्य अथवा संघराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमितेः प्रतिनिधेः साहाय्येन उपमण्डलीयन्यायाधीशः समस्तलोकश्रवणताप्रक्रियायाः पर्यवेक्षणम् अध्यक्षतां च करिष्यति।

5 चलचित्रनिर्माणम् (वीडियोग्राफी)

5.1 राज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहस्य संघराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमितिः समस्तप्रक्रियायाः (वीडियो) चलचित्रसज्जीकरणाय व्यवस्थां करिष्यति। सम्बद्धविनियामकप्राधिकारिणं संगृहीततथ्यप्रेषणकाले लोकश्रवणताविवरणेन सह वीडियोटेप इत्याख्यस्य एका प्रति अथवा एका सीडी अथवा डीवीडी अथवा यूएसबी अथवा अन्यत् संगृहीतोपकरणं संयुक्तानि करिष्यन्ते।

6 कार्यवाही

6.1 तेषां सर्वेषां जनानाम् उपस्थितिः, ये अन्तिमकार्यवाहिस्थले विद्यमाना आसन्, अंकनीया भविष्यन्ति।

6.2 कार्यवाह्यारम्भाय उपस्थितेः हेतोः कापि गणपूर्तिः अपेक्षिता न भविष्यति।

6.3 आवेदकस्य कोऽपि प्रतिनिधिः परियोजनापर्यावरणवनिर्धारणविवरणस्य संक्षिप्तसारस्य प्रस्तुत्या सह कार्यवाही प्रारभ्यते।

6.4 स्थले उपस्थितं प्रत्येकं जनाय आवेदकात् परियोजनाविषये सूचनायाः स्पष्टीकरणस्य व विज्ञानाय अवसरः प्रदास्यते। लोकश्रवणता कार्यवाहिसंक्षिप्तसारः अभिव्यक्तान् सर्वान् विचारान् अभिव्यक्ताः चिन्ताः प्रदर्शयन् राज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहस्य अथवा संघराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमित्या प्रतिनिधिना अभिलेखिष्यते तथा च प्रान्तीयभाषासु अन्तर्वस्तूनि स्पष्टयन् कार्यवाहिनः अन्ते श्रोतृन् पठित्वा श्रावयिष्यते। अधिकृते कार्यकवृत्ते तस्मिन् एव दिवसे प्रवर्ग 'क' इत्यस्य विषये जनपदाधीशेन, जनपदाधीशेन उपायुक्तेन अपरजनपदाधीशेन अथ च प्रवर्ग 'ख' इत्यस्य विषये उपमण्डलन्यायाधीशेन हस्ताक्षरं करिष्यते तथा च सम्बद्धराज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहम् अथवा संघराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमितिम् अग्रेसितं करिष्यते।

6.5 जनतया चर्चितानां विषयाणाम् एकं विवरणं परियोजनाप्रस्तावकस्य टीका टिप्पण्यश्च स्थानीयभाषायां राज्यस्य आधिकारिकभाषायाम्, योऽपि विषयो भवतु, तथा च आंग्लभाषायां सज्जीकरिष्यते, तथा च कार्यवाहिना सह संलग्ना करिष्यते।

6.6 लोकश्रवणता कार्यवाहिनं पञ्चायतकार्यालयं, यस्य क्षेत्राधिकारे परियोजनास्थिता अस्ति, सम्बद्धजनपदपरिषदः न्यायालयाधीशस्य, जनपदाधीशस्य, उपायुक्तस्य, एसपीसीसी इत्यस्य अथवा यूटीपीसीबी इत्यस्य वा कार्यालये प्रदर्शिष्यते। एसपीसीबी अथ च यूटीपीसीबी सामान्यसूचनायै कार्यवाहिनं

वेबसाइटमध्ये प्रदर्शयिष्यन्ति। कार्यवाहिविषये टिप्पणी यदि काचित्, विनावरोधं सम्बद्धविनियामकप्राधिकारिणं विहितपरियोजनाप्रस्तावकं प्रेषिष्यते।

7. लोकश्रवणता सम्पादनाय कालावधि:

7.1 लोकश्रवणतायाः आयोजनाय सम्बद्धविभिन्नकार्यकलापेभ्यः कालावधिः निम्नवत् भविष्यति-

(i) लोकश्रवणताम् आयोजयितुं दिनांका समयं स्पष्टस्थानम् आवेदनप्राप्तेः दशानां दिनानाम् अभ्यन्तरे अन्तिमरूपं प्रदास्यते।

(ii) पीठासीनाधिकारिणः सहमतेः दिनांकाद् अन्यानाम् पञ्चानाम् दिनानाम् अभ्यन्तरे एकस्मिन् राष्ट्रीयसमाचारपत्रे एकस्मिन् प्रादेशिकभाषायाः अथवा राज्याधिकारिकभाषायाः समाचारपत्रे लोकश्रवणता विवरणं विज्ञापिष्यते।

(iii) स्वीयां प्रतिक्रियां व्यक्तुं 20दिनानां कालावधिः प्रदास्यते।

(iv) सम्बद्धराज्यप्रदूषणनियन्त्रणसमूहः अथवा संघराज्यक्षेत्रप्रदूषणनियन्त्रणसमितिः लोकश्रवणतायाः सम्पद्यमानायां पञ्चानां दिनानाम् अभ्यन्तरे सम्बद्धविनियामकप्राधिकरणं लोकश्रवणतायाः कार्यवाहिनं प्रेषयिष्यति।

8. लोक श्रवणतायाः हेतोः आवेदनस्य प्रारूपः

सेवायाम्

सदस्य सचिवः

राज्य प्रदूषण नियन्त्रण समूहः। संघराज्य क्षेत्र प्रदूषण नियन्त्रण समितिः राज्यम्। संघ राज्य क्षेत्रम्
विषयः - अत्र अवस्थितः इत्यस्य.... प्रस्तावित परियोजनायै पर्यावरणीय
संघाताकलनस्याधिसूचनायाः उपबन्धाधीनस्य लोकश्रवणतानुरोधस्य सम्बन्धे!

ईआईए अधिसूचनायाः 2020तमायाः प्राचधानानुसरणे एतद्वारा प्रस्तावितपरियोजनायाः विवरणस्य तथा
च लोकपरामर्शस्य आयोजनाय अपेक्षितप्रमाणपत्राणि एतद्वारा प्रस्तुताः

1.परियोजनाविवरणम्; परियोजनानाम्; निर्माणी\सङ्गठननाम; पञ्जीकृतावाससङ्केतः\निर्माणीविधिकस्थितिः;
संयुक्तोद्यमो यदि कोऽपि भवतु, इत्यादयः।

2. पत्राचारसङ्केतः; परियोजनाप्रस्तावकनाम\पदनाम(स्वामी\सहभागी\सीईओ);
आवाससङ्केतः\पत्रसूचकाङ्कसङ्केतावली; अणुसङ्केतः; दूरभाषः इत्यादयः।

3. परियोजनाप्रवर्गः अनुसूचीविभागसंख्या; प्रवर्गः (क अथवा ख1)

4. परियोजनावस्थानम्; सम्पूर्णवाससङ्केतः।

5. यदि परियोजना एकाधिकेषु राज्येषु क्रियान्विता अस्ति, तर्हि तत्सम्बन्धं विवरणम्; राज्यसंख्या यत्र
परियोजनाः क्रियान्विताः करिष्यन्ते; परियोजनामुख्यराज्यम्, तेषां सर्वेषां राज्यानां विवरणं यत्र परियोजना
अवस्थिताः सन्ति।

6. प्रदत्तकृत्यानि (टीओआर); टीओआरनिर्गमतिथिः\मानकटीओआर;
एमओईएफएण्डसीसी\एसईआईएमिसिलसंख्या; टीओआरपत्रप्रतिः।

7. परियोजनाभिविन्यासोत्पादविवरणम् ।
 8. परियोजनमूल्यम् (लक्षरूप्यकेषु); वर्तमानमूल्यस्तरे परियोजनामूल्यम्, ईएमपी कृते आवण्टितः निधिः, सीईआर कृते आवण्टितः निधिः, ईएमपी कृते आवण्टितः निधिः (प्रतिवर्षः आवर्ती)
 9. विभिन्नकार्यकलापेभ्यः भूमेः आवश्यकता ।
 10. भूमेः अधिग्रहणस्य स्थितिः; अधिगृहीता भूमिः, भूमेः अधिग्रहणम् करिष्यते, यदि भूमिः अधिगृहीता तर्हि अधिग्रहणस्य स्थितिः ।
 11. पुनर्वासनम् पुनर्स्थापनम् यदि किमपि अस्ति, ग्रामसंख्या गृहपरिवारसंख्या, परियोजनाविस्थापितपरिवारसंख्या, परियोजनाप्रभावितपरिवारसंख्या; आरण्डआर कृते आवण्टिता निधिः, आरण्डआर इत्यस्य स्थितिः (पूर्णा\प्रगत्यधीना\प्रारभ्यमाणा) ।
 12. जनबलावश्यकता- सन्निर्माणम्\प्रचालनकाले स्थायित्वम्\अस्थायिनियजनम्\कुलजनबलम् ।
 13. पर्यावरण(संरक्षण)अधिनियमस्य\ वायुप्रदूषणनिवारणनियन्त्रणाधिनियमस्य\ जलप्रदूषणनिवारणनियन्त्रणाधिनियमस्य अन्तर्गते निर्दिष्टानां न्यायालयविषयनिर्देशनविवरणम्, यदि किमपि भवतु ।
 14. ईआईएपरामर्शदातुः विवरणम्- प्रत्यायनसंख्या, ईआईएपरामर्शदातुः नाम, आवाससङ्केतः, दूरभाषः, अणुसङ्केतः, प्रत्यायनकोटिः (कोटि 'क' इत्यस्य कृते पालम्\ कोटि 'ख' इत्यस्य कृते पालम्); प्रतयनक्षेत्रम्; प्रत्यायनविधिमान्यता ।
 15. संलग्नक्रियमाणानि तथ्यानि, आंग्लभाषायां सज्जीकृतस्य प्रारूपस्य ईआईएविवरणस्य न्यूनातिन्यूनाः १० कठोरप्रतयः अथ च एका कोमलप्रतिः; आंग्लभाषायां, राज्यस्य संघराज्यक्षेत्रस्य आधिकारिकभाषायां प्रादेशिकभाषायाम् ईआईएविवरणसारस्य न्यूनातिन्यूनाः १० कठोराः प्रतयः ।
- हस्ताक्षरं तिथिः च
- नाम; पदनाम; निर्माणी; आवाससंकेतः
- (9) लोकश्रवणतासूचनाप्रारूपः
- लोकश्रवणतासूचनायाम् अन्याभिः वार्ताभिः सह निम्नलिखिताः संयुक्ता भविष्यन्ति-
1. परियोजनाविवरणम्- परियोजनानाम्; निर्माणी; संगठननाम; पञ्जिकृतावाससङ्केतः ।
 2. परियोजनावस्थानम्- सम्पूर्णावाससंकेतः ।
 3. यदि परियोजना एकाधिकेषु राज्येषु क्रियान्विता अस्ति, तर्हि तत्सम्बन्धं विवरणम् ।
 4. परियोजनाभिविन्यासोत्पादविवरणम् ।
 5. परियोजनमूल्यम् (लक्षरूप्यकेषु); वर्तमानमूल्यस्तरे परियोजनामूल्यम्, ईएमपी कृते आवण्टितः निधिः, सीईआर कृते आवण्टितः निधिः, ईएमपी कृते आवण्टितः निधिः (प्रतिवर्षः आवर्ती)
 6. भूमेः आवश्यकता- आवश्यकता कुलभूमिः हैक्टेयर इति मापे । भूमेः अधिग्रहणस्य स्थितिः; अधिगृहीता भूमिः, भूमेः अधिग्रहणम् करिष्यते ।

7. पुनर्वासनम् पुनर्स्थापनम् यदि किमपि अस्ति, ग्रामसंख्या गृहपरिवारसंख्या, परियोजनाविस्थापितपरिवारसंख्या, परियोजनाप्रभावितपरिवारसंख्या; आरण्डआर कृते आवण्टिता निधिः, आरण्डआर इत्यस्य स्थितिः (पूर्णा\प्रगत्यधीना\प्रारम्भमाणा) ।
8. जनबलावश्यकता- सन्निर्माणम्\प्रचालनकाले स्थायित्वम्\अस्थायिनियजनम्\कुलजनबलम् ।
9. पूर्णावाससंकेतः, यत्र प्रारूपईआईएविवरणप्रतयः उपलब्धाः कारिष्यन्ते ।

परिशिष्टम्- II
(खण्डं 11 पश्यन्तु)

प्ररूपः-1

1	परियोजनाविवरणम्- परियोजनानाम्; निर्माणी\संगठननाम; पञ्जीकृतावाससंकेतः; निर्माणीविधिकस्थितिः; संयुक्तोद्यमः यदि कोऽपि भवतु; आदि					
2	पत्राचारसंकेतः- परियोजनाप्रस्तावकनाम; पदनाम; आवाससंकेतः; पत्रालयसूचकांकः; अणुसंकेतः, दूरभाषसंख्या आदयः ।					
3	अनुसूच्या अनुसारं परियोजनाप्रवर्गः- अनुसूचीविभागसंख्या, प्रवर्गः (क\ख१\ख२); प्रस्तावप्रकारः(नवप्रस्तारः\आधुनिखिकरणम्) इत्यादीनि ।					
4.	परियोजनावस्थितिः- सम्पूर्णावाससङ्केतः					
5.	किं परियोजनायाः अधिसूचितौद्योगिकक्षेत्रे अवस्थापयितुं प्रस्तावः अस्ति(आम्\न)					
6	किं परियोजनायाः सीमावर्ती राज्येषु अवस्थापयितुं प्रस्तावः अस्ति (आम्\न)					
7	यदि परियोजना नैकेषु राज्येषु\संघक्षेत्रेषु क्रियान्विता करणीया तर्हि तत्सम्बन्धीविवरणम्- राज्यस्य\संघक्षेत्राणां संख्या, यत्र परियोजनाः क्रियान्विताः विधास्यन्ते, परियोजनायाः मुख्यं राज्यम्\संघक्षेत्रम्\यत्र परियोजना अवस्थिता अस्ति					
8	अनुकल्पिकस्थलविवरणम्					
	क			निरीक्षितानुकल्पिकस्थलविवरणम्		
	अनुकल्पिकस्थलम्	ग्रामः	जनपदम्	राज्यम्	सीमाबद्धाक्षांशः (उत्तरम्)	सीमाबद्धदेशान्तरम् (पूर्वः)
	ख			अनुकल्पिकावस्थानदर्शकस्थलाकृतिपत्रप्रतिः		
9	उत्पादानां सहोत्पादानां विवरणम्; तथा च परियोजनाभिविन्यासः					
	क. नवपरियोजनाविषयाः					
	ख. उत्पादानां सहोत्पादानां विवरणम्					

	उत्पादाः\कार्यकलापाः\क्षमता\क्षेत्रम् परिणामः घटकः उत्पादः\सहोत्पादपरिवहनम्\सम्प्रेषणम्
	घटकाः- टनप्रतिवर्षम् (ट.प्र.व.). संख्या; मेगावाट, हैक्टेयर; किलोलीटरदैनिक; घनमीटरदैनिकम्; किलोलीटर; मिलियनलीटरदैनिक, चर्मप्रतिमासः, वर्गमीटर) उत्पादपरिवहनानि\सम्प्रेषणमाध्यमः(मार्गः,रेलयानम्, आकाशीयरज्जुमार्गः, अन्तर्देशीयजलमार्गः, समुद्रसंयोजनम्)
	ख. परियोजनाभिविन्यासविवरणम् संयन्त्रम्\उपस्करः\सुविधाविवरणम् अभिविन्यासः अभियुक्ती (यदि कापि)
	ख. विस्तारस्य आधुनिकीकरणस्य च विषयाः
	क. उत्पादानां सहोत्पादानां च विवरणम् उत्पादः\कार्यालयः\क्षमता\क्षेत्रफलम् परिमाणः परिमाणः घटकः उत्पादानां सहोत्पादानां च परिवहनानि \सम्प्रेषणमाध्यमाः
	घटकाः- टनप्रतिवर्षम् (ट.प्र.व.). संख्या; मेगावाट, हैक्टेयर; किलोलीटरदैनिक; घनमीटरदैनिकम्; किलोलीटर; मिलियनलीटरदैनिक, चर्मप्रतिमासः, वर्गमीटर) उत्पादपरिवहनानि\सम्प्रेषणमाध्यमः(मार्गः,रेलयानम्, आकाशीयरज्जुमार्गः, अन्तर्देशीयजलमार्गः, समुद्रसंयोजनम्)
	ख. परियोजनाभिविन्यासविवरणम् संयन्त्रम्\उपस्करः\सुविधाविवरणम् वर्तमानाभिविन्यासः प्रस्ताविताभिविन्यासः विस्तारमनु अन्तिमाभिविन्यासः अभियुक्ती (यदि कापि)
	ग. पूर्वप्राप्तपूर्वपर्यावरणीयानापत्तिविवरणम्; पूर्वप्राप्तपूर्वपर्यावरणीयानापत्तिविवरणम्; पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिप्रतिः\मन्त्रालयः\एसईआईए\डीईआईएमिसिलसंख्या\ पूर्वप्राप्तपूर्वपर्यावरणीयानापत्तिप्रतिः, संशोधनं यदि किमपि, पूर्वप्राप्तानां पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिविषयाणां पूर्वप्राप्तविवरणम्, पूर्वप्राप्तसंशोधनम्, यदि किमपि अस्ति तस्य विवरणम्
10	अपक्वा सामग्री\इन्धनावश्यकता

अपक्का सामग्री\इन्धनम्	मात्राप्रतिवर्षम्	घटकाः	स्रोतः (आयातविषयाः, देशनाम, पत्तननाम, यतः अपक्का सामग्री\इन्धनम् प्राप्स्यते)	परिवहनरीतिः	परियोजनास्थलात् स्रोतः दूरी	कटिसंहतिप्रकारः	
विस्तारप्रस्तावविषयाः, अपक्का सामग्री, इन्धनस्य आवश्यकता घटकः- टनप्रतिवर्षम्, मेगावाट, हेक्टेयर, किलोलीटर रसनिसारणंदैनिकः (ट.पे.दै.), घन मीटर इति दैनिकः, किलोमीटर इति (किमी), मिलियन लीटर इति दैनिकः (मि.लि.दै.), अन्यः) उत्पादस्य परिवहनस्य / संप्रेषणस्य माध्यमः (मार्गः, धुम्रयानम्, वाहकपट्टा इति, पाइप इति वाहकः, आकाशीयरज्जुमार्गः, द्विप्राप्रकारस्य संयोजनम्, अन्यः)							
11	विद्युतः अपेक्षा -परिमाणः (किलो वोल्ट अंपीयर इति (कि.वो.अं)); स्रोतम्; आपतकालीनव्यवस्था (डीजल इति जनितसमुच्चयानां विवरणम्); स्टैक इत्यस्य उच्चता (मी. इत्याम्), इत्यादयः						
12	परियोजनायाः कृते भूमेः आवश्यकता						
	क.	भूमिस्वामित्वस्वरूपम् (परियोजनाप्रस्तावस्य पूर्वम्) हैक्टेयर इत्यस्मिन् [वनभूमिः; स्वभूमिः; सर्वकारीयभूमिः; राजस्वभूमिः; अन्यभूमिः; सकलभूमिः]					
	ख.	वर्तमाने भूमेः उपयोगं पृथक् पृथक् हैक्टर इत्यस्मिन् [कृषिक्षेत्रम्;अनुर्वरभूमिः; गोचरभूमिः / सामूदायिकक्षेत्रम्; भूमिजलनिकायः; जनवसतिः; औद्योगिकक्षेत्रम्; वनम्, मैनग्रोव इति; समुद्रक्षेत्रम्; अन्यम् (विनिर्दिष्टं करोतु); तथा सकलम्]					
13	वर्तमाने मूल्ये भूमेः सकलव्ययम् (लक्षे)						

14	किं परियोजनायाम् ईआईए इति अधिसूचनायाः अनुसूच्यां विनिर्दिष्टसामान्यं प्रतिबन्धं युज्यते ? (अस्ति / न) यदि युज्यते, विवरणं प्रददातु (नाम तथा परियोजनातः दूरी)			
	क.	संरक्षितक्षेत्रम्		
	ख.	गम्भीररूपेण प्रदूषितक्षेत्रम्		
	ग.	पारिस्थितिकीयसंवेदनशीलक्षेत्रम्		
	घ.	अन्तर्राज्यम् / संघक्षेत्रसीमा अन्ताराष्ट्रियसीमा च		
	ङ.	अतिप्रदूषितक्षेत्रम्		
	च.	पारिस्थितिकीयसंवेदनशीलं जोन इति		
15	किं प्रस्तावे निम्निलिखितेषु कस्यापि अन्तर्गत-अनुमोदनम् / अनापत्तिः युक्तः अस्ति – यदि अस्ति तर्हि विवरणम् / तेषां स्थितिः ज्ञापयतु			
	क	वन (संरक्षणम्) अधिनियमः, १९८०? (अस्ति/ नस्ति)		
	ख	वन्यजीव (संरक्षणम्) अधिनियमः, १९७० (अस्ति/ नास्ति)		
	ग	सीआरजेड इति अधिसूचना २०१९?[अस्ति/ नास्ति) यदि अस्ति, सीआरजेड इति वर्गीकरणेन सह (सीआरजेड I (क), सीआरजेड I (ख), सीआरजेड II , सीआरजेड III , सीआरजेड IV (क), सीआरजेड IV(ख)]		
	घ	सीआरजेड. अधिसूचना २०१९? (अस्ति / नास्ति) यदि अस्ति, सीआरजेड इति वर्गीकरणेन सह		
16	किं पुनर्वासः पुनर्स्थापनम् च (आर एंड आर) अन्तर्ग्रस्तोऽस्ति (अस्ति/ नास्ति) ?			
17	पारिस्थितिकीया पर्यावरणीया च संवेदनशीलता (१० कि.मि. इति अभ्यन्तरे)			
	क.	पारिस्थितिकीयसंवेदनशीलतायाः विवरणम्		

पारिस्थितिकीयसंवेदनशीलतायाः विवरणम्	ना म	परियोजनातः दूरी (कि.मी)	अभ्युक्तयः	
पारिस्थितिकीयसंवेदनशीलतायाः विवरणम् – (गम्भीररूपेण प्रदूषितक्षेत्रम्, अत्यधिकप्रदूषितक्षेत्रम्, संरक्षितक्षेत्रम्, पारिस्थिकीयसंवेदनशीलता जोन इति, वन्यजीव कॉरिडोर इति, इत्यादयः)				
ख.	किं राष्ट्रियवन्यजीवमण्डलस्य परामर्शः अपेक्ष्यते (अस्ति/ नास्ति)			
ग.	पर्यावरणीयसंवेदनशीलतायाः विवरणम्			
i	पर्यावरणीयसंवेदनशीलतायाः विवरणम्	नाम / परिचयः	परियोजना तः आकाशीयः दूरी	अभ्युक्तयः
ii	तस्य पारिस्थितिकस्य, भूदृश्यस्य, संस्कृतिकस्य अन्यसंबधितमूयस्य कृते अन्ताराष्ट्रिय- सम्बन्धस्य, राष्ट्रियस्य स्थानीयविधानस्य वा अधीनसंरक्षितक्षेत्रम्			
iii	क्षेत्रं यत् पारिस्थितिकस्य कारणात् महत्त्वपूर्णं संवेदनशीलं वा अस्ति -			

		वेट लैंड्स इति, जलस्रोतम् अन्यजलसंबन्धीयनिकायः वा, तटीय जोन इति, बोयोस्फीर इति, पर्वतीयवनम्			
	iv	क्षेत्रं यत् प्रजननं, नीडनिर्मितं, गोखाद्यस्य कृते, विश्रामार्थम्, शीतस्य कृते, प्रवासस्य कृते, फ्लोरा इति तथा फोना इत्यस्य कृते संरक्षितमहत्त्वपूर्णाणां संवेदनशीलानां वा प्रजातीनां कृते उपयोगं क्रियते			
	v	अन्तरदेशीयः, तटीयः, सामुद्रिकं भूमिगतं वा जलराज्यम्, राष्ट्रियसीमा			
	vi	मनोरञ्जनस्य अन्यपर्यटकस्य वा / यात्रीक्षेत्रं गन्तुं जनानां उपयोगस्य कृते मार्गः सुविधा वा			
	vii	रक्षाप्रतिष्ठानम्			
	viii	सघनरूपेण अवस्थितं निर्मितक्षेत्रम् वा			
	ix.	संवेदनशीलमानवनिर्मितभूमेः उपयोगानाम् अधिभोगाधीनक्षेत्रचिकित्सालयः पाठशालाः पूजास्थलम्, सामुदायिकसुविधाः			
	x.	महत्त्वपूर्णम्, उच्चस्तरीयं वा दुर्लभसंसाधनक्षेत्रम्			

		(भूमिगतजलसंसाधनम्, भूतलसंसाधनम्, वनोद्योगः, कृषिः, मत्स्योद्योगः, पर्यटनं, खनिजम्)			
	xi.	क्षेत्रं यत् प्रदूषितं वा पर्यावरणीयक्षतेः अधीनं (तद् यत् विद्यमानविधिकपर्यावरणीयमानम् अधिकं भवति)			
	xii.	क्षेत्रं यत् प्राकृतिकसंकटं भवितुं शक्नोति यद् वर्तमानपर्यावरणीयसमस्यानां योजनां प्रभावितुं शक्नोति (नीचैर्गमनं, भूस्खलनं, भूमेः कर्त्तनं, प्लवः, अत्यन्तप्रतिकूलवातावरणीयस्थितिः)			
	घ.	किम् उपर्युक्तसम्बन्धे सक्षमप्राधिकारिणः अनापत्तिप्रमाणपत्रं/अनुज्ञा अपेक्षितास्ति (आम्/न)			
18	परियोजनायाः संनिर्माणं, प्रचालनं वा न निस्काशनं यत्नैवं कार्यवाह्यपि सम्मिलितास्ति या परिक्षेत्रभौतिकपरिवर्तनानां कारणं भविष्यति (स्थलाकृतिः भूम्युपयोगः, जलनिकायेषु परिवर्तनम् आदि)				
		ज्ञानकरणम् / निरीक्षणसूची पुष्टिकरणम्	आम्/न	तेषां विवरणम् (अनुमानितमात्रा/दरसहितं, यत्सम्भवं, सहितं) मानदण्डानां ज्ञानस्य स्रोतसहितम्।	
	i.	भूम्युपयोगः, समावेशभूमिः वा स्थलाकृतौ स्थायी अस्थायी वा परिवर्तनं यस्मिन् भूम्युपयोगस्य योजनाविषये वृद्धिरपि सम्मिलितास्ति ?			

ii.	विद्यमानभूमेः, वनस्पतेः, वनानां चानापत्तिः?			
iii.	नूतनभूम्युपयोगानां सृजनम्?			
iv.	संनिर्माणपूर्वान्वेषणम् अर्थात् बोर, गृहमृदानां परिरक्षणम्?			
v.	संनिर्माणकार्यम्?			
vi.	विध्वंसकार्यम्?			
vii.	संनिर्माणकार्याय संनिर्माणकर्मकराणां गृहप्रबन्धाय उपयुक्तम् अस्थायीस्थलम्?			
viii.	उपर्युक्तं भूभवनम्, संरचना भूकार्यं वा यस्याम् अनुरेखीयसंरचनाः, कर्तनं भरणं च कर्षणं वापि सम्मिलितमस्ति ।			
ix.	भूमिगतकार्यं यस्मिन् खननं सुरंगनिर्माणमपिसम्मिलितमस्ति?			
x.	भूमिसुधारकार्यम् ?			
xi.	तलकर्षकः?			
xii.	अपतटसंरचनाः?			
xiii.	उत्पादनस्य विनिर्माणस्य च प्रक्रिया?			
xiv.	सामग्रीणां वस्तूनां वा भण्डारस्य सुविधाः?			
xv.	कठोरापशिष्टं वा तरलबहिःस्रावणामुपचाराय सुविधायै वा?			
xvi.	परिचालनकर्मकराणां दीर्घकालिकगृहप्रबन्धाय सुविधाः?			
xvii.	संनिर्माणस्य प्रचालनस्य वा वर्तमाने नूतनमार्गः रेलः वा			

		समुद्रीयातायतः?			
xviii.		विद्यमानपरिवहनमार्गाणाम् अवरोधनं वा अपवर्तनं वा यातायातपरिचालने परिवर्तनाय प्रमुखावसंरचनाः?			
xix.		नूतनः वा अपवर्तितप्रेषणमार्गः वा प्रपा(पम्प)मार्गः?			
xx.		नूतनमार्गः, रेलयानम्, वायुयानम्, जलवाहिता वा अन्यपरिवहनावरचना यस्यां नूतनं वापवर्तितमार्गं संस्थात्रं च, पत्तनम्, विमानपत्तनमादि अपि सम्मिलितमस्ति?			
xxi.		अवरुद्धकरणम्, बन्धबन्धनम्, सेतुनिर्माणं, पुनः रेखाञ्कनं वा जलमार्गाणां जलभराणां वा जलविज्ञानाय अन्यपरिवर्तनम्?			
xxii.		प्रवाहपारः			
xxiii.		भूजलं वा भूतलात् जलस्य अन्तरणं वा पृथक्करणम्?			
xxiv.		नालिकाः वा प्रवाहप्रभावकजलनिष्पादे भूमिस्तरे वा परिवर्तनम्?			
xxv.		संनिर्माणम्, परिचालनं वा न निर्गन्तुं कार्मिकाणां सामग्रीणां वा परिवहनम्?			
xxvi.		दीर्घकालिकरूपेण त्रोटनम् ; प्रारम्भणं वा कार्यं पुनः प्रारम्भणम्?			
xxvii.		डिकमिशनंगइत्यस्य वर्तमाने एवं कार्यकलापः यः पर्यावरणस्य			

		समाधानं कर्तुं शक्नुयात्?			
	xxviii.	जनतायाः कस्मैचित् क्षेत्राय यत् अस्थायीरूपेण आगमनम्?			
	xxix.	अन्यदेशीयप्रजातीनां वा आगमनम्?			
	xxx.	मूलनिवासीप्रजातीनां वा आनुवंशिकविविधतायाः हानिः?			
	xxxi.	अन्या काचित् कार्यवाही?			
19	पदार्थानां सामग्रीणां वोपयोगः, भण्डाराणं, परिवहनं, उत्पादनं, स्थापनम् उत्पादनं वा . पदमानवस्वाध्यायपर्यावरणाय हानिकारकं वा यत् मानस्वास्थ्यक्षतेः वास्तविकतायाः विषये चिन्तां करोति ।				
	क्र.सं.	सूचना/निरीक्षणसूचिपुष्टिकरणम्	आम्/न	सूचनानुमानसहितं तद्विवरणं (अनुमानितमात्रा/दरसहितं/यत्नकु त्रापि सम्भवेत्)	
	i.	पदार्थानां सामग्रीणां वोपयोगः यः मानवस्वास्थ्याय पर्यावरणाय वा (फ्लोरा, फोना, जलप्रदायस्य) परिसंकटमयं (एम.एस.आई.एच.सी. नियमानुसारम्) वर्तते)			
	ii.	रोगस्य भवने परिवर्तनं रोगवाहकानां रोगस्य वा प्रभावः (उदाहरणाय कीटजलजन्यरोगाः)			
	iii.	मनुष्याणां कल्याणे प्रभावः, उदाहरणार्थं जीवनदशासु परिवर्तनं कृत्वा?			
	iv.	मनुष्याणां संवेदनशीलसमूहः यः परियोजना अद्यात् चिकित्सालयरोगिभिः, बालकैः, वृद्धैः आदि द्वारा प्रभावितुं			

		शक्रोति?			
	v.	किमपि अन्यत् कारणम्?			
20	वायौ संदूषकानां वा कस्यचित् परिसंकटमयविषयुक्तपदार्थानां विसर्जनम् (कि.ग्रा./घण्टा)				
.					
	क्र.सं.	सूचना/निरीक्षणसूचीपुष्टिकरणम्	आम्/न	सूचना आकाडास्रोतसहितं तद्विवरणम् (अनुमानितमात्रा दरसहितं यत्र कुत्रापि सम्भवम्)	
	i.	स्थायी वा जलसंसाधनैः जीवाम्ष् इन्धनदहनेन उत्सर्जनम्?			
	ii.	उत्पादनप्रक्रियाभिः उत्सर्जनम्?			
	iii.	सामग्रीणाम् उत्पादनस्थापनैः, यदन्तर्गते भण्डारणं परिवहनमपि अस्ति, उत्सर्जनम्?			
	iv.	निर्माणक्रियाकलापैः पदन्तर्गते संयन्त्रम् उपस्करमपि अस्ति, उत्सर्जनम्?			
	v.	सामग्रीणामुत्पादनस्थापनैः यदन्तर्गतनिर्माणसामग्री, मलं, जलम् अपशिष्टञ्च धूलिः वा गन्धोऽपि सम्मिलितः अस्ति?			
	vi.	अपशिष्टभस्मीकरणैः उत्सर्जनम्?			
	vii.	वायौ अपशिष्टज्वलनैः उत्सर्जनम् (उदाहरणार्थं स्लैशसामग्री, निर्माणसामग्रीसमूहः)			
	viii.	कैश्चित् अन्यस्रोतैः उत्सर्जनम्?			
21		कोलाहलकम्पनस्य च जननं तथा प्रकाशस्य ऊष्मायाश्च उत्सर्जनम्	अस्ति\ना स्ति	सूचनाः तथ्यसहिताः	
.		उपस्करस्य प्रचालनात् उदाहरणार्थम् यन्त्रं, वातायनम्,			

		संयन्त्रम्, संदलनितम्			
		औद्युगिकेन अथवा तादृशाभिः क्रियाभिः			
		निर्माणेन विनाशेन वा			
		विस्फोटनेन			
		निर्माणपरिचालनसम्बन्धीयाताया तेन			
		प्रकाशनस्य प्रशीतनस्य प्रणालीभिः			
		कैश्चिद् अन्यैः स्रोतोभिः			
22	भूमौ मलवाहिन्यां, उपरि जले, भूमिगतजले, तटीयजले, समुद्रे प्रदूषकाणां विसर्जनेन भूमेः जलस्य वा सन्दूषणहानयः				
	क्र०सं०	सूचना\निरीक्षणसूचीपुष्टिकरणम्	अस्ति\ना स्ति	सूचनाः तथ्यसहिताः	
		परिसंकटमयसामग्र्याः उत्पादनम् स्थापनम् भण्डारणम्, उपयोगो वा			
		जले भूमौ वा (हनुमानितविधेः विसर्जनस्य स्थानम्) मलजले अन्यबहिःस्रावानां विसर्जनेन			
		वायुना भूमौ जले वा उत्सर्जितप्रदूषकानाम् एकत्रीकरणेन			
	iv	कैश्चिदन्यस्रोतैः?			
	v	किमेतैः स्रोतैः पर्यावरणे प्रदूषकैकत्रितभवनैः दीर्घकालिकं संकटमस्ति?			
23.	परियोजनायाः निर्माणस्य प्रचालनस्य वा वर्तमाने दुर्घटनानां संकटं यद् मानवस्वास्थ्यं वा पर्यावरणं प्रभावयितुं शक्नोति				
	क्र.सं .	सूचना/निरीक्षणसूचीपुष्टिकरणम्	आम्/न	सूचना आकड़ास्रोतसहितं तद्विवरणम्	

				(अनुमानितमात्रा/दरसहित, यत्न सम्भवम्)	
	i	परिसंकटमयपदार्थानां विस्फोटः, पङ्कः, अग्निः, भण्डारणम्, उत्थापनस्थापनं वा उत्पादनद्वारा?			
	ii	कैश्चिदन्यकारणैः?			
	iii	किं परियोजना प्राकृतिकविपदाद्वारा पर्यावरणं क्षतिं प्रापयति (उदाहरणार्थं प्लवः, भूकम्पः, भूस्खलनं, विस्फोटनमादि)			
24.	वार्ता: यत्न विचारः करणीयः (यथा पारिमाणिकविकासः) येन कारणेन पर्यावरणीयाः प्रभावाः भवन्ति, वा यत्सञ्चयीप्रभावकरणाय, अन्यविद्यमानप्रभावैः सहितः वा परिक्षेत्रेषु नियोजितक्रियाकलापाय समर्थवान् अस्ति ।				
	क्र.सं	सूचना/निरीक्षणसूचिपुष्टिकरणम्	आम्/न	सूचना आकाङ्क्षास्रोतसहितं तद्विवरणम् (अनुमानितमात्रा/दरसहितं यत्न कुलापि सम्भवेत्)	
	i	येन कारणेन आधारस्य विकासः, सहायकविकासः वा परियोजनाद्वारा विकासाय बलं लभते यस्य पर्यावरणे प्रभावः भवितुं शक्नोति उदाहरणार्थम् आधारिकसंरचनाः (मार्गः, विद्युत्प्रदायः अपशिष्टं वा अपशिष्टजलोपचारः आदि) आवासनविकासः, निष्कर्षितोयोगः, पूर्वोद्योगः, कश्चिदन्यः?			
	ii	येन कारणेन स्थलस्य पश्चादुपयोगः भवति यस्य पर्यावरणे प्रभावः भवितुं शक्नोति?			
	iii	पश्चात्तर्वीविकासाय उदाहरणस्थापनम्?			

	iv	सामिप्यकारणेन अन्यविद्यमानपरियोजनासु सञ्चयीप्रभावः अस्ति वा तथैव प्रभावसहितनियोजितपरियोजनाः?			
25	किं परियोजनासु कश्चिद् वादः लम्बितः अस्ति (आम्/न) यदि आम् तु विवरणं प्रस्तौतु ।				
26	किं पर्यावरण(संरक्षण)अधिनियमस्य/वायु (प्रदूषणनिवारणमेवं नियन्त्रणं) अधिनियमस्य/जल(प्रदूषणनिवारणमेवं नियन्त्रणं)अन्तर्गते कश्चिद्विदेशः उपस्थापितः (आम्/न) यदि आम् तर्हि विवरणं स्थापयतु ।				
27	संयोजनीयं विवरणप्रपत्रम्				
	क.	पूर्वव्यवहार्थताविवरणस्य प्रति अपलोडं करोतु (केवलं पी.डी.एफ. एव अपलोड करोतु)			
	ख.	खाकापरियोजनायाः एकां प्रति अपलोडं करोतु (केवलं पी.डी.एफ.)			
	ग.	परियोजनाप्रस्तावकद्वारा वा प्राधिकृतव्यक्तिद्वारा सम्यग्रूपेण हस्ताक्षरितपत्रमपलोडं करोतु (केवलं पी.डी.एफ. एव)			
28	परिवचनम्				
अहम् एतद्वारा इदं वचनं यच्छामि यद् आवेदने संलग्नकेषु च दत्तांकडाः सूचनाश्च मम सर्वोत्तमज्ञाने विश्वासे च सम्यक् सन्ति मां च इदं ज्ञानमस्ति यत् यदि प्रस्तुतांकग्याः सूचनांशाः च कश्चिद्वागः कस्मिंश्चित् प्रक्रमे असत्यः भ्रामकः वा प्राप्तः तर्हि परियोजना अस्वीकरिष्यते परियोजनायाश्च दत्तानापत्तिः यदि काचिदस्ति अस्माकं सङ्कटे लागते च संहता भविष्यति । उपर्युक्तं विहाय अहं एतद्वारा वचनं यच्छामि यत् तस्य पश्चात् कश्चित् कार्यकलापः/संनिर्माणं/विस्तारितः न आरब्धः अस्ति ।					
		नामः, पदनामः, संस्थानाम, परिचयः			
टिप्पण्यः-					
1. तटीयविनियमन जोन अधिसूचना 2018 इत्यधिना अनापत्तिस्थपरियोजनाः आवेदनेन सह परियोजनाक्रियाकलापः, डब्ल्यू.आर.टी.सी.आर.जैड (टी ओ आर इत्यवस्थायां) दर्शयन् एकप्राधिकृतमिकरणद्वारा सम्यग्रूपेण रेखाङ्कित सी.आर.जेड. मानचित्रं राज्यतटीय जोनप्रबन्धनप्राधिकरणस्य च (ई.सी. अवस्थायां) अनुमोदनं प्रस्तुतीभविष्यति । सी.आर.जेड. इत्यस्मिन् करणीयक्रियाकलापाय सी.आर.जैड. अधिसूचना 2019 इत्युपबन्धाधीन् अपेक्षितानापत्तिः अभिप्राप्तयेऽपि					

सार्द्धं सार्द्धं कार्यवाही भविष्यति ।
2. राष्ट्रीयोद्यानम्, अभयारण्यम्, जीवमण्डलारक्षितक्षेत्रम्, वन्यपशूनां प्रवासीकारीडोरस्य 10 कि.मी. आभ्यन्तरस्थापितपरियोजनासम्बन्धे परियोजनाप्रस्तावकः एतैः लक्षणैस्सह परियोजनावस्थितिं दर्शयन् मुख्यवन्यप्राणीवार्डनद्वारा सम्यग्रूपेण अधिप्रमाणितमानचित्रं तस्मिन् च मुख्यवन्यप्राणीवार्डनस्य अनुमोदनं वा टिप्पण्यः प्रस्तुताः करिष्यति (पूर्व ई.सी. इत्यस्यावस्थायाम्)
3. स्कोपिंग/पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिः, पश्चात् स्पष्टीकरणस्य प्रस्तुत्या सह पर्यावरणवनजलवायुपरिवर्तनमन्त्रालयेन सह सर्वपत्राचाराः ये समये समये अपेक्षिताः, परियोजनाप्रस्तावकनिमित्त ई.ए.सी. इत्यस्मिन् भागीत्वं केवलं प्राधिकृतहस्ताक्षरीद्वारा करिष्यते। प्राधिकृतहस्ताक्षरी विनिर्दिष्टप्रयोजनायै प्राधिकृतहस्ताक्षरद्वारा करिष्यते। प्राधिकृतहस्ताक्षरिणः स्वपक्षसमर्थने सामग्रीः प्रस्तोत्स्यति ।

परिशिष्टम् - iii

(खण्डमेकादशं पश्यतु)

प्रारूपम्- 1 क

(केवलमनुसूच्याः मद 42,43 इत्यस्मिन् प्रवर्ग 'ख ट' अधीनसूचिबद्धभवनाय निर्माणपरियोजनायै)

पर्यावरणीयप्रभावानां निरीक्षणसूची

(परियोजनाप्रस्तावकाय पूर्णज्ञानम् उपलब्धनीयं यत् कुत्रापि च आवश्यकं प्रारूपेण सह स्पष्टीकारकटिप्पणं संयोजयतु तथा प्रस्तावितपर्यावरणीयप्रबन्धतन्त्रयोजनया महानिदरीकार्यक्रमेण सह प्रस्तौतु)

क्र.सं.	मद	विवरणम्
1	भूमिपर्यावरणम्	
1.2	किं विद्यमानभूम्युपयोगे परियोजनया सारवान् रूपेण परिवर्तिष्यते यत् वातावरणं पार्श्वतः सङ्गतं नास्ति? (प्रस्तावितभूम्युपयोगसक्षमप्राधिकारिणा अनुमोदितसम्यक् योजना/विकासः योजनानुरूपं भवेत्। भूम्युपयोगे परिवर्तनं यदि किमपि सक्षमप्राधिकारिणां च	

	संविधानिकानुमोदनं प्रस्तौतु)।	
1.3	प्रस्तावितस्थलेन संलग्नविद्यमानसुविधासु प्रस्तावितक्रियाकलापानां कः प्रभावः इति सम्भावनास्ति? (यथा- उद्धटितं स्थलम्, सामुदायिकसुविधाः, विद्यमानभूम्युपयोगस्य विवरणम्, स्थलीयपरिस्थितिक्याः विघ्नाः)	
1.4	किं कस्यचित् महत्त्वपूर्णभूमिविघ्नस्य परिणामस्वरूपं भूस्खलनं, भूकर्तनं, वा अस्थिरता भविष्यति? (मृदावत्, ढालविश्लेषणं, भूमिकर्तनसंवेदनशीलता, भूकम्पादिविवरणं देयम्)	
1.5	किं प्राकृतिकयत्ननिकासप्रणालीपरिवर्तनसम्बन्धितः प्रस्तावोऽस्ति? (प्रस्तावितपरियोजनास्थलस्य निकटप्राकृतिकमलनिकासीं प्रदर्शयन् सर्वोच्चमानचित्रविवरणं देयम्)	
1.6	निर्माणकार्यकलापाः कर्तनं, भरणं, भूमिसुधारादिसु अन्तर्वलितभूमिकार्यस्य मात्राः काः? (अन्तर्वलितभूमिकार्यम्, स्थलादिबहिसामग्रीभरणस्य परिवहनस्य विवरणं देयम्)	
1.7	निर्माणावधिवर्तमाने जलप्रदायाभिष्टं उत्पादनस्थापनसम्बन्धे विवरणं देयम्।	
1.8	किं नीचक्षेत्रेषु भूमिसु च परिवर्तनं भविष्यति? (तद्विवरणं देयं यत् कथं नीचक्षेत्रेण वेट लैंड्सइत्यनेन च प्रस्तावितक्रियाकलापाः उपान्तरिताः भवन्ति)	
1.9	किं निर्माणवर्तमाने निर्माणकूटकेन अपशिष्टेन वा स्वास्थ्यक्षतिः (निर्माणवर्तमाने यदन्तर्गतं निर्माणं, श्रमः, व्ययनयुक्तयोऽपि, जनितापशिष्टस्य विभिन्नप्रकारमात्राः देयाः)	
2.	जलपर्यावरणम्	
2.1	विभिन्नोपयोगानाम् अपेक्षाविश्लेषणसहिता प्रस्तावितपरियोजनायै चालापेक्षायाः कुलमात्राः देयाः। जलापेक्षायाः पूर्तिर्भविष्यति। स्रोतस्य मात्राणां च कथनं करणीयं, एकजलातिशेषस्य विवरणं देयम्।	
2.2	जलप्रस्तावितस्रोतस्य क्षमता का? (प्रवाहे प्राप्याधारे वा)	
2.3	अपेक्षितजलस्य गुणवत्ता का यदि पूर्तिः नगरस्रोतेन नास्ति? (जलगुणवत्तायाः वर्गसहितं भौतिकं, रासायनिकं, जैविकलक्षणं च प्रदर्शयतु)	

2.4	कियज्जलापेक्षायाः उपचारितापशिष्टजलस्य पुनःचक्रेण पूर्तिः भवितुं शक्यते तु मात्राणां स्रोतस्य उपयोगितानां च विवरणं देयम्	
2.5	किमन्यैः उपयुक्तैः जलस्य उपयोजनं भविष्यति? कृपयान्यविद्यमानोपयोगानाम् उपयोगानां च मात्रासु परियोजनायाः प्रभावः निर्धारयतु।	
2.6	प्रस्तावितक्रियाकलापैः प्राप्तापशिष्टजलेन प्रदूषणस्य भारे का वृद्धिः? (प्रस्तावितक्रियाकलापैः प्राप्तापशिष्टजलस्य मात्रायाः संघटनस्य च विवरणं देयम्)	
2.7	जलापेक्षाणां जलसंचयनेन भूतपूर्व्याः विवरणं देयम्। सृजितसुविधाविवरणं प्रस्तौतु।	
2.8	दीर्घकालिकाधारे निर्माणवर्णस्य पश्चात् क्षेत्रप्रस्तावितयोजनायाः पूरणलक्षणम् (मात्रात्मकतया सह गुणवत्तापि) इतिकारणेन भूम्युपयोगे परिवर्तनां कः प्रभावः भविष्यति? किम्, प्लवेन जलैकत्रितभवेन कस्मिंश्चित् रूपे समस्यायां वृद्धिः भविष्यति?	
2.9	भूमिगतजले प्रस्तावस्य कः प्रभावः भविष्यति? (किं भूमिगतजले जलप्रपायोक्ष्यते, भूमिगतजलस्य सारणी, पुनः प्रभारणक्षमता सक्षमप्राधिकारिणश्च अभिप्राप्तानुमोदितं यदि किमपि, तद्विवरणं देयम्)	
2.10	भूमेः प्रणाल्याः प्रदूषणनिर्माणक्रियाकलापस्य निरोधाय कः अवधारः। योजनाकृता (प्रतिकूलप्रभावेभ्यः अवशेषणाय मात्राणां स्वीकृतोपायानां विवरणं ददातु)	
2.11	स्थलस्यान्तः कथं तैलजलस्य व्यवस्था भविष्यति? (क्षेत्रेषु प्लवात् अवशेषणाय कृतोपसम्बन्धः सर्वोच्चस्तराणाम् उपदर्शनस्थलसहितम् उपलब्धीकृतजलसुविधानां विवरणं कथयतु)	
2.12	किमाशयकावधौ विशेषरूपेण नियुक्तनिर्माणश्रमिकैः परियोजनास्थले अस्वच्छतायाः स्थितिः जायते (उचितस्पष्टीकरणेन न्यायोचितं स्थापयतु)	
2.13	स्थलसुविधासु संग्रहणस्य उपचारस्य जलनिकास्याश्च का व्यवस्था करणीया? (पुनः चक्रणाय व्ययनाय च औद्योगिकीसुविधासहितजननस्य उपचारस्य क्षमतायाश्च	

	यथातथापि मात्राणां विवरणं देयम्।	
2.14	द्वितीयनलसाजीप्रणाल्याः विवरणं देयं यदि उपयुक्तोपचारितापशिष्टस्य प्रसाधनवहनाय अन्योपयोगाय वा उपयोगीक्रियते।	
3.	वनस्पतिः	
3.1	किं जैवविविधतायां परियोजनायाः काचित् क्षतिः? (स्थानीयपारिस्थितिकीप्रणाल्याः तद्विशिष्टवार्ताभिः सह यदि किमपि वर्णयतु)	
3.2	किं निर्माणे वनस्पत्याः विस्तृतनिकासी उपातन्तरणं वा अन्तर्वलितं (परियोजनाद्वारा उभावितवृक्षवनस्पतीनां विस्तृतलिखितं विवरणं वा देयम्)	
3.3	महत्त्वपूर्णस्थलानां वार्तासु प्रभावान् अल्पयितुं प्रस्तावितोपायाः के? (कस्यचित् समुचितमापमानस्य किमपि अभिन्यासयोजनासहितं, वृक्षारोपणं, भूदृश्यं, जलनिकायादीनां सृजनप्रस्तावानां विवरणं देयम्)	
4.	जीवजन्तवः	
4.1	किं जीवजन्तून्, स्थलीयजलीयरूपेण कथंचित् अपसारणाय चलनाय भ्रमणाय वा अवरोधानां सम्भावनास्ति? (विवरणं ददातु)	
4.2	क्षेत्रस्य जीवजन्तुषु किं कश्चित् प्रत्यक्षमप्रत्यक्षं वा प्रभावोऽस्ति? विवरणं देयम्।	
4.3	जीवजन्तुषु प्रतिकूलप्रभावान् अल्पयितुं कारिडोरेः मत्स्यमण्डूकादयः यथा उपायाः विहितव्याः।	
5	वायुपर्यावरणम्	
5.1	किं परियोजनासु द्वीपेषु वातस्य वायुमण्डलीये वृद्धिः भविष्यति तस्य परिणामस्वरूपं ऊष्मा वर्धिष्यते? (प्रस्तावितनिर्माणस्वरूपं वर्धितयातायातस्य ध्यानं कुर्वन् निक्षेपणादर्शेषु आधारितानुमानमूल्यसहितं पृष्ठभूमेः वायुगुणवत्तास्तरस्य विवरणं देयम्)	
5.2	धूमस्य विषयुक्तवाष्पानां वान्यपरिसंकटमयवाते निर्मिते कः प्रभावः? सर्वत्रतुविज्ञानपरिमापसम्बन्धे विवरणं देयम्।	
5.3	किं प्रस्तावेन विमानावशोधनस्य स्थानेऽल्पता आगमिष्यति?	

	परिवहनावसंरचनायै सुधाराय प्रस्तावितोपायस्य यदन्तर्गतपरियोजनास्थलस्य प्रवेशे निर्गमे च यातायतव्यवस्थापि अस्ति, विद्यमानस्तरस्य विवरणं देयम्।	
5.4	प्रत्येकप्रवर्गस्य अधीनक्षेत्रेषु आन्तरिकमार्गेषु, बाइमिकिलमार्गेषु, पदातियात्रीमार्गेषु पदातिमार्गादिषु चलनस्य विवरणं देयम्।	
5.5	किं यातायातकोलाहले कम्पने च महत्त्वपूर्णवृद्धिः भविष्यति? उपरिवर्णितवार्ताः अल्पयितुं स्रोतानां प्रस्तावितोपायानां विवरणं देयम्।	
5.6	परियोजनास्थलस्य पार्श्व कोलाहलस्तरे कम्पने च तथा परिवेशीवायोः गुणवत्तायां डीजी. मेटो इत्यस्मिन् अन्योपस्करेषु कः प्रभावः भविष्यति? विवरणं देयम्।	
6	सौन्दर्यबौद्धी	
6.1	किं प्रस्तावितपरिनिर्माणस्य परिणामस्वरूपं दृश्ये, दृश्यसुविधायां, भूदृश्ये व्यवधानं भविष्यति? किं प्रस्तावकेन एतासु वार्तासु विचारः कृतः?	
6.2	किं विद्यमानपरिनिर्माणेषु नूतननिर्माणात् कश्चित् प्रतिकूलप्रभावः भविष्यति? काः वार्ताः ध्याने रक्षिताः.	
6.3	किं चित्रमापमानप्रभावकं नगररूपेण नगरचित्रस्य किमपि आकलनमस्ति? तेषां स्पष्टरूपेण उल्लेखः शक्यतात्।	
6.4	किं कश्चित् मानवविज्ञानसम्बन्धीपुरातत्त्वीयस्थलं वा बाह्यवस्तु पार्श्वमस्ति? कथनं करोतु यदि काचिदन्या महत्त्वपूर्णवार्ता, यस्यां प्रस्तावितस्थलस्य परिक्षेले भवने विचारः कृतोऽस्ति।	
7	सामाजिका-आर्थिकप्राथमिकता	
7.1	किं प्रस्ताविकस्य परिणामस्वरूपस्थानीयजनतायाः समाजसम्बन्धीपरिनिर्माणेषु किं परिवर्तनं भविष्यति तद्विवरणं देयम्।	
7.2	प्रस्तावितपरियोजनायाः पार्श्व विद्यमानसामाजिकावसंरचनायाः विवरणं देयम्।	
7.3	किं परियोजनया स्थानीयसमुदायेषु प्रतिकूलप्रभावः, पवित्रस्थलेषु अन्यसांस्कृतिकमूल्येषु विघ्नः भविष्यति? प्रस्तावितसुरक्षोपायाः के?	

8	निर्माणसामग्री	
8.1	अधिकोर्जासहितनिर्माणसामग्र्याः उपयोगः भवितुं शक्यते। किम् ऊर्जादक्षप्रक्रियाभिः सहिते। निर्माणसामग्री उत्पादिता क्रियते? (निर्माणसामग्र्याः तस्याश्चोर्जादक्षता वा चयने ऊर्जासंरक्षणोपायानां विवरणं देयम्)	
8.2	निर्माणवर्तमाने सामग्र्याः परिवहनोत्थापनस्थापनानां कारणेन प्रदूषणं कोलाहलं शोकम् अशान्तिं भवितुं शक्यते। एतान् प्रभावान् अल्पयितुं के उपायाः?	
8.3	किं मार्गेषु कृत्रिमेषु च पुनः चकितसामग्र्याः उपयोगः क्रियते? कृतवचनानां सीमासु कथनं करोतु।	
9	ऊर्जासंरक्षणम्	
9.1	विद्युतापेक्षा प्रदायस्रोतस्य बैकअपइत्यादि पृष्ठभूमेः वर्तमाने विवरणं देयम्। निर्मितक्षेत्रे प्रतिवर्गफुटऊर्जाव्ययः कियान्? ऊर्जाव्ययमल्पयितुं कः प्रयासः कृतः?	
9.2	विद्युत् पृष्ठतायाः प्रकारः क्षमता च यद्दानाय योजनास्ति, कास्ति	
9.3	उपयोगाय कायस्य अभिलक्षणं किम्? शार्टबेव लांगबेव च उभयविकरणसम्बन्धितलक्षणानां विनिर्देशः देयः।	
9.4	भवने के अप्रत्यक्षाः वास्तविकाः च कारकाः उपयोगीक्रियन्ते? प्रस्तावितपरियोजनायां कृतोपयोजनान् स्पष्टयतु।	
9.5	किं वीथीनां भवनानां च अभिन्यासस्य ऊर्जायुक्तिनां च क्षमताम् अधिकतमां कुर्वन्ति? किं भवान् भवनपरिसरे उपयोगाय मार्गप्रकाशस्य, आपातप्रकाशनस्य सीरतप्तजलप्रणाल्याश्च उपयोगीक्रियते? विवरणसारं देयम्।	
9.6	किं प्रशीतनं/तापनभारम् अल्पयितुं शेंडिंगस्य प्रभावीरूपेण उपयोगी क्रियते? पूर्वपश्चिमभित्तिषु हृदि च प्रेषणम् अधिकतमकरणाय उपयोगीकरणस्य किं सिद्धान्तम्?	
9.7	किं परिनिर्माणेषु ऊर्जायाः स्थलशीतनं प्रकाशनयान्त्रिकप्रणालीनां च उपयोगः क्रियते? यान्त्रिकविवरणं देयम्। ट्रांसफार्मराणां मोटरदक्षताप्रकाशनतीव्रतायाः वायुप्रशीतनभारधारणां च विवरणं देयम्? किं भवान् सी.एफ.सी., एच.सी.एफ.सी. फ्री चिलरानाम् उपयोगं करोति? विनिर्दिशतु।	

9.8	सूक्ष्मजलवायुपरिवर्तने भवनक्रियाकलापानां सम्भावितप्रभावाः के? तप्तद्वीपस्य प्रतीपनप्रभावस्य च सृजने प्रस्तावितनिर्माणे सम्भावितप्रभावेषु स्वतः निर्धारणस्य उल्लेखं करोतु।	
9.9	भवनाहातेतापीयाभिलक्षणं किम्? (क) छदः (ख) बाह्यभीतिः (ग) गवाक्षः, उपयुक्तसामग्रीव्यष्टिकसंघटकानां यूमूल्येषु आरमूल्यानां विवरणं देयम्।	
9.10	अग्निसंकटाय प्रस्तावितावधानाः सुरक्षोपायाश्च के? आपातयोजनानां विवरणं देयम्।	
9.11	भीतिसामग्रीरूपे यदि काचस्य उपयोगः क्रियते तर्हि विवरणं विनिर्देशः च यदन्तर्गते उत्सर्जना तापीयाभिलक्षणमपि अस्ति, देयम्।	
9.12	भवने वायुप्रवेशस्य दरं किम्? प्रवेशनस्य प्रभावान् कथमल्पीयति, तद्विवरणं देयम्।	
9.13	समग्रोजीव्यये अपारंपरिकोर्जा प्रद्योगिकानां किं सीमापर्यन्तम् उपयोगः भवति?	
9.14	परियोजनायाः परिचालनसम्बन्धीवर्तमाने कूटकसंग्रहणं, पृथक्करणं, व्ययनस्य च पद्धतिः तद्विवरणं देयम्। उपयुक्तनवीकरणीयोर्जाप्रौद्योगिकीनां विवरणं देयम्।	
10	पर्यावरणप्रबन्धयोजना पर्यावरणप्रबन्धयोजनायां निर्माणस्य प्रचालनस्य परियोजनायाश्च क्रियाकलापानां परिणामस्वरूपं प्रतिकूलपर्यावरणप्रभावान्, अल्पयितुं समस्तजीवनचक्रस्य वर्तमाने कृतक्रियाकलापानां प्रत्येकं मद्दारेभ्यः सर्वं न्यूनतमकरणाय उपायाः अन्तर्निर्दिष्टाः भविष्यन्ति। अस्मिन् विभिन्नपर्यावरणीयविनियमानाम् अनुपालनाय पर्यावरणीयमनिटरीयोजनायाः आलेखनमपि भविष्यति। आपातस्य स्थितौ, यया स्थले दुर्घटना यदन्तर्गते अग्नेः लगनमपि अस्ति, उत्पत्तियोजनानां कथमपि भविष्यति।	
11	संलग्नकम्	
क	परियोजनायाः स्थलं पार्श्वस्य परिदृश्यञ्च	
ख	स्थलावस्थितिः	
ग	प्रस्तावितस्थलस्य परिवर्त्तीविशेषताः	

घ	समुचितमापमाने स्थलं (स्तरसमोच्चम् उपदर्शयन्) (यदि उपलब्धं न भवेत् तु केवलमवधारणात्मयोजनाः एव संलग्नाः करोतु)	
---	--	--

परिशिष्टम् - IV

(खण्डं- 11 पश्यतु)

प्रारूपम् - 1 ख 2

प्रवर्ग ख 2 परियोजनाभ्यः/ कार्यकलापेभ्यः पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिहेतोः आवेदनम्

1	परियोजनायाः व्ययम् - वर्तमानमूल्यस्तरे परियोजनायाः कुलव्यये (लक्ष्येषु); पर्यावरणप्रबन्धहेतु आवंटितनिधयः (पूँजी) सी.ई.आर. कृते आवंटितनिधयः, ई.एम.पी. कृते आवंटितनिधयः (वार्षिकावर्त्ती)	
2	जलावश्यकतायाः विवरणम् (संनिर्माणं, प्रचालनं समापनं च तद्वर्त्तमाने)	
क.	स्रोतः मात्राः के एल जलनिका स्रोताद् परिवहनस्य डी इत्यस्मिन् सस्य पद्धतिः दूरी उपायाः	
	स्रोतः मूलं/भूजलं/समुद्रं/अन्य परिवहनस्योपायाः पपनालिका/कुल्या अन्य, जलनिष्कासस्य पद्धतिः- वैराजः/ओढः/ग्रहणकूपः/जैककूपः/नलकूपः, उद्धटितकूपः, अन्य	
ख.	पत्रसंख्याः, उपस्थापनस्य दिनाङ्कः, अनुमतमात्राः, सक्षमप्राधिकारिणः अनुमत्याः प्रति	
ग.	किं विलपीकरणस्य प्रस्तावः कृतोऽस्ति (आम्/न)	
	यदि आम् (1) विलयीकरणक्षमता (के.एल.डी.), (ii) लवणजलस्य मात्रा (के.एल.टी.) लवणजलनिष्कासनस्य पद्धतिः	
3	अपशिष्टजलप्रबन्धनं (निर्माणसमापनप्रचालनानां वर्त्तमाने)	
4	कठोरापशिष्टजननप्रबन्धनम् (बहुप्रविष्टि अनुज्ञातम्)	

	मद	मात्राप्रतिव र्षम्	ईकाई	स्थलाद्ग री	परिवहन स्य पद्धतिः	निपटान स्य नियमाः
	विभागः:- (औद्योगिकापशिष्टं, नगरीयकठोरापशिष्टं, पलाई ऐश, वाटम् ऐश, परिसंकटमयापशिष्टम्) (परिसंकटमयं वान्यापशिष्टप्रबन्धननियम2016 अनुसारम्), ई अपशिष्टं, जैवचिकित्सापशिष्टं, निर्माणविध्वंसापशिष्टं, रसायनापशिष्टम्, अन्यत्) भागः :- (टन, किलोलिटरम्) - निपटानस्योपायाः - (उपचारस्य भण्डारणस्य निपटानस्य सुविधाः (टी.एम.डी.एफ.), अधिकृतपुनः चक्रकं, भूमिभरणं, सेनेटरीभूमिभरणम्, अन्यत्)					
5	विभिन्नकार्यकलापानां कृते भूमेः आवश्यकता (एकाधिकप्रविष्टयः अनुज्ञातः) हैक्टयेरे					
	कार्यकलापाः/सुविधाः/संयन्त्रम्/अन्यवि वरणम्	भूमेः आवश्यक ता	अभ्युक्त यः			
	हरितपट्टिकाः					
	कुलम् (सम्पूर्णम्)					
	- कार्यकलापाः/सुविधाः/संयन्त्रं/अन्येषु सम्मिलिताः सन्ति मुख्यं संयन्त्रम्, उपनगरी, हरितपट्टी, भस्मताडागः, खदानक्षेत्रम्, ओबीडंपक्षेत्रम्, सुरक्षाक्षेत्रम्, नौकायनताडागः, भूमिभरणम्, जलाशयः, विलवणीकरणसम्पन्नम्, ठोसापशिष्टप्रबन्धनाय क्षेत्रम्, निर्मितक्षेत्रम्, अन्यत्					
6	यदि वनभूमिः अन्तर्गता अस्ति : यदि सैद्धान्तिकं (चरण-1) अनुमोदनम् अभिप्राप्तम् अस्ति : मन्त्रालयमिसिलसंख्या : सैद्धान्तिकं (चरण-1) अनुमोदनस्य तिथिः, आयोजितक्षेत्रम्, यदि सैद्धान्तिकं (चरण-1) अनुमोदनमभिप्राप्तम् अस्ति : मन्त्रालयमिसिलसंख्या : सैद्धान्तिकं (चरण-					

	11) अनुमोदनस्य तिथिः, आयोजितक्षेत्रम्
7	वृक्षकर्तनं यदि भवेत्, परियोजनायै छिन्नवृक्षाणां संख्या (यदि वनभूमिः सम्मिलिता नास्ति); वृक्षाणां च कर्तनस्य रोपणस्य विवरणम्
8	भूम्यधिग्रहणस्थितिः भूमिः अधिगृहीता, भूमिः अधुना अधिग्रहिष्यति, यदि अधिगृहीता न अस्ति तर्हि भूमिः अधिग्रहणस्य स्थितिः
9	यदि अध्ययनक्षेत्रे अनुसूची - 1 प्रजातीनाम् उपस्थितिः अस्ति
	क. अनुमोदनस्य प्रतिसहितं सक्षमप्राधिकारिणा अनुसूची- 1 प्रजातीनां कृते संरक्षणयोजनानाम् अनुमोदनस्य विवरणम्, पत्रसंख्या, निर्गमस्य तिथिः, अनुमोदनं यदि भवेत्, इत्यादि।
	ख. अनुमोदनस्य प्रतिसहितं सक्षमप्राधिकारिणा अनुसूची- 1 प्रजातीनां कृते संरक्षणयोजनानाम् अनुमोदनस्य विवरणम्, पत्रसंख्या, निर्गमस्य तिथिः, अनुमोदनं यदि भवेत्, इत्यादि
1 0	यदि मूलक्षेत्रे जलस्य स्रोतस्य उपस्थितिः भवेत् :
	क. मूलक्षेत्रेषु जलस्रोतानां विवरणम् :
	ख. यदि आयोजनम् अपेक्षितमस्ति ; अपेक्षितायोजनां विवरणम्, आयोजिताध्ययनस्य विवरणम्
	ग. सक्षमप्राधिकारीतः अभिप्राप्तानुमतेः विवरणम्, पत्रसंख्या- उपस्थापनस्य दिनाङ्कः, अनुमोदनं यदि किमपि भवेत्, अनुमतेश्च प्रति
1 1	जनबलावश्यकताः निर्माणम्/प्रचालनवर्तमाने स्थायी/अस्थायीनियोजनं, सम्पूर्णजनम्
1 2	हरितपट्टी हैक्टेयरे
	क. नूतनपरियोजनानां विषये, हरितपट्टिकायाः कुलक्षेत्रं, कुलपरियोजनाक्षेत्रस्य प्रतिशतं, नियुक्तवृक्षाणां संख्या, वृक्षारोपणाय, आवंटितधनं, हरितपट्टियोजनाः
	ख. विस्तारे/आधुनिकीकरणे/उत्पादमिश्रणे परिवर्तनादिविषये
	विवरणम् उपस्थितिः प्रस्तावितम् कुलम् हरितपट्टिः- कायाः सं.- पूर्णक्षेत्रम्-
	कुलपरि- योजनाक्षे- तस्य प्रतिशतम्-
	पादपानां संख्या-

	आवंटितनिधयः
	ii हरितपट्टियोजनां प्रति

13	परियोजनालाभाः	
	परियोजनालाभस्य प्रकाराः	परियोजनालाभस्य विवरणम्
	(परियोजनालाभे पर्यावरणीयाः सामाजिकाः अन्यलाभाश्च सम्मिलिताः भविष्यन्ति)	
14	परियोजनायाः सी.आर.जेड. वा आई.सी.आर.जेड. इत्यस्मिन् अवस्थितभवनदशायां राज्यतटीयस्रोतजोनप्रबन्धनप्राधिकरणस्य अनुमोदनं : नियुक्तविश्वासानाम् उल्लेखः, सामाजिकपर्यावरणीयाश्च विषयाः येषां सूचना दत्ता, यस्याम् आर एण्ड आर, जलं, वायुः परिसंकटमपायशिष्टम्, पारिस्थितिकी प्राथमिकता इत्यादि सम्मिलिताः सन्ति, परन्तु अत्रावधि सीमिताः न सन्ति (संक्षिप्तविवरणं प्रदेयमस्ति) सीव्वेड एस. ए. वा आईसी.जेड.एस.ए. इत्यस्य प्रति	
15	गौणखनिजानां खननदशायाम्	
	क.	खननीयखनिजानां संख्या विवरणं च
	ख.	खातक्षमता आर.ओ.एम्. (रन आफ माइन)
	ग.	खननयोजना, अनुमोदनपत्रसंख्या, अनुमोदनस्य तिथिः, अनुमोदितपत्रम्, अनुमोदितखननपट्टाक्षेत्रफलम्, अनुमोदितक्षमता
	घ.	तकनीकीविवरणम् : सम्पूर्णभूवैज्ञानिकभण्डारः (मिलियन टन), न्यूनतमनारक्षितम् (मिलियन टन), निष्कर्षणयोग्यभण्डारः (मिलियन टन) निष्कर्षणस्य प्रतिशतं (96) अयस्क/खनिजस्य प्रकारः, स्ट्रिपिंग अनुपातः, औसतप्रावण्यं (डिग्री) खननविधिः (उद्धटितखननं/भूमिगतं/मिश्रितं), (स्वच्छन्दखननं+भूमिगतं) आदितः, खातस्य जीवनं (वर्षम्)
	ङ.	सज्जीकरणस्य विवरणं (दलनं, क्षेपणम्/अन्यसहितं) यदि दलितस्य खननपट्टाक्षेत्रस्य अन्तः स्थापनस्य प्रस्तावः कृतोऽस्ति, दलितस्य संख्या, दलितस्य विवरणं च (एकादिकप्रविष्टयः अनुज्ञाताः सन्ति)
		दलित्लाभिज्ञान सं. क्षमता टी.पी.एच. अभ्युक्तयः इत्यस्मिन्
	च.	खननपट्टस्य विवरणम् : आशयपत्रम् अपलोडं करोतु (केवलं पी.डी.एफ.), सन्दर्भसंख्यासहितं खननपट्टिनिष्पादनतिथिः, खननपट्टायाः विधिमान्यता, आदिनाङ्कविधिमान्यनिष्पादितखननस्य प्रपत्रस्य प्रतिः, इत्यादि
	छ.	ओबी (अतिभारः) प्रबन्धनं (केवलं यदा खननपट्टतिः स्वच्छन्दखननमस्ति)

i	बाह्यद्रव्यानां विवरणम् : ओबीडंपानां संख्या, कुलक्षेत्रं (हैक्टेयरे) उच्चता (मीटरे) परिमाणं (मिलियन घनमीटरे) पृष्ठभरणवर्षाणां संख्या				
ii	अतिरिक्तद्रव्यानां विवरणम् : ओबीडंपानां संख्या, कुलक्षेत्रं (हैक्टेयरे) उच्चता (मीटरे) परिमाणं (मिलियन घट मीटरे)				
ज	उपरिमृदाप्रबन्धनस्य विवरणं : खननस्य पूर्णजीवने उत्खातोपरिमृदायाः मात्रा (मिलियनघनमीटरे), खदानस्य पूर्णजीवने उपयुक्तप्रस्तावितोपरिमृदायाः मात्रा (मिलियन क्यूबिक मीटो) खातस्य पूर्णजीवने अन्यकार्यकलापेषु उपयुक्तप्रस्तावितोपरिमृदायाः मात्रा (मिलियनघनमीटरे)				
झ	अन्तिमखातरिक्त्याः विवरणं (केवलं तदैव यदा खननपद्धतिः, स्वच्छन्दखननं भवेत्) क्षेत्रं (हैक्टेयरे) गर्तता (मीटरे) मात्रा (घनमिलियनमीटरे)				
ञ	खदानस्य विवरणं (केवलं तदैव यथा खननपद्धतिः, स्वच्छन्दखननं भवेत्), अन्तिमरिक्तिः (हैक्टेयरे) अस्याः गर्ततायां (मीटर यम् एकस्मिन् जलनिकाये परिवर्तनस्य प्रस्तावः अस्ति) सम्पूर्णखदानक्षेत्रम् (हैक्टेयरे)				
ट	परिवहनस्य विवरणम् : खंदकं/भूमिगतात् सतहे, सतहतः साइडिंग/खननपरिवहनं/वाहकविवरणम्				
ठ	भूम्युपयोगस्य विवरणं (खननपूर्वम्)				
	कृषिभूमिः वनभूमिः वज्रभूमिः चारागाहभूमिः सतहजलनिकायः जनसंख्या अन्यः (विनिर्दिशतु)				
ड	भूम्युपयोगः	बागानः	जलनिकायः	सार्वजनिकोपयोगः	अन्यः
	उत्खननं/खदानम्				
	उपरिमृत्तिका				
	बाह्य ओवी डंप				
	आन्तरिक ओवी डंप				
	मार्गाः				

		निर्मितक्षेत्रम् (कालोनी/कार्यालयः)				
		हरितपट्टी				
		अक्षतक्षेत्रम्				
		अन्यः				
		सम्पूर्णम्				
	ढ	भूसुधारविवरणम् (केवलं यदा खननपद्धतिः स्वच्छन्दखननं) खातम् आच्छादयन् सम्पूर्णवनीकरणयोजना क्रियान्विता भविष्यति। अस्मिन् सम्मिलितं भविष्यति : बाह्यम् ओबी डंप (हैक्टेयरे), अतिरिक्तम् ओबी डंप (हैक्टेयरे), खदान (हैक्टेयरे), सुरक्षाजोनः (हैक्टेयरे), अन्तिमरिक्तिः (हैक्टेयरे) अस्य गर्तता (मीटरं यस्य जलनिकाये परिवर्तनस्य प्रस्तावितोऽस्ति) प्रति हैक्टेयरं रोपणस्य घनत्वं (सं) अन्यहैक्टेयरे (यथा एम.एल.परिसीमा, मार्गाः संरनाश्च, बन्धस्य क्षेत्रेण सह उत्खननक्षेत्रं पट्टाक्षेत्रस्य बहिश्च उपनगरे इत्यादि) केचन च वर्गीकरणवृक्षाः (हैक्टेयरे)				
	ण	प्रगामीखननसमाप्तियोजनायाः स्थितिः (केवलं विस्तारपरियोजनाभ्यः) अनुमोदितप्रगामीजातसमापनयोजना (बार चार्टे) इत्यनुसारं विभिन्नकार्यकलापानां क्रियान्वयनम्, अनुमोदितप्रगामीखातसमापनयोजनातः स्खलनं, सम्पूर्णमुत्खनितं क्षेत्रं (हैक्टेयरे), उत्खननस्य पश्चात् सम्पूर्णपृष्ठभरणक्षेत्रम् (हैक्टेयरे) सर्वं च पुनः निर्मितक्षेत्रम् (हैक्टेयरे)				
16		क्षेत्रविशिष्टविवरणं, यदि किमपि भवेत्				
		ई.आई.ए. परामर्शदातुः विवरणम् : प्रत्यायनं स., ई.आई.ए. परामर्शदातुः नाम, परिचयः, दूरभाषसंख्या, ईमेलपरिचयः, प्रत्यायनस्य प्रकारः (प्रकार क इत्यस्य कृते पालं/प्रकार ख इत्यस्य कृते पालं) प्रत्यायनस्य क्षेत्रं, प्रत्यायनस्य विधिमान्यता, क्यूसीआई/एनईबीईटी द्वारा प्रस्तावितप्रत्यायनप्रमाणपत्रस्य प्रति				
17		संयोजनीय-पत्राणि (विवरणम्)				
	क	ई.एम.पी. विवरणस्य प्रति:				
	ख	आपदाकलनविवरणस्य प्रति:				
	ग	अनुमोदितखननयोजनायाः प्रति:				
	घ	जनपदसर्वेक्षणविवरणस्य प्रति: (केवलं गौणखनिजां खननस्य कृते)				
	ङ	प्रतिकृत्यध्ययनस्य विवरणाधारभूतसर्वेक्षणसामग्र्याश्च प्रति: (केवलं नदीसिकताखननप्रस्तावेभ्यः)				
	च	जातं, भूविज्ञानविभागो राजस्वविभागो वा, यदपि प्रयोज्यं द्वारा प्रस्तावितसमूहप्रमाणपत्रम्				

	छ	अतिरिक्तं मिसिल, यदि किमिति भवेत्
18		परिवचनम्
		अहम् एतद्वारा एदद्वचनं ददामि यत् आवेदने संलग्नकेषु च प्रदत्तविवरणानि सूचनाश्च मम सर्वोत्तमज्ञाने विश्वासे च सम्यक् सन्ति, अहं चैतद् जानामि यत् प्रस्तुतविवरणस्य सूचनायाश्च कश्चित् भागः कस्मिँश्चित् प्रक्रमे असत्यं भ्रामको वा लभते तर्हि परियोजना अस्वीकरिष्यते परियोजनायाश्च दत्तानापत्तिः, यदि काचिदस्ति अस्माकं क्षतिव्यये प्रतिसंहता भविष्यते। उपर्युक्तं विहाय, अहम् एतद्वारा वचनं ददामि यत् तत् पश्चात् कार्यकलापः, संनिर्माणं, विस्तारं नारब्धम्।
19		नाम, पदनाम, निर्माणी, परिचयः

परिशिष्टम् - V
(खण्डम् 11 पश्यतु)

प्रारूपम्- 2

पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः कृते आवेदनम्

1	विचारार्थविषयाणां (टी.ओ.आर.) विवरणम् : टी.ओ.आर./मानक टी.ओ.आर. उपस्थापनस्य तिथिः मन्त्रालयः/एस.ई.ए.आई.ए. मिसिल सं.नं. टी.ओ.आर. पत्रस्य छायाप्रति
2	लोकपरामर्शस्य विवरणम् : यदि परियोजनायै लोकश्रावणतः अनुमोदनं लब्धं तर्हि तस्य कारणं कथयतु, लोकश्रावणविज्ञापनस्य दिनाङ्कः, विज्ञापनस्य प्रति आंग्लभाषायां, किं लोकश्रावणस्य अध्यक्षता तत्प्रकारकस्य अधिकारिणा कृता आसीत्, यथा परिशिष्टे-1 (आम्/न) विहितमस्ति, पीठासीनाधिकारिणः पदनाम, लोकश्रावणस्य विधिवत् हस्ताक्षरितकार्यवाह्याः प्रतिः, लोकश्रावणस्य दिनाङ्कः लोकश्रावणस्य स्थानं (ग्रामः/ तहसीलः, जनपदः, राज्यं) प्रस्तावितपरियोजनायां लोकश्रावणस्थलस्य दूरी (कि.मी.) उपस्थितजनानां संख्या यदि लोकश्रावणम् आयोज्यते तर्हि कृपया प्रत्येकं लोकश्रावणस्य विवरणं ददातु।
3	पूर्वतः पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः शपथानामनुपालनस्थितौ सम्बन्धितप्रमाणितविवरणं, विस्तारपरियोजनानां दशांशः, एम.ओ.एफ.सी.सी. क्षेत्रीयकार्यालयः/सी.पी.सी.बी./एस.पी.सी.बी./यू.टी.वी.सी.सी. जोनकार्यालयस्य विवरणं, यतः पूर्वं पर्यावरणीयानापत्तेः शपथानाम् अनुपालनस्थितिसम्बन्धे प्रमाणितरिपोर्ट अभिप्राप्तम् एवं पत्रसंख्या, स्थलनिदिः एवम् अनुपालनायाः स्थितिः , पूर्वतः पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः शपथानाम् अनुपालनासम्बन्धीप्रमाणितविवरणस्य प्रतिः।

4	परियोजनायाः व्ययः वर्तमानमूल्यस्तरे परियोजनानां सम्पूर्णव्ययः (लक्ष्येषु) पर्यावरणप्रबन्धाय (पूज्जी) आवंटितनिधयः (लक्ष्येषु), सी.ई.आर. (कारपरेटपर्यावरणीयोत्तरदानम्) इति मदे आवंटितनिधयः (लक्ष्येषु) पर्यावरणप्रबन्धनयोजना (ई.एम.पी) कृते आवंटितनिधयः (प्रतिवर्षम् आवर्ती) (लक्ष्येषु)					
5	आधारभूतसामग्री (वायुः/जलं/कोलाहलः/मृदा/भूजलतालिका/अन्यः)					
क	आधारभूतसामग्रीसंग्रहस्य कालावधिः/तिथिः (डीबी/एमएम/वाई-वाई-वाई-वाई) तः तिथिः (डीबी/एमएम/वाई-वाई-वाई-वाई) पर्यन्तम्					
ख	ऋतुः (ग्रीष्मकालीनः/मानसूनपूर्वः/मानसूनयश्च/शीतकालीनः)					
ग	परिवेशीवायुगुणवत्ता (ए.ए.क्यू) निरीक्षणसाक्ष्यस्थानानां संख्या					
घ	ए.ए.क्यू. मानिट्रिंग (एकादिकप्रविष्टिनाम् अनुमतिः अस्ति) अस्य विवरणम्					
	मानदण्डप्रदूषकः	भागः	अधिकतमं मानं	न्यूनतमं मानं	98 प्रतिशत कं मानं	विहितं मानकं
	-मानदण्डप्रदूषकः - (पी.एम.10 पी.एम. 2.5 सल्फर डाइ आक्साइड, एन.ओ.एक्स, क्षेत्रविशिष्टान्यमानदण्डः) - भागः (माइक्रोग्रामः प्रतिघनमीटरं, नैनोग्रामप्रतिघनमीटरं, मिलीग्राम प्रति घनमीटरं, प्रयोज्यं न)					
ङ	भूजलपर्यावेक्षणावस्थानानां संख्या					
च	भूजलपर्यावेक्षणस्य विवरणम् (एकाधिकप्रविष्टिमः स्वीकृताः)					
	मानदण्डप्रदूषकः	भागः	अधिकतमं मानं	98 प्रतिशतकं मानं	विहितं मानकं	
	मानदण्डप्रदूषकः- (पी.एच.टी.एस.एस., टि.डी.एस., सम्पूर्णकठोरता, क्लोराइड, फ्लोराइड, भारीधातुः, क्षेत्राय अन्यविशिष्टमानदण्डः, भागः (मिग्रा/ली./प्रयोज्यं न)					
छ	सतहीजलपर्यावेक्षणस्थानानां संख्या					
ज	भूजलपर्यावेक्षणानां विवरणम् (एकाधिकप्रविष्टयः स्वीकृताः)					
	मानदण्डप्रदूषकः	भागः	अधिकतमं मानं	न्यूनतमं मानं	98 प्रतिशतकं मानं	विहितं मानकं

	मापदण्ड:- (प.एच, डीओ, वीओडी, सीओडी, क्षेत्रविशिष्टान्यमापदण्डः) भागः :- (कि.ग्रा./सी. प्रयोज्यं नास्ति)				
झ	परिवेशकोलाहलपर्यवेक्षणस्थानां संख्या				
ञ	कोलाहलपर्यवेक्षणस्य विवरणम् (एकाधिकप्रविष्टयः अनुज्ञाताः)				
	मापदण्डः	भागः	अधिकतमं मूल्यम्	न्यू98 न प्रतिशतकं त मानं मं म नं	विहितं मानकं
	मापदण्डः- (एल.ई.क्यू. (दिनं), एल.ई.क्यू. (रात्री)) भागः- (ए-वेटेड डेसिबल (डीबी) (ए))				
क	मृदापर्यावेक्षणस्थानानां संख्या (एकाधिकप्रविष्टयः स्वीकृताः)				
.					
	मापदण्डः	भागः	अधि कतमं मानं	न्यूनतमं मानं	98 प्रतिशतकं मानं
	मापदण्डः- (पी.एच.एन. (नाइट्रोजन), पी. (फास्फोरस), के पोटाशियम्), विद्युत् चालकता) भागः- (मिली सेंटिमैस प्रति सेंटीमीटर, मिलीग्राम प्रति लीटर प्रतिशतं, सेंटीमीटर प्रतिनिमेषं, मिलीसमकक्षं प्रति 100 ग्रामः, मिलीग्राम प्रति किलोग्रामः, भागः प्रतिमिलियन, किलोग्राम प्रति हैक्टेयरः, अन्यः)				
1	भूजलतालिका				
i	जलतालिकायाः सीमामानसूनपूर्ववातावरनं (भूजलं भूमेः मीटरनीचैः (एम.जी.एल.) तःपर्यन्तम्				
ii	जलतालिकायाः सीमामानसूनपूर्ववातावरनं (भूजलं भूमेः मीटरनीचैः (एम.जी.एल.) तःपर्यन्तम्				
iii	यदि भूजलइंटरसेक्शनं सम्मिलितमस्ति, तु पत्रसंख्या, प्रस्तावनस्य दिनाङ्कः, केन्द्रीयभूजलप्राधिकरणप्रपत्रस्य च प्रतिः				
6	जलस्यावश्यकतायाः विवरणम् (निर्माणप्रचालनसमापनकालिकम्)				
क	स्रोतः	के.एल.डी. इत्यस्मिन्	जलनि कास	स्रोताद् दूरी	परिवहनस्य संसाधनम्

		मात्रा	स्य विधि:				
	स्रोतः भूतलं/भूजलम्/अन्यः, परिवहनस्यमाध्यमः, पम्पमार्गः/कुल्या/अन्यजलम्/निकास्याः विधिः वैराज/मेढे/कूपाः/ग्रहणकूपः/जैककूपः/नलकूपः/उद्घाटितकूपः/अन्यः						
	पत्रसंख्याः स्थापनस्य दिनाङ्कः, अनुमतमात्रा, सक्षमप्राधिकारिणः अनुमतेः प्रतिलिपिः						
	यदि विलवणीकरणं प्रस्तावितमस्ति (i) विलवणीकरणक्षमता (ii) लवणत्वस्य गुणवत्ता (फे.एल.डी : लवणजलनिपटानस्य उपायाः						
7	अपशिष्टजलप्रबन्धनं (निर्माणं प्रचालनसमापनकालिकम्)						
	प्रकारः/स्रोतः	उपलब्धापशिष्टजलस्य मात्राः (किलोलीटरं प्रतिदिनम्)	उपचारक्षमता (किलोलीटरं प्रतिदिनम्)	उपचारविधिः	निपटानस्य उपायाः	पुनश्चक्रणं/पुनः उपयोगे प्रयुक्तोपचारितजलस्य मात्रा (कि.ली. प्रतिदिनम्)	निस्सारितजलस्य मात्राः (कि.ली. प्रतिदिनम्)
8	उत्पन्नकठोरापशिष्टस्य प्रबन्धनं (निर्माणप्रचालनसमापनकालिकम्)						
	मद	मात्राप्रतिवर्ष	भागः	स्थलाद्वारी	परिवहनस्य साधनम्	निपटानस्य उपायाः	
	मदः - (औद्योगिकमपशिष्टं, नगरपालिकाकठोरापशिष्टं, प्लाई ऐश, बाटम ऐश, परिसंकटमयापशिष्टं (परिसंकटमयमत्यन्तं च प्रबन्धननियमः 2016 इत्यनुसारम्) ई अपशिष्टम्, भागः- (टन किलो लीटरम्) निपटानस्य उपायाः- (शोधनं, भण्डारणं, निपटानस्य सुविधाः (टी.एस.डी.एफ.) अधिकृतपुनः चक्रकम्, भूमिभरणं, सेनेटरी लैंडफिल अन्यः)						
9	वायुगुणवत्तासमाधात्पूर्वानुमानं (निर्माणप्रचालनसमापनकालिकम्)						
	मानदण्ड-प्रदूषकः	भागः	आधारभूतं	न्यूनतमं	वृद्धिशीलं सान्द्रणम्	सम्पूर्ण जी.एल.सी.	विहितमानकम्

			सान्द्रणम्	मान म्			
	मापदण्डः - (पी.एम. 10, पी.एम., सल्फर द्वारि आक्साइड, एन.ओ.एक्स, क्षेत्रविशिष्टमन्यमापदण्डः, भागः :- (माइक्रोग्राम प्रतिधनमीटरं, प्रयोज्य न)						
10	विभिन्नकार्यकलापाय भूमे: आवश्यकता (एकाधिकं विशिष्टमनुज्ञातम्)						
	कार्यकलापाः/सुविधाः/संयन्त्रं/अन्यस्य विवरणं			भूमे: आवश्य कता	अभ्युक्तयः		
	हरितपट्टिका:						
	सम्पूर्णम्						
	-कार्यकलापाः/सुविधाः/संयन्त्रम्/अन्येषु सम्मिलितमस्ति : मुख्यं संयन्त्रम्, उपनगरं, हरितपट्टिका, ऐशतडागः, खदानक्षेत्रम्, ओबी डपक्षेत्रम्, सुरआक्षेत्रम्, नौकायनतडागः, भूमिभरणं, जलाशयः, विलवणीकरणसंयन्त्रम्, कठोरापशिष्टप्रबन्धनाय क्षेत्रम्, निर्मितक्षेत्रम्, अन्यः						
11	यदि वनभूमिः अन्तर्गता वर्तते : यदि सैद्धान्तिकं (चरणं-i) अनुमोदनं कृतमस्ति : पर्यावरणं, वनं, जलवायुपरिवर्तनं च मन्त्रालयसिविलसंख्या, सैद्धान्तिकं (चरणं-i) अनुमोदनस्य तिथिः, आयोजितक्षेत्रम्, यदि सैद्धान्तिकं (चरणं-ii) अनुमोदनं कृतमस्ति : पर्यावरणं, वनं, जलवायुपरिवर्तनं च मन्त्रालयसिविलसंख्या, सैद्धान्तिकं (चरणं-ii) अनुमोदनतिथिः, आयोजितक्षेत्रम्						
12	वृक्षछेदनं यदि किमपि : परियोजनायै छिन्नवृक्षाणां संख्या (यदि वनभूमिः सम्मिलिता नास्ति) वृक्षछेदनस्य वृक्षरोपणस्य च विवरणं (केवलं पी.डी.एफ. अपलोडं करोतु)						
13	भूम्यदिग्रहणस्थितिः - भूमिः अधिगृहीता, भूमिः अधिग्रहिष्यति, यदि अधिगृहीता नास्ति तर्हि भूमे: अधिग्रहणस्य स्थितिः						
14	पुनर्वासनं पुनः स्थापनं च (आर एण्ड आर) यदि किमपि भवेत् (ग्रामाणां संख्या, परिवाराणां संख्या, पी.डी.एफ. (परियोजना विस्थापितपरिवारः) इत्यस्य संख्या, पी.डी.एफ. (परियोजनाप्रभावितपरिवारस्य) संख्या, आर एण्ड आर कृते आवंटितनिधयः, आर एण्ड आर इति स्थितिः (पूर्ण/प्रगतधीनं/अधुना आरप्स्यते)						
15	यदि अनुसूची-1 प्रजात्याः उपस्थितिः अस्ति						

	क. अनुसूची-1 प्रजापतिनां विवरणं : संरक्षणयोजनाप्रतिसहितम् अनुसूची-1 प्रजातिनां कृते संरक्षणयोजनायाः विवरणं, निधेः प्रावधानं, कार्यान्वयनस्य कालावधिः इत्यादि।			
	ख. अनुमोदनप्रतिसहितं सक्षमप्राधिकारीद्वारा अनुसूची-1 प्रजातिनां संरक्षणस्य योजनानुमोदनस्य विवरणं, पत्रसंख्या, प्रस्तावनस्य दिनाङ्कः, अनुमोदनं, यदि किमपि आदि			
16	यदि मूलक्षेत्रे जलनिकायस्य उपस्थितिः भवेत्			
	क. मूलक्षेत्रे जलनिकायानां विवरणम्			
	ख. यदि अपयोजनम् अपेक्षितमस्ति : अपेक्षितायोजनस्य विवरणम्, आयोजिताध्ययनस्य विवरणम्			
	ग. सक्षमप्राधिकारिणः अभिप्राप्तानुमतेः विवरणं, पत्रसंख्या, प्रस्तावनस्य दिनाङ्कः, अनुमोदनं यदि किमपि भवेत्, अनुमतेः प्रति च।			
17	यदि आघातभञ्जकक्षेत्रे जलनिकायानामुपस्थितिः भवेत्, आघातभञ्जकक्षेत्रे जलनिकायानां विवरणम्, आघातभञ्जकक्षेत्रे जलनिकायां दिशा (उत्तरं/दक्षिणं/पूर्व/पश्चिमम्/उत्तरपूर्वम्/उत्तरपश्चिमं/दक्षिणपूर्व/दक्षिणपश्चिमम्) आपातभञ्जकक्षेत्रे जलनिकायानां दूरी (कि.मी.)			
18	जनबलस्य आवश्यकताः निर्माणी/प्रचालनकालस्थायी/अस्थायीनियोजनम्/ सम्पूर्णजनबलम्			
19	हरितपट्टिका हैक्टेयरे			
	क. नवपरियोजनानां दिशासु हरितपट्टिकायाः सम्पूर्णक्षेत्रं, सम्पूर्णक्षेत्रस्य प्रतिशतं, रोपितवृक्षाणां संख्या, वृक्षारोपणाय आवंटितधनं, हरितपट्टियोजनायाः प्रति			
	ख.	विस्तारः/आधुनिकीकरणम्/उत्पादनमिश्रणे परिवर्तनादिदिशासु		
	i	विवरणम्	उपस्थितं	प्रस्तावितं
		हरितपट्टिकायाः सम्पूर्णक्षेत्रम्		सम्पूर्णम्
		सम्पूर्णपरियोजनाक्षेत्रस्य		
		प्रतिशतम्		
		पादपानाम संख्या		
		आवंटितराशिः		
	iii	हरितपट्टीयोजनायाः प्रतिः		
20	परियोजनालाभाः			
	(परियोजनालाभे पर्यावरणीयं सामाजिकं तथान्यलाभाः सम्मिलिताः भविष्यन्ति)			
21	यदि परियोजना/कार्यकलापे सी.आर.जेड/आई.सी.आर.जेड अधिसूचनोपबन्धाः पारिताः भवेयुः			

क	सी.आर.जेड.वर्गीकरण (सी.आर.जेड-i (ख) सी.आर.जेड-ii, सी.आर.जेड-iii, सी.आर.जेड-iv (क) सी.आर.जेड-iv (ख) स्थानप्रकारम् अवैधकर्तनतटम्, उच्चकर्तनतटं), अन्तर्ग्रस्तं मैलग्रोवभूमे: विवरणं, यदि किमपि, मैलग्रोवभूमे: क्षेत्रफलम् (हैक्टेयर)
ख	यदि ई.आई.ए. (स्थलीय) अध्ययनं कृतमासीत्, ई.आई.ए. (स्थलीय) अध्ययनस्य सारांशविवरणम्, ई.आई.ए. इत्यस्मिन् कृतानुमोदनस्य प्रति: (ई.आई.ए. स्थलीय:) अध्ययनस्य अवधे:, ई.आई.ए. (स्थलीय) अध्ययनावधिपर्यन्तं, यदि न कृतमस्ति तर्हि तस्य कारणम्।
ग	यदि ई.आई.ए. (समुद्री) अध्ययनं कृतमासीत्, ई.आई.ए. (समुद्री) अध्ययनस्य सारांशविवरणम्, ई.आई.ए. इत्यस्मिन् कृतानुमोदनस्य प्रति: (ई.आई.ए. समुद्री) अध्ययनस्य अवधे: ई.आई.ए. (समुद्री) अध्ययनावधिपर्यन्तं, यदि न कृतमस्ति, तर्हि तस्य कारणम्।
घ	आपदाप्रबन्धनयोजना/राष्ट्रीयतैलआपदाआकस्मिकतायोजना (यदि पाटितास्ति)
ङ	परियोजनाया: प्रकार: (रिजार्ट, प्रासादा:, नागरिकसुविधा:, तटीयमार्ग:, स्टिल्ट इति मार्ग:, तापीयविद्युत् ब्लोडाउनत: पम्पमार्ग:, शोधितबहिर्वाहस्य समुद्रीनिपटानं, सामग्री/रसायनभण्डारस्य मलजलोपचारसंयन्त्रम्, विद्युद्गृहं, पवनचक्री, अन्य:)
च	यदि रिजार्ट/प्रासादा:/नागरिकसुविधा:/सी.आर.जेड वा आई.सी.आर.जेड मानचित्रसज्जीकरणसंस्थानाम्, सम्पूर्णक्षेत्रं/निर्मितक्षेत्रं (हैक्टेयर) संरचनाया: उच्चता, एफ.एस.आई अनुपात:, शासीनगरनियोजननियम:/विनियम:, कारयानस्थापनक्षेत्रप्रावधानस्य विवरणम्
छ	यदि तटीयमार्ग:/स्टिल्टपरमार्ग:, सी.आर.जेडमानचित्रं वा सी.आर.जेडमानचित्रं सज्जीकरणसंस्थानाम्, भूमिपुनर्ग्रहणक्षेत्रम्, भूमिसुधाराय गाद:/मृदानुमानितमात्रा, आवागमनवहनक्षमता
ज	यदि थर्मल पावल ब्लो डाउनत: पम्पमार्ग: गच्छन्ति सी.आर.जेड., आई.सी.आर.जेड. वा मानचित्रसज्जीकरणसंस्थाया: नाम, पम्पमार्गस्य लम्बता, सी.आर.जेड., आई.सी.आर.जेड. वा इत्यस्य क्षेत्रे गामकपम्पमार्गस्य लम्बता, समुद्रीजलसतहत: बहिर्वाहविन्दो: गर्तता, निस्तारणबिन्दौ परिवेशस्य बहिर्वाहस्य तापमानम्
झ	यदि शोधितबहिर्वाहस्य समुद्रे निपटानं क्रियते सी.आर.जेड., आई.सी.आर.जेड. वा इत्यस्य मानचित्रसज्जीकरणसंस्थाया: नाम, ग्रहणं/निकास्या: अवस्थानम्, निकासीविन्दो: गर्तता, पम्पमार्गस्य लम्बता, सी.आर.जेड., आई.सी.आर.जेड., क्षेत्रे गामकलम्बता उत्खननस्य गर्तता, उत्खननस्य वर्गता, समुद्रतटात् गहनसमुद्र/क्रीकपर्यन्तं पम्पमार्गस्य लम्बता, समुद्रीजलसतहत: बहिर्वाहविन्दो: गर्तता, निस्तारणबिन्दौ समुद्रस्य गर्तता- निपटानस्य प्रकारा:
ञ	यदि वस्तुन:/रसायनस्य भण्डारस्य सुविधास्ति :- सी.आर.जेड, आई.सी.आर.जेड इत्यस्य वा मानचित्रसज्जीकरणसंस्थानाम् : रसायनस्य नाम प्रकाराश्च, रसायनानामुपयोग:, भण्डाराय कुशुलानां संख्या कुशुलानां क्षमता

ट	यदि अपतटीयसंरचना: सन्ति : सी.आर.जेड, आई.सी.आर.जेड इत्यस्य वा मानचित्रसज्जीकरणसंस्थानाम :- अन्वेषण विकास: वा, समुद्रतलस्य गर्तता : रिंग्स/प्लेटफार्म इत्यस्य संख्या, समूहसंग्रहकसंस्थानां विवरणम्
ठ	यदि विलवणीकरणसंयन्त्रमस्ति : सी.आर.जेड, आई.सी.आर.जेड इत्यस्य वा मानचित्रसज्जीकरणसंस्थानाम : विलवणीकरणस्य क्षमता, सम्पूर्णलवणजलोत्पादनं, नपटानविन्दौ परिवेशतापमानाधिकबहिःस्रावस्य तापमानं, परिवेशस्य लवणता, निपटानविन्दुः
ड	यदि दुर्लभा मृदा/परमाणुखनिजानां खननमस्ति : सी.आर.जेड, आई.सी.आर.जेड इत्यस्य मानचित्रसज्जीकरणसंस्थानाम, खननस्य क्षमता; खनितायतनं/क्षेत्रं; उत्खनितखनिजानां प्रकारः, खनिजानामन्तिमोपयोगः
ढ	यदि मलजलशोधनसंयन्त्रमस्ति : सी.आर.जेड, आई.सी.आर.जेड इत्यस्य वा मानचित्रसज्जीकरणस्य संस्थानाम; क्षमता निर्माणस्य सम्पूर्णक्षेत्रं, सी.पी.सी.बी./एस.पी.सी.बी./फ्रीके अस्ति (समुद्रतटस्य दूरी, समुद्रीतटात्/ज्वरीयनदीतटात्), समुद्रीजलसतहतः बहिर्वाहविन्दोः गर्तता, प्रपातविन्दौ समुद्रस्य गर्तता
ण	यदि विद्युद्गृहमस्ति सी.आर.जेड, आई.सी.आर.जेड इत्यस्य वा मानचित्रसज्जीकरणसंस्थानाम, निर्माणस्य सम्पूर्णक्षेत्रम् : संरचनायाः उन्नता
त	यदि पवनचक्रिकास्ति : सी.आर.जेड, आई.सी.आर.जेड इत्यस्य वा मानचित्रसज्जीकरणसंस्थानाम, क्षमता (मेगावाट) परिषणमार्गाः (भूमेः उपरि, भूमिगत) पवनचक्रस्य व्यासः, लौहपत्रस्य लम्बता, घूर्णनस्य गतिः, संरचनायाः उन्नता
थ	यदि अन्य : सी.आर.जेड, आई.सी.आर.जेड इत्यस्य वा मानचित्रसज्जीकरणसंस्थानाम, कृपया तद्विशेषतादिभिः सह निर्देशं करोतु; प्रासंगिकप्रलेखानां प्रति ।
द	एल.टी.एल./एच.टी. एलतः परियोजनायाः दूरी (मीटरे) अस्याः उल्लेखः करणीयः
i	सी.आर.जेड अनुसूचनायाः खण्डं यदनुसारं परियोजना एकः अनुमेयः विनियमितकार्यकलापोऽस्ति
ii	यदि सी.आर.जेडमानचित्रम् एच.टी.एल. निर्देशयति, १:४००० तापमाने सज्जीकृत एच.टी.एल सीमांकनम् : एच.टी.एलतः प्रयोजनायाः दूरी (मीटरेषु) कथनीया एवं मानचित्रम् अपलोडं करणीयं (के.एम.एल.फाइल) : एच.टी.एलतः परियोजनायाः दूरी (मीटरेषु) इत्यस्य उल्लेखः करणीयः, मानचित्रं च (के.एम.एल.प्रारूपम्)
iii	यदि सी.आर.जेड. मानचित्रम् एच.टी.एल. उपदर्शयति तु १:४००० मापमाने परियोजना लेआउट अध्यारोपिता अस्ति, के.एम.एल. फाइल अपलोडं करोतु
iv	यदि सी.आर.जेड मानचित्रं १:२५००० परियोजनास्थानां ३ कि.मी. इति अर्धव्यासे सज्जीकृताऽस्ति : के.एम.एल. फाइल अपलोडं करोतु
v	यदि सी.आर.जेड, आई.सी.आर.जेड इत्यस्य वा मानचित्रम् अन्याधिसूचित ई.एस.ए. सहितं

		सी.आर.जेड i,ii,iii,iv उपदर्शयन् सज्जीकृतं : के.एम.एल. फाइल अपलोडं करोतु		
vi		यदि राज्यप्रदूषणबोर्डतः अनापत्तिप्रमाणपत्रम् अभिप्राप्तमस्ति, अनापत्तिप्रमाणपत्रस्य प्रतिलिपिः		
		वर्षाजलसंचयनप्रणाल्याः विवरणम् राज्यतटीययोजनपर्वन्धनप्राधिकरणस्यानुमोदनं : नियुक्तशपथानां कथनं करोतु ; सामाजिकाः पर्यावरणीयाश्च विषयाः येषां प्रस्तावः दत्तोऽस्ति, यस्मिन् आर एण्ड आर, जलं, वायुः, परिसंकटमयापशिष्टं, पारिस्थितिकी प्राथमिकता, इत्यादि सम्मिलिता अस्ति, परन्तु अत्र पर्यन्तं सीमितं नास्ति (संक्षिप्तविवरणं प्रदेयं) सी.जेड.एम.ए. वा आई.सी.जेड.एम.ए. इति प्रतिलिपिः		
22		क्षेत्रविशिष्टविवरणम्		
		खननप्रस्तावानां दशासु		
	क	उत्खननीयखनिजानां संख्या (एकाधिकप्रविष्टयः अनुज्ञाताः)		
		उत्खननीय खनिजाः	प्रमुखं गौणं वा खनिजं	
	ख	आर.ओ.एम. (रन ओफ माइन) इत्यस्मिन् खदानक्षमता		
	ग	गौणखनिजविषये समूहप्रमाणपत्रस्य प्रतिः		
	घ	खननयोजना : अनुमोदनपत्रसंख्या : अनुमोदनदिनाङ्कः अनुमोदितपत्रस्य प्रतिः अनुमोदितखननपट्टाक्षेत्रम्, अनुमोदितक्षमता		
	ङ	यान्त्रिकविवरणं : सम्पूर्णभूवैज्ञानिकभण्डारः (मिलियनटनः) खननयोग्यभण्डारः (मिलियन टन) निष्कर्षणयोग्यभण्डारः (मिलियन टन), निष्कर्षणस्य प्रतिशतं, अंगारकं/आयस्कः/खनिजग्रेडः स्ट्रिपिंग अनुपातः वातीयावस्थायाः श्रेणी (केवलम्, अंगारकखननाय, अन्य लिखितुं शक्यते, प्रयोज्यं न) औसतप्रावण्य (दिगी), परतस्य अधिकतमं स्थूल्यं (मीटर) (केवलमंगारकखननाय अन्यत् लिखितुं शक्यं, प्रयोज्यं न) : खननविधिः (उद्धटितखननं/भूमिगतं/मिश्रितम्) (उद्धटितखननं+भूमिगतं) प्रवेशमार्गः, खानजीवनं (वर्षम्)		
	च	सज्जीकरणस्य विवरणं (दलनं/छादनम्/अन्यसहितं) यदि दलितं खननपट्टाक्षेत्रस्यान्तः स्थापनस्य प्रस्तावः कृतः अस्ति : दलित्वाणां संख्या दलित्वाणां च विवरणम् (एकाधिकप्रविष्टयः अनुज्ञाताः)		

		सन्ति)	
		दलित आई.डी.	क्षमता टीपी एच् इत्यस्मिन्
			अभ्युक्तयः
	छ	यदि खननपट्टाक्षेत्रस्य अन्तः सज्जीकरणसंयन्त्रम्/अंगारकशोधनशाला स्थापितकरणस्य प्रस्तावोऽस्ति सज्जीकरणं/धोवनप्रौद्योगिकीक्षमता	
	ज	यदि पारितं भवेत् तु परतस्य विवरणं : परतानां संख्या : करणीयपरतानां स्थौल्यं; सीसायाः अधिकतमं स्थौल्यम् (मीटर)	
	झ	खननपट्टायाः विवरणम् : आशयपत्रम् अपलोडं करोतु; सन्दर्भसंख्यया सह खननपट्टानिष्पादनस्य तिथिः, खननपट्टायाः विधिमान्यता; आदिनांकविधिमान्यनिष्पादितखननप्रपत्रस्य प्रति	
	ञ	ओबी (अतिभारः) प्रबन्धनम् (केवलं यदा खाननपद्धतिः उद्धटितखननं भवेत्)	
	i	बाह्यडंपानां विवरणं : ओबी डंपानां संख्या; सम्पूर्णक्षेत्रं (हैक्टेयरे) उच्चता (मीटरे), परिमाणः (मिलियन बर्गमीटरे), पृष्ठभरणवर्षाणां संख्या	
	ii	आन्तरिकडंपानां विवरणं : ओबी डंपानां संख्या : सम्पूर्णक्षेत्रं (हैक्टेयरे), उच्चता (मीटरे) परिमाणः (मिलियनघनमीटरे)	
	ट	उपरिमृदाप्रबन्धनस्य विवरणं : खननस्य पूर्णजीवने उत्खातोपरिमृदायाः मात्रा (मिलियनघनमीटरे), खदानस्य पूर्णजीवने उपयुक्तप्रस्तावितपरिमृदायाः मात्रा (मिलियनक्यूबिकमीटरे) खातस्य पूर्णजीवने अन्यकार्यकलापेषु उपयुक्तप्रस्तावितोपरिमृदायाः मात्रा (मिलियनघनमीटरे)	
	ठ	अन्तिमखातरिक्त्याः विवरणं (केवलं तदैव यदा खननपद्धतिः उद्धटितखननं भवेत्) क्षेत्रं (हैक्टेयरे) गर्तता (मीटरे) मात्रा (घनमिलियनमीटरे)	
	ड	खदानस्य विवरणं (केवलं तदैव यदा खननपद्धतिः उद्धटितखननं भवेत्) अन्तिमरिक्तिः (हैक्टेयरे) अस्यां गर्ततायां (मीटर यं एकस्मिन् जलनिकाये परिवर्तनस्य प्रस्तावोऽस्ति) सम्पूर्णखदानक्षेत्रं (हैक्टेयर)	

	ढ	परिवहनस्य विवरणं : खन्दकं/भूमिगतात् सतहे, सतहतः साइडिंग/खननपरिवहनं/वाहकविवरणम्			
	ण	भूम्युपयोगस्य विवरणं (खननपूर्वम्)			
		भूम्युपयोगः	एम.एल.क्षेत्रस्यान्तः अस्ति	एम.एल.क्षेत्रस्य बाह्यमस्ति	अन्यः
		कृषिभूमिः			
		वनभूमिः			
		वज्रभूमिः			
		चारगाहभूमिः			
		सतहजलनिकायः			
		जनसंख्या			
		अन्यः (विनिर्दिशतु)			
	त	भूम्युपयोगस्य विवरणं (खननपश्च)			
		भूम्युपयोगः	बागानः	जलनिकायः	सार्वजनिकोपयोगः
		उपरिमृदा			
		बाह्य ओबी डंप			
		आन्तरिक ओबी डंप			
		मार्गाः			

		निर्मितक्षेत्रं (कालोनी/कार्यालयः)			
		हरितपट्टी			
		अक्षतक्षेत्रफलम्			
		अन्य			
		सर्वम्			
भूसुधारविवरणं (केवलं तदा यदा खननपद्धतिः उद्धटितखननं) खातम् आच्छादयन् सम्पूर्णवनीकरणयोजना क्रियान्विता भविष्यति। अस्मिन् सम्मिलितं भविष्यति। बाह्यम् ओबी डंप (हैक्टेयर) खदानं (हैक्टेयर) सुरक्षाजोनः (हैक्टेयर), अन्तिमरिक्तिः (हैक्टेयर) अस्य गर्तता (मीटरं यस्य निकाये परिवर्तनस्य प्रस्तावोऽस्ति) अति हैक्टेयरं रोपणस्य घनत्वं (सं) अन्य हैक्टेयर (यथा एम.एल. परिसीमा मार्गाः अवसंरचनाश्च, बन्धक्षेत्रेण सह उत्खननक्षेत्रस्य पट्टाक्षेत्रस्य बाह्यमुपनगरे इत्यादि) सम्पूर्णवनीकरणवृक्षाश्च (हैक्टेयर)					
		75%प्रतिशते			
		90%प्रतिशते			
	झ	जल ग्रहणक्षेत्रस्य शोधनसंयन्त्रम् (पी.डी.एफ. इति योजयतो)			
	ज	गादप्रबन्धनयोजनाः गादप्रबन्धन योजनायाः पी.डी. एफ. इति योजयत; सम्पूर्णोत्खननगादः (घनमीटरम्) निर्माणाय प्रयुक्तम् (घनमीटरम्) गादपकर्षणस्थलानां संख्या सम्पूर्णगादपकर्षण क्षेत्रम् (अस्ति)			
	ट	मत्स्यविकासः प्रबन्धनयोजना चः मत्स्यविकासं प्रबन्धन योजना चः. मत्स्यविकासं प्रबन्धनयोजनाञ्च पी.डी.एफ. माध्यमेन योजयन्तु – मत्स्यशिशुनां संख्या – मत्स्यप्रजातिनां संख्या, समग्रमत्स्यप्रजातिनाम्			

		(वैज्ञानिकं नाम)		
	ठ	पर्यावरणीयप्रवाहस्थितिः		
		वातावरणम्	औसतोऽन्तर्प्रवाहः (घनमीटरे)	प्रवाहप्रतिशतम्
		मन्दतायुतम्		
		मन्दतावियुतम्		
		समानसूनम्		
		निर्मानसूनम्		
	ड	मुक्तखण्डम् (कि.मी.)		
	ढ	केन्द्रीय जलायोगस्यानुमोदनम् ; अनुमोदनस्य संदर्भसंख्या, अनुमोदनस्य दिनांकः, अनुमोदनस्य प्रति		
	ण	केन्द्रीय विद्युत्प्राधिकरणम् ; अनुमोदनस्य संदर्भसंख्या, अनुमोदनस्य दिनांकः, अनुमोदनस्यप्रति		
	त	काफर जलबन्धस्य डैम (अपस्ट्रीम) इत्यस्य विवरणम् यदि स्यात् तत्परम् , सामग्र्याः मात्रा (घनमीटरे)		
	थ	जलबन्धस्य लम्बता (मी०), उपयोगिनः गादस्य मात्रा (घनमीटरे), उपयोगिनः ऋणात् गृहीतायाः सामग्र्याः मात्रा (घनमीटरे) डिकमिशनिंग योजनायाः प्रतिलिपिः		
iv	अवरसंरचनायाः परियोजनायाः कार्यकलापस्य वा प्रस्ताव दशायाम्			

	क	भवननिर्माणस्य विवरणम्- भवनस्याधिकतमोच्चता (मीटरे) , निर्मियमाणां भवतलानां संख्या, भवनानां संख्या, सम्पूर्णभूखण्डस्य क्षेत्रम् (वर्गमीटरे) सम्पूर्ण निर्मितक्षेत्रम् (वर्गमीटरे)			
	ख	फारशोर सुविधा: अथवा सामुद्रमपकर्षणम्, प्रयोज्यं चेत् , तत्सम्बद्धं विवरणञ्च ।			
	ग	यदि परियोजनायां फारशोर कार्यकलापः सामुद्रमपकर्षणं वाऽन्तर्निहितश्चेत् स्थोराप्रकारः स्थोरामात्रा, स्थोरानियन्त्रणोपायाः रजःनियन्त्रणोपायाः, परिमाणम् तलकर्षणस्य मात्रा, (घनमीटरे प्रतिदिनम्), तलकर्षणस्य प्रकारः (सम्पत्ति, सुरक्षा), तलकर्षण सामग्रयाः निस्तारणम्, आउटफ्लो डिफ्युजर् इत्यस्य विवरणम्, अपेक्षितस्य विलयनस्य संख्या, यावद्वरमाउटलेट परिवेशीमापदण्डपर्यन्तं गमिष्यति । आउटफोल इत्यस्मिन् मानीटरींग इत्यस्य विवरणम्, समुद्रतटाध्ययनस्य प्रतिः, समुद्रे विसर्जनदशायाम् एसपीसीबीतः एनओसी इत्याख्यस्य प्रतिलिपिः ।			
	घ	वर्षाजलस्य संचयनम् :- भण्डारणसंख्या क्षमता, पुनर्भरणोपयुक्तानां गर्तानां संख्याः क्षमता			
	ङ	वाहनविश्रामक्षेत्रम् :- चतुश्चक्राणाम् अथवा द्विचक्राणां वाहनविश्रामक्षेत्राणां विवरणम्			
	च	ऊर्जासंरक्षणोपायाः श्रोतः/प्रकारः/प्रतिशतम् /परिमाणम् ।			
	छ	अन्यविवरणम् :- जलग्रहणक्षेत्राणां जलनिकायानां तथा जलगमानां पैटर्स् यदि वा स्यात् यातायातघनत्वस्य विवरणम् : समाघातस्य पर्यवेक्षणम् तथा प्रतिमानाध्ययनम् : वन्यभूमिमद्य भूमिगतमार्गाणां परियोजनानां दशायाम् : अवतलनसामाघाताध्ययनस्य सुचनायाः प्रति			
	ज	औद्योगिक सम्पदासु स्थापितानामुद्योगानां प्रकारास्तेषां प्रवर्गाश्च क/ख इत्यनयोरनुसारम्			
		क्र०सं०	उद्योगप्रकारः	भागसंख्या	प्रवर्गः क/ख

	झ	राजमार्गपरियोजनासंदर्भेषु संरेखणस्य लम्बता			
	ज	सेतुनां /आरओबी/ अन्तर्भिन्नतानां /ऊर्ध्वसेतुनां, वाहनान्तर्गमनानां पदातिनामन्तर्गमनानाञ्च संख्या (राजमार्गपरियोजनादशायाम्) : सेतुनां सम्पूर्णसंख्या, आरओबी इत्यस्य संपूर्ण संख्या, अन्तर्भिन्नतानां संपूर्ण संख्या, ऊर्ध्वसेतुनां संपूर्ण संख्या, वाहनान्तर्गमनानां संपूर्ण संख्या, पादचारायान्तर्गमनानां सम्पूर्ण संख्या : अन्यसुविधानां रेलकारिडोर इत्यस्य मार्गकारिडोर इत्यस्य च विवरणम्			
23		न्यायालये अवशिष्टसन्दर्भानां विवरणं यदि स्यात् – परियोजनायाः अथवा तस्याः भूम्याः (यस्यां परियोजनास्थापनस्य प्रस्तावः, विरुद्ध कोऽपि न्यायिकसन्दर्भः, न्यायालयस्य नाम, प्रकरणसंख्या, न्यायालयस्य नाम, प्रकरणसंख्या, न्यायाल्यस्यादेशः /निर्देशः यदि स्युः प्रस्तावितपरियोजनया चास्य प्रासंगिकतायाः विवरणम्, न्यायालयस्य आदेशस्य प्रति, यदि स्यात् चेत् ।			
24		पर्यावरणसंरक्षणाधिनियमस्य / वातस्य (प्रदुषण निवारणं नियन्त्रणञ्च) अधिनियमस्य, जलस्य (प्रदुषण निवारणं नियन्त्रणञ्च) अधिनियमस्य अन्तर्गतनिर्दिष्टानां निदेशानां विवरणम्, यदि स्युः, (आम्/नैव) निदेशानाम् प्रतयः, निदेशानामनुपालनास्थितिं योजयन्तु ।			
25		ईआईए परामर्शकस्य विवरणम् : प्रत्यायन संख्या : ईआईए परामर्शकस्य नाम निवासः दूरभाषः ईमेलविवरणम् प्रत्यायन प्रकारः (क इति प्रकाराय पात्रम्, ख इति प्रकाराय पात्रम्) प्रत्यायन क्षेत्रम्, प्रत्यायनस्य विधि- मान्यता : क्यूसीआई / एनएबीईटी अनेन निर्दिष्टस्य प्रत्यायनप्रमाणपत्रस्य प्रति:			

26	संयोज्यमानपत्राणि			
	क	ई आई ए / ई एस पी इत्यस्य सूचनायाः प्रति:		
	ख	संकटमूल्यांकनसूचनायाः प्रति		
	ग	व्यवहार्यता सूचना / विस्तृतपरियोजनायाः सूचना (डी पी आर) इंजिनियरिंग इत्यस्य विस्तृतसूचना / संकल्पनात्मिका विस्तृतयोजना / अनुमोदित खननयोजनायाः प्रति (खननप्रस्ताव दशायाम्)		
	घ	अन्त्याभिन्यासयोजनायाः प्रतिं योजयन्तु		
	ङ	परियोजनाप्रस्तावकेन प्राधिकृतव्यक्तिना वा सम्यक्तया हस्ताक्षरितं प्रावरणपत्रं योजयन्तु ।		
	च	क) प्रयोक्ताभिकरण निमित्तमावेदनमिदं प्रस्तौतु व्यक्तेः समर्थने परियोजनाप्रस्तावकेन सम्यक्तया हस्ताक्षरितस्य प्राधिकारपत्रस्यैकां प्रतिमं योजयन्तु		
	छ	जिलासर्वेक्षणसूचनायाः प्रति (केवलं गौणखनिजखननाय)		

	ज	प्रतिकृतेरध्ययनसूचनायाः आधारभूतसर्वेक्षणसामग्रयाश्च प्रतिं योजयन्तु (सरिच्छिकता खननाय)		
	झ	पूर्वस्य ई सी इत्यस्यानुपालनस्य प्रमाणपत्रस्य प्रति (विस्तारप्रस्तावसन्दर्भेषु)		
	ञ	मुख्यवन्यजीवसंगठनस्य अनुमोदनस्य प्रति (अनुसूची-1 प्रजातिनामुपस्थितिसन्दर्भे)		
	ट	राष्ट्रीयवन्यजीवसंगठनस्य अनुमोदनस्य प्रति (यदि प्रस्तावस्थितिः पारिस्थितिकीयसंवेदनशीलक्षेत्रे चेत्)		
	ठ	राज्यस्य\ क्षेत्रराज्यक्षेत्रस्य तटीयक्षेत्रप्रबन्धनप्राधिकरणस्य संस्तुतेः प्रतिः (सीआरजेड अथवा आईसीआरजेड इत्यत्र संस्थितायाः परियोजनायाः विषये)		
	ड	अतिरिक्ततथ्यानि, यदि कानिचन		
27	परिवहनम्			
	अहम् एतद्वारा वच्मि यत् आवेदने संलग्नके दत्तानि तथ्यानि सूचनाः च मम सर्वोत्तमे ज्ञाने विश्वासे च उपयुक्ताः सन्ति , अहम् एतत् सूचनां वेद्मि यत् प्रस्तुतानां तथ्यानां सूचनानां वा कोऽपि भागः प्रक्रमः			

	असत्यः भ्रामको वा भवति चेत् परियोजनाः अस्वीकरिष्यते तथा च परियोजनायै प्रदत्ता अनापत्तिः, यदि कापि विद्यते मम अधीने धने च प्रतिसंहृता करिष्यते। उपर्युक्तात् भिन्नम् अहम् एतत् वच्मि यत् अनन्तरं तस्य कोऽपि क्रियाकलापः\ सन्निर्माणम्\ विस्तारः वा न प्रारब्धः।		
	नाम\पदनाम\निर्माणी\आवाससंकेतः		

परिशिष्ट-VI

(द्वादशमं खण्डं पश्यन्तु)

प्ररूपम्-3

सन्दर्भनियमेषु संशोधनयावेदनम्

1	1) विचारार्थविषयाणां विवरणम् :- टि ओ आर इत्यस्य निर्गमन दिनाङ्कः, एम. ओ. ई. एफ एंड सी. सी. / एस. ई. आई. एस. फाईलसंख्या, टि ओ आर पत्रस्य प्रतिलिपिः				
2	उत्पादविवरणम्				
	उत्पादः\कार्यकलापः (क्षमता\क्षेत्रम्)	अनुमोदितस्य टि ओ आर इत्यस्य अनुसारं मात्रा	प्रस्तावितमात्रा	भागः	उत्पादस्य परिवहनम् / परिक्षण प्रकारः
	भागः – टन प्रतिवर्षम् (टीपीए), मेगावाट(एम.डब्ल्यू.) किलोमीटर इति दैनन्दिनम् (एम.एस.डी.) अन्यत् । उत्पादपरिवहनम् / परिक्षणप्रकारः (मार्गः, रेलयानम्, वाहकपट्टिका, नलवहनम्, आकाशीयमार्गरज्जुः, द्विलिप्रकाराणां संयोजनम्, अन्यत्)				

2	आकृतिविवरणम्				
	संयन्त्रम् / उपस्करम् / सुविधा	वर्तमानाकृतिः	प्रस्ताविताकृतिः	संशोधनानन्तरमन्तिमाकृतिः	अभ्युक्तिः स्याच्चेत्
3	टि ओ आर इत्यस्मिन् संशोधनहेतवः				
4	अन्यसंशोधनापेक्षा				
	अनुमोदितस्य टि ओ आर इत्यस्य सन्दर्भः	अनुमोदितस्य टि ओ आर इत्यस्यानुसार विवरणम्	प्रस्तावानुसार विवरणम्	अभ्युक्तयः	
5	संयोज्यमानपत्राणि				
क	संशोधितस्य प्रारूप- 1 इत्यस्य प्रतिलिपिं योजयन्तु				
ख	संशोधितां पूर्वव्यवहार्यतासूचनां योजयन्तु				
ग	परियोजनाप्रस्तावकेन, अधिकृतजनेन वा विधिवत् हस्ताक्षरितं प्रावरणपत्रम्				
घ	प्रयोक्ताभिकरणनिमित्तमिदमावेदनं प्रस्तौतुः व्यक्तेः समर्थने परियोजनाप्रस्तावकेन सम्यक्तया हस्ताक्षरितस्य प्राधिकारपत्रस्यैकां प्रतिं योजयन्तु				
ङ	अन्यानि पत्राणि यदि स्युः				

6	परिवचनम्
	अहमेतेन शपे यत् आवेदनम् संलग्नेषु पत्रेषु च प्रमाणानि (आँकडे), सूचनाश्च मम सर्वोत्तमज्ञाने विश्वासे च शुद्धानि सन्ति तथा चाऽहं जानामि यत् प्रस्तुतप्रमाणानि सूचनायाश्च कश्चित् भागः कस्मिन्निपि प्रसंगे असत्यं भ्रामकं च स्यात् चेत् परियोजना अस्वीकृता भविष्यति, परियोजनायै प्रदत्ताऽनापत्तिश्च (यदि स्यात्) अस्माकं संकटे व्यये च प्रतिसंहता भविष्यति तथा चाऽहं अनेन शपे यत् तदनन्तरं कश्चित् कार्यकलापः / संनिर्माणम् / विस्तारश्च न प्रारब्धः ।
	नाम, पदनाम, संयन्त्रम्, निवासः ।

परिशिष्ट-VIII

(अष्टादशमं खण्डमवलोकयतु)

प्ररूपम् – 4

पूर्वपर्यावरणीयानापत्तौ अथवा अवध्यं वा संशोधनायावेदनम् ।

1	पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः विवरणम् – पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः निर्गमनदिनाङ्कः, एम ओ ई एफ एंड सी सी / एस ई आई ए एस / प्रपत्र संख्याः, ईसी-पत्रस्य प्रतिलिपिः			
2	प्रचालनकरणाय सहमतिविवरणम् – किं प्रचालनसहमतिरभिप्राप्ता ? (आम्/नैव) आम् चेत् प्रारम्भतोऽभिप्राप्तप्रचालनकरणस्य सर्वसहमतीनां प्रतिलिपयः, यासु दिनाङ्कः विधिमान्यः सन्निहितः, निर्माणदिनाङ्कः, विधिमान्यता, मिसिलसंख्या, आवेदनसंख्या ।			
3	यदर्थं संशोधनमपेक्षितमासीत् : आकृतौ संशोधनम् / अनापत्तिनियमेषु संशोधनम् / अन्यत् (निर्दिशन्तु)			
4	1) उत्पादविवरणम् (अनुमोदित ई सी अनुसारम्)			
	उत्पादः / कार्यकलाप (क्षमता) / क्षेत्रम्	मात्रा	भागः	उत्पादस्य परिवहन / पारेषण प्रकारः
भागः – (टन प्रतिवर्षम् (टी.पी.), मेगावाट (एम. डब्ल्यु.) किलो लीटर दैनन्दिनम् (के. एल. डी.)				

	टनपैराई दैनन्दिनम् (टी.सी.डी.), घनमीटर दैनन्दिनम्, किलोमीटरम् (कि.मी.) मिलियनलीटरम् दैनन्दिनम् (एम.एल.डी.) अन्यत् । उत्पादपरिवहनम् / पारेषणस्य प्रकारः (मार्गः, रेलयानम्, वाहकपट्टिका, नलवहनम्, आकाशीयरज्जुमार्गः, द्वित्रिप्रकाराणां संयोजनम्, अन्यत्)				
5	आकृतिविवरणम् (एकाधिकाः अनुज्ञाता प्रविष्टयः)				
	संयन्त्रम्/उपस्करम्/सुविधा	वर्तमानाकृतिः	प्रस्ताविताकृतिः	संशोधनान्तरमन्त्याकृतिः	अभ्युक्तयः सन्तु चेत्
6	संशोधनप्रकाराः				
7	अन्यसंशोधनापेक्षा				
	अनुमोदित ई. सी. इत्यस्य सन्दर्भः	अनुमोदित ई. सी. अनुसारम् विवरणम्	प्रस्तावानुसारं विवरणम्	अभ्युक्तयः	
8	संयोज्यमानानि प्रपत्राणि				
	क	ईआईए/ईएमपी सूचनायाः युक्तिकायाः प्रतिलिपिः			
	ख	संशोधिता व्यवहार्यता सूचना/ विस्तृता परियोजनासूचना (डीपीआर) / विस्तृता इंजीनियरिंगसूचना / विस्तृतावधारणात्मिका योजना / अनुमोदिता खनन योजना (खननप्रस्तावदशायाम्)			
	ग	अन्तिमायाः अभिन्यासयोजनायाः प्रतिलिपिः			
	घ	परियोजनाप्रस्तावकेन अधिकृतव्यक्तिना वा हस्ताक्षरितं प्रावरणपत्रम्			
	ङ	प्रयोक्ताभिकरणनिमित्तमिदमावेदनं प्रस्तौतु व्यक्तेः समर्थने परियोजनाप्रस्तावकेन सम्यक्तया हस्ताक्षरितस्य प्राधिकारपत्रस्यैकां प्रतिमं योजयन्तु ।			
	च	अन्यपत्राणि स्युश्चेत्			
9	ईआईए परामर्शदातुः विवरणम्- प्रत्यायनसंख्या, ईआईए परामर्शदातुः नाम संकेतः, दूरभाषसंख्या, ई-मेलसंकेतः, प्रत्यायनप्रकार (क प्रकाराय पत्रम् / ख प्रकाराय पत्रम्) प्रत्यायनक्षेत्रम्, प्रत्यायनस्य विधिमान्यता क्यूसीआई / एनएबीईटी द्वारा निर्गमितप्रमाणपत्रस्य प्रति ।				

10	परिवचनम्
	एतेनाहं शपे यदावेदनं, संलग्नेषु पत्रेषु च प्रमाणानि (आंकडे) , सूचनाश्च मम सर्वोत्तमज्ञाने विश्वासे च शुद्धानि सन्ति, तथा चाऽहं जानामि यत् प्रस्तुतप्रमाणानि सूचनायाश्च कश्चित् भागः कस्मिन्निपि प्रसंगे असत्यं भ्रामकं च स्यात् चेत् परियोजना अस्वीकृता भविष्यति, परियोजनायै प्रदत्ताऽनापत्तिश्च (यदि स्यात्) अस्माकं संकटे व्यये च प्रतिसंहता भविष्यति ।
	नाम, पदनाम, संयन्त्रम्, निवासः ।

परिशिष्ट-VIII
(एकविंशतितमं भागमवलोकयन्तु)

प्रारूपम्-5

पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेरन्तर्वरणायावेदनम्

1	परियोजनायाः नाम
2	पूर्वपरियोजनाप्रस्तावकस्य विवरणम् (अन्तर्ग्रस्तकार्यकलापानां समामेलनदशायामेकाधिकाः प्रविष्टयोऽनुज्ञाताः) :- संयन्त्रम्, / संगठनस्य नाम पञ्जीकृतं निवासविवरणम्, संयन्त्रस्यवैधानिकीस्थितिः, संयुक्तोद्यमस्यविवरणम् (यदि स्यात् चेत्)
3	नवपरियोजनाप्रस्तावकस्यविवरणम् (अन्य उपरोक्त के समान)
4	पत्राचारसंकेतः (अन्तर्ग्रस्त कार्यकलापानां विभाजनदशायामेकाधिकाः प्रविष्टयोऽनुज्ञाताः) आवेदकस्य नाम, पदनाम, (स्वामी / भागवान् सी ई ओ) विवरणम्, पिनसंख्या, ई - मेलविवरणम्, दूरभाषासंख्या, फैक्ससंख्या इत्यादि ।
5	ई आई ए अधिसूचना, २००६ अनुसूचीनुसारं परियोजना / कार्यकलापप्रवर्गः (क / ख / ग)
6	पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः विवरणानि: पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः निर्गमनतिथिः, एम ओ ए एफ संईसीसी / एस ई आई एएस प्रपत्रसंख्या, ईसी पत्रस्य प्रतिलिपिः ।
7	स्थापनार्थ सहमतिविवरणम् - किं स्थापनार्थ सहमतिरधिगता (आम् / नैव) यदि प्राप्ता चेद् स्थापनार्थं हमतिर्या दिनांकपर्यन्तं मान्या स्यात् तस्याः प्रतिलिपिः निर्गमनतिथिः, विधिमान्यता, मिसिलसंख्या, आवेदनसंख्या इत्यादि ।
8	परियोजना कार्यान्वयनस्थितिः (ईसी दशायां परियोजनाभ्यः / कार्यकलपेभ्यः / वा सम्बद्धा भौतिकी

	प्रगतिः, यस्याः कृते पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिः प्रदत्ता ।		
9	पूर्वपर्यावरणानापत्तेर्विभाजनमन्तर्गस्तदशायाम्		
	क	परियोजनासंकायानां / कार्यकलापानां वा / प्रस्तावितविभाजनम् ।	
	पूर्वपर्यावरणीयानापत्ता वनुदत्तानुविधाः / कार्यकलापाः, आकृतिकक्षमतासहिताः	"एक्स" इत्येकं प्रस्तावितान्तरणे पूर्वपर्यावरणीयानापत्ता वनुदत्तानुविधाः / कार्यकलापाः, आकृतिकक्षमतासहिताः	वाय इत्येकं प्रस्तावितान्तरणे पूर्वपर्यावरणीयानापत्ता वनुदत्तानुविधाः / कार्यकलापाः, आकृतिकक्षमतासहिताः
			जेड इत्येकं प्रस्तावितान्तरणे पूर्वपर्यावरणीयानापत्ता वनुदत्तानुविधाः / कार्यकलापाः, आकृतिकक्षमतासहिताः

	ख	पूर्वपर्यावरणीयनिबन्धनानां नियमानाञ्च प्रस्तावितविभाजनम्					
		पर्यावरणीय - निबन्धनाः नियामाश्च	अन्तरिति एक्स	अन्तरिति वाय	अन्तरिति जेड		
10	पूर्वपर्यावरणानापत्तेः समामेलनमन्तर्गस्तदशायाम्						
	क	संकायानां / कार्यकलापानां प्रस्तावितं समामेलनम्					
		परियोजना - १ इत्यस्यै प्रदत्ताः पूर्वपर्यावरणीयानापत्तानुदत्ताः	परियोजना - २ इत्यस्यै प्रदत्ताः पूर्वपर्यावरणीयानापत्तानुदत्ताः	परियोजना - ३ इत्यस्यै प्रदत्ताः पूर्वपर्यावरणीयाना	विलयपक्षसुविधाः / कार्यकलापाः		

	सुविधा: / कार्यकलापाः, आकृतिना क्षमतया च सहिता:	सुविधा: / कार्यकलापाः, आकृतिना क्षमतया च सहिता:	पत्तानुदत्ता: सुविधा: / कार्यकलापाः, आकृतिना क्षमतया च सहिता:		
ख	पूर्वपर्यावरणीयनिबन्धनानां नियमानाञ्च प्रस्तावितसमामेलनम्				
	परियोजना - १ कृते विहिताः पर्यावरणीयनिबन्धनाः नियमाश्च	परियोजना - २ कृते विहिताः पर्यावरणीयनिबन्धनाः नियमाश्च	परियोजना - ३ कृते विहिताः पर्यावरणीयनिबन्धनाः नियमाश्च	विलयानन्तरं प्रस्ताविताः पर्यावरणीयनिब न्धाः नियमाश्च ।	
10	संयोज्यमानानि प्रपत्राणि				
क	अन्तकतो प्राप्तानापत्तिः				
ख	तेषां निबन्धनानां नियमानञ्च स्वीकृतिः यैः पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिः प्रदत्ता, एतेषां विषये प्रबोधनयन् अन्तरिकसभया प्रतिवचनम्				
ग	सक्षमाधिकारिणा कर्मस्थानान्तरणस्य प्रतिलिपिः				
घ	परियोजना प्रस्तावकेनाथवाधिकृतजनेन विधिवत् हस्ताक्षरितं प्रपत्रम्				
ङ	प्रयोक्ताभिकरणनिमित्तमिदमावेदनपत्रं प्रस्तोतुः समर्थने परियोजना प्रस्तावकेन सम्यक्तया हस्ताक्षरितस्य प्राधिकारपत्रस्यैका प्रतिः				
च	अतिरिक्तानि प्रपत्राणि यदि स्युः				

11	परिवचनम्
	एतेनाहं शपे यदावेदनं, संलग्नेषु पत्रेषु च प्रमाणानि (आंकडे) , सूचनाश्च मम सर्वोत्तमज्ञाने विश्वासे च शुद्धानि सन्ति, तथा चाहं जानामि यत् प्रस्तुतप्रमाणानि सूचनायाश्च कश्चित् भागः कस्मिन्नपि प्रसंगे असत्यं भ्रामकं च स्यात् चेत् परियोजना अस्वीकृता भविष्यति, परियोजनायै प्रदत्ताऽनापत्तिश्च (यदि स्यात्) अस्माकं संकटे व्यये च प्रतिसंहता भविष्यति ।
	नाम, पदनाम, संयन्त्रम्, निवासः ।

परिशिष्टम् - IX

सप्तदशखण्डमावलोकयन्तु

प्ररूपम् - ६

पूर्वपर्यावरणीय स्वीकृतिः स्वीकृतीकरणयावेदनम्

यत्र कस्याऽपि परियोजनाः कार्यकलापस्य वा सम्बन्धे सर्वकारेण प्रदत्तं पद्माथवाऽनुज्ञप्तिरथवाधिकारोऽथवानुज्ञाऽथवाप्राधिकारः कस्यामपि न्यायिकव्यवस्थायां निरस्थो भवति तथोक्तं पद्माथवाऽनुज्ञप्तिरथवाऽधिकारोऽथवानुज्ञाऽथवा प्राधिकारः कस्मै भिन्नजनाय विक्रेतुर्वा प्रदीयते तथा तत्काल प्रवृत्तः न्यायानुसारमुपर्युक्तविषये कोऽपि विशेषोधिनियमो नास्ति ।

1	परियोजनायाः नाम
2	पूर्वपरियोजनाप्रस्तावकविवरणम् - संयन्त्रस्य संगठनस्य वा नाम, पञ्जीकृतं विवरणम्, संयन्त्रस्य न्यायिकस्थितिः, संयुक्तोद्यमस्य विवरणम्, यदिस्याच्चेत् इत्यादि
3	नवपरियोजनाप्रस्तावकस्य विवरणम्- संयन्त्र (कम्पनी)/ संगठनस्य नामः पञ्जीकृत निवासविवरणम्, संयन्त्रस्यन्यायिकस्थितिः, संयुक्तोद्यमस्य विवरणम् यदि स्याच्चेत्, इत्यादि
4	पत्राचारसंकेतः – आवेदकस्य नाम, पदनाम, (स्वामी/भागवान्/ (हिस्सेदार) / सी. ई. ओ. सङ्केतः (पता), पिनकोडसंकेतः, ई-मेल सङ्केतः, दूरभाषसंख्या, फैक्ससंख्या इत्यादि

5	अनुसूचीमनुसारं परियोजना/कार्यकलापस्य प्रवर्गः अनुसूचीमनुसारं पदप्रवर्गः, (क/ख/ग)
6	पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः विवरणम् – पूर्वपर्यावरणीयानापत्तेः निर्गमनदिनांकः एम. ओ. एफ. एंड सी. सी. / एस. ई. आई. ए. ए. मिसिलसंख्या: पूर्व ईसी पत्रस्य प्रतिलिपि:
7	स्थापनाय सहमत्याः विवरणम् - किं स्थापनाय सहमतिः प्राप्ता (आम्/नैव) यदि 'आम' चेत् अभिप्राप्तस्थापनाय सहमत्याः (या दिनाङ्कानुसारं प्राप्ता विधिमान्या भवेत्) प्रतिलिपिः, निर्गमविधिः, विधिमान्यता मिसिलसंख्या आवेदनसंख्या, इत्यादि ।
8	परियोजनायाः कार्यान्वयन स्थितेरपेक्षया अनुमोदिताखननयोजना (प्ररूपता: खननयोजना) अथवा व्यवहार्यतासूचना (अन्याः परियोजनाः)
9	संशोधिता पर्यावरणीयप्रबन्धनयोजना
10	संयोज्यमानानि प्रपत्राणि
	क विभजनपत्रस्य प्रतिलिपिः
	ख परियोजना प्रस्तावकेन अधिकृत व्यक्तिना वा विधिवत् हस्ताक्षरितं प्रावरणपत्रम्
	ग प्रयोक्ताभिकरणनिमित्तमिदमावेदनं प्रस्तौतुः व्यक्ते समर्थने परियोजनाप्रस्तावकेन सम्यक्तया हस्ताक्षरितस्य प्राधिकारपत्रस्यैका प्रतिः
	घ पूर्वस्याः ई. आई. ए. सूचनायाः प्रतिलिपिः यामाधृत्य पूर्वपरियोजना प्रस्तावकाय पूर्व ई. सी. प्रदत्ता
	ङ शिष्टपत्राणि यदि स्युः ।
11	परिवचनम्
	एतेनाहं शपे यदावेदनं, संलग्नेषु पत्रेषु च प्रमाणानि (आंकडे) , सूचनाश्च मम सर्वोत्तमज्ञाने विश्वासे च

	शुद्धानि सन्ति, तथा चाऽहं जानामि यत् प्रस्तुतप्रमाणानि सूचनायाश्च कश्चित् भागः कस्मिन्निपि प्रसंगे असत्यं भ्रामकं च स्यात् चेत् परियोजना अस्वीकृता भविष्यति, परियोजनायै प्रदत्ताऽनापत्तिश्च (यदि स्यात्) अस्माकं संकटे व्यये च प्रतिसंहता भविष्यति । ।
	नाम, पदनाम, संयन्त्रम्, निवासः

परिशिष्टम्- X

खंड 13 पश्य

पर्यावरणीयसंघातनिर्धारणपत्रस्य सामान्या संरचना

क्रं सं.	ईआईए संरचना	अन्तर्वस्तु
1	प्राक्कथनम्	- सूचनायाः प्रयोजनम् - परियोजना प्रस्तावकस्य विवरणं : परियोजनायाः नाम, यन्त्रालयः / भागः फर्म इति समुहः, न्यासः, संयुक्तोद्यमस्य विशेषप्रयोजनमाध्यमस्य वा नाम, पञ्जीकृत संकेतः, यन्त्रालयः विधिकस्थिति, संयुक्तोद्यमः यद्यस्ति चेत्, आदि - परियोजनावस्थानम् : भूखण्डं / सर्वेक्षण / खसराक्रमांकः ग्राम, विकासक्षेत्रं, मण्डलं / प्रान्त / पिनक्रमांक / परियोजना / कार्यकलापस्थलस्याक्षांश देशान्तरञ्च, भारतीयसर्वेक्षणरोपोशीट क्रमांक / टोपोशीट इत्यस्य प्रतिलिपि, एमएमएल इत्यतोऽधिकतममुपरि, केएमएल मिसिल अध्ययनक्षेत्रस्य आभ्यान्तरीयपरियोजनासीमातः निकटतम उच्चतमबाढस्तरस्य (एचएफएल) दूरी, भूकंपीय स्तरम् सन्निकटं रेलवेस्थानकम्, निकटरेलवेसंस्थानकात् दूरी (किमी. इत्यस्मिन्) निकटतमं वायुयानस्थानकम् सन्निकटात् वायुयानस्थानकात् दूरी (किमी. इत्यस्मिन्) प्रत्युपसन्नं नगरम् / सहर / मण्डलः मुख्यालयः

		(विनिर्दिश्यताम्) प्रत्युपसन्नं नगरं / नगर / मण्डल मुख्यालयात् दूरी (किमी. इत्यस्मिन्) ग्राम पंचायत मण्डलपरिषद्, नगरनिगमम्, स्थानीयनिकाय (पिनक्रमांकेण दूरभाषक्रमांकेण च सह पूर्ण पत्र संकेतम्) आदि - सीमापरियोजनानिर्देशांक (अधिमानतः प्रत्येकनोडा) - सामान्यवस्थानम् विशिष्टावस्थानम्, परियोजनासीमा स्थलञ्च, अभिन्यासदर्शकानि मानचित्राणि, - परियोजनावस्थानस्य पारिस्थितिकीसंवेदनशीलताः विवरणम् दूरी च यदि वन्यजीवाभ्यारण्यं राष्ट्रीयोद्यानं वा संरक्षितक्षेत्रं वा जैवमण्डलरक्षितं वा व्याघ्ररक्षितं क्षेत्रं वा हस्तिरक्षितं भूः वा गंभीररूपेणप्रदुषितक्षेत्रं वा अतिप्रदुषितक्षेत्रं वा राज्य वा सङ्घराज्यक्षेत्रसीमा वाऽन्तराष्ट्रीयसीमा वा गिरिक्षेत्रं वाऽन्तर्राष्ट्रियाधिकालः / राष्ट्रीयविभागः / स्थानीयविध्यानुसारेण संरक्षितक्षेत्रं सांस्कृतिकं वान्य संबंधितमानं वा आर्द्राभूः वा जलनिकायः सैकतीयस्थानो वा तीर्थक्षेत्रं पर्यटकक्षेत्रं वा रक्षाप्रतिष्ठापनं आदितः 90 किमी. यावदभ्यान्तरे स्थितम् । - परियोजना प्रकृति, आकारः, प्रवर्गस्य समकुचितं विवरणम् अनुसूची मदकं, प्रवर्ग (क / ख1 / ख2) : प्रस्ताव प्रकारः (नूतनं / विस्तारः / आधुनिकीकरणम्) आदि - पर्यावरणीय, सामाजिकीय, वित्तीयदृष्ट्या च देशः क्षेत्राय परियोजनामहत्त्वम् । - विस्तारस्य आधुनिकीकरणस्यावस्थानम् पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिः अथवा स्वीकार्यता अथवान्यानापत्तिः यथा- भू-जल, तलीयजल, आवँटनम्, काननभ्रवपर्वतनम्, वन्यजीवानापत्तिः खननयोजनानुमोदनम् भवनयोजनानुमोदनम्, आदिना सह परियोजनायाः संक्षिप्तविवरणम् इतिहासञ्च । - अद्ययनक्षेत्रं कृता विनियामकीयस्कोविंगितः यस्य विवरणं अधिविचारार्थं विषयाः सारणीत्यक्ता परियोजनायै विहिता
--	--	--

		विचारार्थ विषयाः ।
2	परियोजनापरिदर्शनम्	- उत्पाद सहोत्पादपरियोजनाप्रकृतिः (विस्तार आधुनिकीकरणे वा वर्तमानं प्रस्ताविकम् वा विस्तारं आधुनिकीकरणान्तरं संचिता, इत्यादिनाभिबद्धं विवरणम्) आदि । - प्रौद्योगिकी प्रक्रियावर्णनं च यस्मिन्नेकं योजनाबद्धं आरेखं / प्रवाहसंदर्शकः अन्तर्भूतोस्य यः परियोजनायाः अभिन्यासं, परियोजनासंहारकं दर्शयेत् । - अनुमानिताः मात्राः संभावनास्त्रोतः स्त्रोताद्वारं परिवहनप्रकारः लिंकेजप्रकारेण सह आवस्यकीया अपक्वासामग्री ईन्धनञ्च । - अंतिमोत्पादानामथवासहोत्पादानां विपणनक्षेत्रं, परिवहनप्रकारः दूरता, लिंकेज यद्यस्ति चेत् आदिना । - जलावश्यकतायाः वर्णनं (निर्माण / संस्थापना / प्रवर्तनम् / स्थापना चरण, प्रचालन चरण, अतिरेकः / निरोधः / विघटनचरणकाले) : संपूर्णजलावश्यकता, स्रोत, स्रोताद्वारता, निकास निधि, परिवहनसाधनानि, अनुमति / एमओयू आदिनां विवरणम् - विद्युतावश्यकतायाः विवरणं (निर्माण / संस्थापना प्रवर्तनम् / स्थापना चरणं प्रचालन चरण, अतिरेक / निरोधः (विघटनचरणावस्थायाम्) कुलविद्युतावश्यकतासम्पूर्णं स्रोत स्रोताद्वारता दोहनविधिः अनुमति / एमओयू इत्यस्य विवरणं, आपात व्यवस्था), आदयः । - परियोजनायां परिकल्पितं संसाधनानुकुलनम् / पुनर्चक्रण निषेधञ्च यदि कोऽप्यस्ति चेत् तं संक्षिप्तेन रेखांकितं कर्तव्यम् । - विभिन्नकार्यकलापार्थानां कृते मध्यावश्यकता भूमेः स्वामित्वं भूम्याधिग्रहण स्थित्यादि ।

		• यदि वन्यभूम्यन्तर्गता चेत् वनानापत्तिस्थिति (सैद्धान्तिक (चरण-1) प्राप्तानुमोदनं / अन्तिमं (चरण 2) अभिप्राप्तानुमोदनम् / वनानापत्ति प्रक्रियाधीना (चरण-1) / वनानापत्ति प्रक्रियाधीना (चरण-2) / वनानापत्ति हेतुरावेदनं अधुनापर्यन्तं न प्रविष्टम् । • शाखी लवनम्, यद्यस्तिचेत् (परियोजनायाः लूतानां वृक्षाणां संख्या (यदि वन भूमि नान्तर्गता) वृक्षलवनानामारोपणानाञ्च वर्णनम् । • वर्तमानभूम्योपयोग सरचना [कृषिः, अकृषिः, वनजलनिकायः (सीआरजेड अथवा आईसीआरजेड इत्यस्यानुसारं क्षेत्रसहित)] परियोजनापरिधेः वनपरिधिपर्यन्तं न्युनतम् दूरता परिसंवेदनशीलक्षेत्रं जलनिकाय (नद्याः एचएफएल इत्यतः दूरतम्) सी आर जेड अथवा आर सी जेड । अधिसूचितौद्योगिकक्षेत्रावस्थायां राजपत्ताधिसूचनायाः एकाप्रति प्रदातव्या । • जनबलावश्यकताः निर्माणं / स्थापना / प्रतिष्ठापनं / स्थापनाचरण / प्रचालनचरणं, व्यतिरिक्त / समापन / विघटन चरणावस्थायां स्थायी / अस्थायीनियोजन कुलजनबलम् । • परियोजनाव्ययः – वर्तमानमूल्यस्तरे (लक्षे), परियोजनाया कुलव्ययः । • अनुमोदनार्थं कार्यान्वयार्थञ्च प्रस्ताविककार्यक्रमः । • व्यवहार्यताचित्रकलायाः योजनाबद्धं अभ्यावेदनयः ईआईए प्रयोजनायविवरणम् दीयते । • प्ररूप- 2 इत्यस्यानुसारं क्षेत्रविवरण । • परियोजनाव्ययः – वर्तमानमूल्याधारिते (लक्षसु) परियोजनायाः कुलव्ययः । • अनुमोदनाय कार्यान्वयनस्य च कृते प्रस्तावित कार्यक्रमः
--	--	---

		। व्यवहार्यता ड्राईंग इत्यस्य योजनाबद्ध अभ्यावेदनं यत् ईओईए प्रयोजनस्य सूचनां ज्ञानं वा ददाति प्रारूप द्वितीयमनुसृत्य क्षेत्रविशिष्टविवरणम् ।
3	पर्यावरणवर्णवम्	- अध्ययनक्षेत्रम्, अवधिः, संघटकसहितं पद्धतिसहितञ्चाधारभूताध्यनस्य सीमा । - पूर्वपरियोजना वा पूर्वविस्तृतपर्यावरणीय - परिदृश्यस्य वर्णनम् अर्थात् एकलीकृतस्याधारभूतज्ञाननिश्चयस्य वर्णनम् । - आधारभूतज्ञाननिश्चयस्य सारः । - सर्वेषां पर्यावरणीयसंघटकानाम् आधारमानचित्राणि ।
4	अनुमानिताः पर्यावरणीयसंघातास्तद्वन्युनीकरणोपायाश्च	- परियोजनावस्थानस्य, संभावितदुर्घटनानां, परियोजनानां प्रारूपाणां, परियोजनानिर्माणस्य, नियमितप्रचालनानां, पूरितपरियोजनानां पूर्णरूपेणावरोधोऽथवा पुनर्स्थापनहेतुनान्वेषितपर्यावरणीय - संघातानां वर्णनम् । - अपशिष्टजलप्रबन्धनं (निर्माणं / संस्थापनं / प्रतिस्थापनं / सञ्चालनचरणं, व्यतिरिक्तता / अवरोधः /

		विघटनचरणानन्तरम्) प्रकारः स्त्रोतो वा, अपशिष्टजलस्य मात्रा, शोधनक्षमता, शोधनविधिः, पुनर्चक्रणे अथवा पुनरुपयोगे प्रयुक्तस्य शोधितजलस्य मात्रा, विसर्जितस्य जलस्य मात्रा । ● शमनप्रकारः, यदि प्रस्ताविताः स्युः चेद् शून्यतरलविसर्जनप्राप्तेः वर्णनम् । ● स्थूलापशिष्टप्रबन्धनं (निर्माणं / संस्थापनं / प्रतिस्थापनं / स्थापनचरणं / सञ्चालनचरणं, व्यक्तिरिक्तता / अवरोधः / विघटनचरणानन्तरम्) प्रकारः स्त्रोतो वा, स्थूलापशिष्टस्य मात्रा, शोधनक्षमता, शोधनविधिः, पुनर्चक्रणे अथवा पुनरुपयोगे प्रयुक्तस्य शोधितस्य सथूलापशिष्टस्य मात्रा, विसर्जितस्य स्थूलापशिष्टस्य मात्रा, शमनप्रकारः । ● ज्ञातानां प्रतिकूलसंघटानां न्यूनीकरणाय दूरीकरणायोपायाः । ● हरितपट्टिका विकासयोजना ।
5	अनुकल्पितानां विशेषणम् (प्रौद्योगिकी तथा स्थलम्)	● प्रौद्योगिक्याः स्थलस्य च कृते अनुकल्पितः । ● नवीनाया अपरीक्षितायाश्च

		प्रौद्योगिक्याः प्रौद्योगिकीय - विफलतानिर्धारणम् । ● प्रत्येकस्यानुकल्पितः विवरणम् । ● प्रत्येकानुकल्पं प्रतिकूलप्रभावाणां सारांशः । ● प्रत्येकानुकल्पिनः कृते प्रस्ताविताः न्यूनीकरणोपायाः । ● औचित्यमनुकल्पचयनम् ।
6	पर्यावरणरक्षाकार्यक्रमः	● न्यूनीकरणोपायानां प्रभावशीलतां रक्षितुं प्रकाराः (येषु अन्तर्गतमापनं, पद्धतिरावर्तः, अवस्थापनम्, गणनाविश्लेषणम्, सूचनाया अनुसूचयः, आपातप्रक्रियाः, विस्तृतव्ययविवरणम्, आपनानुसूचयश्च सन्ति) ।
7	अतिरिक्ताध्ययनम्	● लोकसमस्याश्रवणेन सह लोकपरामर्शः, पर्यवेक्षणम्, समस्याश्रवणस्याध्यक्षता, परियोजनायाः पर्यावरणीयप्रकल्पेषु मुख्यभागवतां पुरुषाणां लिखिताः प्रतिक्रियाः, कार्याचारः, तालिकायां समयबद्धा कार्ययोजना, वित्तीयप्रावधानसहितम् अस्मिन् कार्यकाले उपस्थितेषु विषयेषु परियोजनाप्रस्तावकानां प्रतिबद्धता विवरणम् । ● संकटानां कष्टानां च ज्ञानम्,

		आपातकालीनव्यवस्थायोजना, विपत्तिप्रबन्धनयोजनाया च समर्थित मूल्यांकनं प्रबन्धनञ्च । ● सामाजिकसंघातनिर्धारणम्, सामाजिकावश्यकता निर्धारणं प्रबन्धनञ्च । ● पुनर्वासनं पुनःस्थापनञ्च, यदि स्यात्, ग्रामसंख्या, परिवाराणाम् संख्या ।
		● पर्यावरणप्रबन्धनयोजनाः । ● परियोजनाकार्यान्वयनस्य समग्रमौचित्यम् । ● प्रतिकूलप्रभावे न्यूनता कथं भवेदित्यस्य व्याख्या ।
10	ई. एम. पी.	● सुनिश्चितेदं करणाय यत् न्यूनीकरणसंबन्धुपायः कार्यन्विताः कृतास्सन्ति तथा च ई. आई. ए. इत्यास्यानुमोदनान्तरं तस्य प्रभावी (मानीटरी) कृतास्ति । प्रशासनिकविषयाणां वर्णनम् । ● शीर्षप्रबन्धनद्वारा सम्पर्कानुमोदितकम्पनीति पर्यावरणनीतिः ● पर्यावरणप्रबन्धनविभागः / प्रकोष्ठसंगठनात्मकसंरचना / गैरानुसन्धानम् / उल्लंघननिदेशकमण्डलाय रिपोर्टिंग तन्त्रम्, यदि किमपि अभ्यावेदनञ्चेदभ्यावेदनमावर्तः, कृतमभ्यावेदनम्, गैरानुपालनमथवा आंशिकानुपालनमवरुद्धकरणाय मानकसञ्चालनप्रक्रिया यदि काऽपि स्यात् ।
11	संक्षिप्तसारः निष्कर्षश्च (सारांशोऽयं ईआईए इत्यस्य संक्षिप्तसारो भविष्यति तथा च	● परियोजनावर्णनम् ● पूर्वपरियोजना अथवा पूर्वविस्तरितपरिदृश्याणि (आधारभूत परिदृश्याणि) ● अनुमानितपर्यावरणीय संघाताः ।

	अस्य कार्यकारीसारांशोपयोगः भवितुमर्हति)	• न्यूनिकरणोपायाः । • पर्यावरणीय मानीटर कार्यक्रमः । • अतिरिक्तमध्ययनम् । परियोजनालाभाः ।
12	नियोजितपरामर्शिनं प्राकट्यम्-	☒ • तेषां संक्षिप्तकार्याणि तथा च प्रदत्तपरामर्शनां प्रकृतिसहितनियोजिताः प्रत्यायिताः ई. आई. ए. इत्यस्य सञ्ज्ञायां सम्मिलितः ई. आई. ए. परामर्शिसंगठननामानि । • प्रत्यायनविवरणम् । • ई.आई.ए. इत्यस्य सञ्ज्ञायां सम्मिलितः ई.आई.ए. समन्वयकः कार्यात्मकक्षेत्रञ्च ।
		विशेषज्ञानां विवरणम् । • परिशिष्ट- XIII इममनुसृत्य ई.ओ.ए. इत्यस्य सञ्ज्ञायां सम्मिलितः ई.आई.ए. समन्वयकाः तथा च कार्यात्मकक्षेत्रविशेषज्ञानां घोषणा ।

टिपण्यः –

- 1) सर्वान् समुचितरूपेणानुक्रमितव्यम् । पृष्ठक्रमांकितः ।
- 2) डेटा संग्रहणस्य अवधिः / दिनाङ्को वा स्पष्टरूपेणोपदर्शितव्यम् ।
- 3) क्षेत्रीयभाषाणां या सामग्री तस्याः प्रामाणिकत्वेन आंग्लभाषानुवादः प्रदातव्यम् ।

परिशिष्ट-XI

(खण्डः त्रयोदशः षोडशश्च पश्यताम्)

पर्यावरणीय प्रबन्धनस्य साधारणसंरचना

क्र.सं.	ई.आई.ए. संरचना	अंतर्वस्तु
	प्राक्कथनम्	• रिपोर्ट इत्यस्य प्रयोजनम् • परियोजनाप्रस्तावकस्य विवरणानि – परियोजनानां कम्पनओ / संगठननाम /

		पञ्जीकृतपता / कम्पनीत्यस्य विधिकास्थितिः संयुक्तोद्यमः यदि कोऽपि स्यात् इत्यादि । - परियोजनावस्थानम् / भूखण्डः / सर्वेक्षणम् / खसरासंख्या / ग्रामः / तहसील, जनपदेः, राज्यं पिनकोड, परिबद्ध अक्षांशः – (अभिविधिभ्यः प्रारभ्यः मर्यादा पर्यन्तम्) परिबद्धदेशान्तरं पूर्वं (अभिविधिभ्यः मर्यादा यावत्) भारतीय सर्वेक्षणम् – टोपोशीट पत्रसंख्या, टोपोशीटपत्रप्रतिलिपिः एएमएसएल अधिकतमः उच्चः के. एम. एल. मिसिल इत्यस्य प्रति अध्ययनक्षेत्रान्तरे, परियोजनासीमातः समीपवर्त्युच्चतम बाढस्तरः – (शेष है) 89.3 - साधारणमवसथानम्, विशिष्टावस्थानम्, परियोजनासीमा, परियोजनास्थलाभिन्यासञ्च दर्शयन्तः मानचित्राणि । - परियोजनाप्रकृतिः, आकारः, प्रवर्गस्य च संक्षिप्तवर्णनम् :- अनुसूचो मदसंख्या - पर्यावरणीय सामाजिकदृष्ट्या, वित्तीयदृष्ट्या च देशक्षेत्राभ्याञ्च परियोजनामहत्त्वम् । - परियोजनायाः संक्षिप्तेतिहासः, अस्मिन्पूर्वपर्यावर्णीयानापत्तिः / सहमतिः सम्मिलिता विद्यते ।
2	परियोजनावर्णम्	- परियोजनास्वरूपम् - परियोजनावश्यकता - परियोजनाद्वारा अथवा तदर्थम् अपेक्षितसम्बद्धकार्यकलापैः सह प्रचालनम्\आकारः\परिमाणश्च - परियोजनाभिन्यासप्रदर्शनाययोजनाबद्धैः आरेखै\प्रवाहचित्रैः सह प्रौद्योगिकीप्रक्रियाविवरणम्, परियोजनासङ्घटकादयश्च प्रदेयाः ।

		● अनुमानितमात्रासहितावश्यकपक्वसामग्र्यः, सम्भावितस्रोतः, वित्तीयोत्पादाः\उत्पादस्य विपणनक्षेत्रस्य अपक्वसामग्र्यः तथा च सम्पादितोत्पादपरिवहनस्य विधयः ● परियोजनापरिकल्पितसंसाधनानुकूलनम्\पुनर्चक्रणनिषेधः, यदि कोऽपि भवतु तर्हि स सङ्क्षिप्तरूपेण रेखाङ्कितः करणीयः ● जलस्रोतोपलब्धता, ऊर्जा\विद्युदावश्यकतास्रोतोनिर्माणश्च ● विभिन्नकार्यकलापानां कृते भूमेः आवश्यकता, भूमिस्वामित्वम्, भूम्यधिग्रहणस्थितिश्च ● उत्पन्नापशिष्टमात्रा (द्रव स्थूलरूपश्च) तस्य प्रबन्धनम्\समापनयोजना ● व्यवहार्यतारेखयोजनाबद्धव्यपदेशनम्, यत् ईआईएप्रयोजनस्य सूचनां ददाति ● अनुमोदनाय कार्यान्वयाय च प्रस्तावितकार्यक्रमः
3	प्रस्तावितन्यूनीकरणोपायाः	● परियोजनायै अनुमानितपर्यावरणीयसङ्घातविवरणम् ● अन्यवार्ताभिः सह हरितपट्टीविकासपरियोजनासहितन्यूनीकरणोपायाः
4	पर्यावरणीयनिरीक्षणकार्यक्रमः	● न्यूनीकरणोपायप्रभावशीलतानिरीक्षणविज्ञानम् (यस्य अन्तर्गते मापः, पद्धतिः, आवर्तः, अवस्थानम्, गृहीततथ्यविश्लेषणम्, विवरणानुसूच्यः, आपातप्रक्रियाः, विस्तृतराजस्वोपायनसूच्यः
5	परियोजनालाभाः	● सामूहिकपर्यावरणोत्तरदायित्वम्, सीईआर इत्यस्य अनुसारं प्रस्तावितकार्यकलापः ● नियोजनक्षमता; कुशलः, अर्धकुशलः अकुशलश्च ● अन्यमूर्तलाभाः

परिशिष्टम् - XII

(खण्डे ११दशे पश्यन्तु)

पूर्वव्यवहार्यताविवरणतथ्यानां साधारणसंरचना

क्र.	पीएफआरसंरचना	अन्तर्वस्तु
------	--------------	-------------

सं.		
1	कार्यकारीसारांशः	• विसारः\आधुनिकीकरणम्\उत्पादमिश्रणपरिवर्तनम्\प्रक्रियापरिवर्तनदशायां परियोजनाप्रस्तावकविवरणस्य संक्षिप्तपरिचयः\परियोजनायाः अवस्थानम्, पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिः / सहमतिसहितपरियोजनायाः संक्षिप्तेतिहासः । प्रचालनस्याकारः परिमाणञ्च प्रौद्योगिकेः प्रक्रियायाश्च विवरणम् , कच्चीसामग्र्यावश्यकता, जलविद्युतोरावश्यकता परियोजनावस्थानस्य पर्यावरणीय संवेदनशीलता, पर्यावरणसंगातनिर्धारणम्, न्यूनीकरणस्योपायाः (मानीटरी इत्यादयः)
2	परियोजनाया प्राक्कथनम् / पृष्ठभूमेः ज्ञानम्	• परियोजनायाः परियोजनाप्रस्तावकस्य च परिचयः । खननपरियोजनादशायां खननसाधनानि / आशयपत्रस्यैकाप्रतिलिपिः दातव्या । • परियोजनाप्रकृतेः संक्षिप्तवर्णनम् । • राष्ट्राय अथवा क्षेत्राय चपरियोजनया आवश्यकता महत्त्वञ्च । • याचिका- आपूर्त्यान्तरालः • आयात बनाम – स्वदेश्युत्पादनम् • निर्यात् सम्भाव्यता • गृहस्य निर्यातापणम् परियोजनाकारणाद् (रोजगार आयसाधनानां सृजनम् । प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्षश्च)
3		परियोजना प्रकाराः अन्तराबद्धान्योन्याश्रितपरियोजनाभिः सहित परियोजनानां प्रकारः ।

		91.2 - निर्देशांकैस्सहावस्थानम् (साधारणवस्थानम् विशिष्टमवस्थानन्तथा च परियोजनासीमां परियोजनास्थलाभिन्यासञ्च दर्शयन्तः मानचित्राणि । - अनुकल्पिकस्थलानां वर्णनम् तथा च प्रस्तावित स्थलचयनस्याधारः, विशेषेण तु पर्यावरणसंबंधी यः विचारः सः रेखांकितः स्यात् । - प्रचालनस्याकारः परिभाषाञ्च - प्रक्रियाविवरणैस्सह परियोजनावर्णनम् (परियोजनाभिन्यासं दर्शयन्तः योजनाबद्धा आरेखाः / प्रवाहचार्ट, परियोजनासंघटकादयः प्रदातव्याः भवेयुः । अनुमानितामात्रासहिता कच्ची सामग्रयः, संभावित स्रोतांसि, वित्तीयोत्पादाः, उत्पादानां विपणनक्षेत्रम्, कच्ची सामग्रयः तथा च सज्जितोत्पादानां परिवहनस्य पद्धतेयः । - परियोजनायां परिकल्पितसंसाधनानि अनुकूलनम् / पुनर्चक्रतां तिरस्करणञ्च, यदि किमपि स्याच्चेत् तं संक्षिप्तरूपेण तस्य
--	--	---

		रेखांकनं भवेत् । ●जलस्रोतानामुपलब्धता, ऊर्जाविद्युतावश्यकता तथा च स्रोतांसि तस्येदं सर्वं विस्तारैण तत्र सम्पादितव्यं भवेत् । उत्पादितापशिष्टस्यमात्रा (द्रव्यं ठोस इतिभाषायाम्) तथा च तेषां प्रबन्धनं निराकरणस्य च योजना ।
		व्यवहार्यतारेखस्य योजनाबद्धव्यपदेशनं यत् ईआईए इत्यस्य प्रयोजनस्य ज्ञानं कारयति ।
	स्थलविश्लेषणम्	संयोजकता
		भूमिप्ररूपम्, भूमेरूपयोगः, भूमिस्थयित्वम् च ।
		स्थलाकृतिः (मानचित्रसहिता)
		वर्तमानभूमेरूपयोगप्रकारः (कृषिः, कृषिरहितः, वनम्, जलनिकायाः,, (सीआरजेड अथवा आईसीआरजेड इत्यनेन क्षेत्रसहितम्) परियोजनपरिधेः वनपरिधिपर्यन्तं न्यूनता दूरता, पारिस्थिकीयसंवेदनशीलक्षेत्रम्, जलनिकायाः (नद्याः एसएफए इतयतः दूरता) सीआरजेड वा आईसीआरजेड ।

		अधिसूचितौद्योगिकक्षेत्रस्य दशायां राजपत्राधिसूचनाया एका प्रतिरावश्यकी ।
		वर्तमानावसंरचना
		मृदावर्गीकरणम्
		द्वितीयकस्रोतेभ्यः जलवायुविवरणम् ।
		सामाजिकम् इन्फ्रास्ट्रक्चर इत्युपलब्धम्
5	आयोजनायाः सङ्क्षिप्तविवरणम्	आयोजनावधारणा नगरं ग्रामं च (उद्योगानां सुविधानां, परिवहनादीनां प्रकाराः) नगरं देशश्च ।
		जनसंख्यानुमितिः ।
		भूपयोगायोजना (हरितपट्टिकया दह भिन्ना भिन्ना पृथक् पृथक् ।
		अवसंरचनेच्छानिर्धारणम् (भौतिक्यः सामाजिक्यश्च
		सुखं सुविधाश्च
6	प्रस्ताविधमूलप्रकारः\प्रारूपः	औद्योगिकं क्षेत्रम् । (प्रसंस्करणक्षेत्रम्)

		आवासीय क्षेत्रम् । (अप्रसंस्करणक्षेत्रम्)
		हरितपट्टिका
		सामाजिकी अवसंरचना
		संयोजकता (यातायातः परिवहनमार्गाश्च\रेलयानं मेट्रोयानम्, जलमार्गप्रेत्यादयः)
		पेयजलप्रबन्धनम्
		औद्योगिकापशिष्टप्रबन्धनम्
		स्थूलापशिष्टप्रबन्धनम्
		विद्युदावश्यकता प्रदेयस्रोतांसि च ।
7	पुनर्वासनस्य पुनः स्थापनस्य (आर एण्ड आर) आयोजना	गृहनिर्वासितैः, भूमिनिर्वासितैश्च सह अनया परियोजनया प्रभआवितानां कृते नयस्वीकारणम् (केन्द्रम्\राज्यम्) आवश्यकम् । (एका सङ्क्षिप्ता रूपरेखा प्रदेया)
8	परियोजनाकार्यक्रमः व्ययानुमितिश्च	निर्माणस्य सम्भावितः दिनाङ्कः प्रारम्भस्य समाप्तेश्च सम्भावितः दिनाङ्कः (परियोजनायै समयानुसूचयः प्रदेयाः)
		परियोजनायाः

		आर्थिकव्यवहार्यतासन्दर्भे विश्लेषणेन सह अनुमानितपरियोजनाव्ययः
9.	प्रस्तावविश्लेषणम् (अन्तिमसंस्तुतिः)	क्षेत्रे आदिवासी जनसंख्या, यदि कापि, तथा सह स्थानीयजनानां लाभाय विशेषध्यानेन सह वित्तीयाः सामाजिकाः लाभाः

परिशिष्टम्

प्रत्यायितईआईएपरामर्शिसंगठनस्य प्रकटीकरणाय प्रारूपः

1. मान्यताप्राप्तईआईएपरामर्शिसंगठननामः
2. मान्यताप्राप्तईआईएपरामर्शिसंगठनसंकेतः
3. प्रत्यायनसंख्या
4. प्रत्यायनक्षेत्रम्
5. प्रत्यायनप्रवर्गः (प्रवर्ग क इत्यस्य कृते पालम्\प्रवर्ग ख इत्यस्य कृते पालम्)
6. प्रत्यायनविधिमान्यता (यं दिनांकं यावत् प्रत्यायनं विधिमान्यमस्ति)
7. ईआईएसमन्वयकनाम
8. ईआईएविवरणस्य सहभागितावधिः
9. ईआईएसमन्वयकस्य हस्ताक्षरं तिथिः च
10. ईआईएविवरणे संयुक्तकार्यात्मकक्षेत्रविशेषज्ञानां विवरणम्

क्र०सं०	कार्यक्षेत्रम्	एफएई इत्यस्य नाम	एफएई इत्यस्य सहभागिता	हस्ताक्षरं दिनाङ्कश्च
1	वायुप्रदूषणनिरीक्षणनिवारणनियन्त्राणि			

2	वातावरणविज्ञानम्, वायुगुणवत्ताप्रतिरूपणानुमाने			
3	जलप्रदूषणस्य निरीक्षणम् निवारणम् नियन्त्रणञ्च			
4	पारिस्थितिकी जैवविविधता च			
5	कोलाहलः कम्पनं च			
6	सामाजिकार्थशास्त्रम्			
7	जलविज्ञानम् भूजलम्, जलसंरक्षणम्			
8	भूगर्भशास्त्रम्			
9	मृदासंरक्षणम्			
10	भूमेरुपयोगः			
11	हानिसम्भावनामूल्याङ्कनम् हानिप्रबन्धनम् च			
12	अन्यानि (विनिर्दिशन्तु)			

प्रत्यायितईआईएपरामर्शीसंगठनेन प्रमुखा घोषणा

अहम्.....एतद्वारा एतस्य विषयस्य पुष्टिं करोमि यत् उपर्युक्तैः विशेषज्ञैः
श्रीमद्भिः.....शीर्षकात्मिकायाः परियोजनायाः ईआईएविवरणं सज्जीकृतमस्ति ।
.....।अहम् एतां पुष्टिमपि करोमि यत् अस्मिन् कथने उल्लिखितस्य कस्यापि भ्रामकस्य
सूचनायाः कृते अहं पूर्णतः उत्तरदायी अस्मि ।

हस्ताक्षरं दिनाङ्कश्च

नाम

पदनाम

मान्यताप्राप्तस्य ईआईएपरामर्शिसंगठनस्य नाम

परिशिष्टम्- XIV

पूर्वपर्यावरणीयानापत्तिः अथवा पर्यावरणानुज्ञायै आवेदनप्रसंस्करणानाम् आरेखीयव्यपदेशनम्

परिवेशे आवेदनम्

मन्त्रालयः प्रवर्ग 'क' तथा च प्रवर्ग 'ख1'
इत्यस्य कृते प्रस्तावः (साधारणनियमाः
प्रयोज्याः

एसईआईए अथवा यूटीआईएः प्रवर्ग 'ख1' इत्यस्य कृते
प्रस्तावः (साधारणनियमप्रयोज्या न सन्ति तथा च प्रवर्गः

परिशिष्टम् - XV

अतिक्रमणविषयव्यवहारचरिखीयव्यपदेशनम्

उल्लंघनस्य संज्ञानम्
(परियोजनाप्रस्तावकेन स्वयं प्रेरितावदनम् \
प्राधिकारिणा प्रतिवेदितम्

एतद् मूल्याङ्कनदृष्ट्या ईएसी\एसईएसी\यूटीईएसी द्वारा परियोजनानिर्माणम् अथवा निष्पादनं कृतं वर्तते यत्
प्रचलितनियमानुसारमनुज्ञेयं वर्तते अथवा विस्तार्यते यत् पर्यावरणीयसुरक्षापाथैः सह पर्यावरणीयमानकानुपालनानुसारं
सन्धारणीयरूपेण सञ्चालयितुं शक्यते।

यदि सकारात्मकमस्ति

ईपीए इत्यस्य धाराया १९तमस्य
अन्तर्गते कार्ययोजनारम्भाय
राज्यसर्वकारम्, \ एसपीसीबी
इत्येतं वा अनुरोधः

राज्यसर्वकारः\ एसपीसीबी द्वारा
ईपीए इत्यस्य धाराया १९तमस्य
अन्तर्गते कार्यारम्भः

उल्लङ्घनपरियोजनायाः कृते ईसी
इत्याख्यस्य स्वीकृतिः अस्वीकृतिर्वा

मानकटीओआर इत्यस्य
अतिरिक्तक्षतिनिर्धारणाय अन्यविषयाणां
कृते विशिष्टम्, टीओआर

क्षतिनिर्धारणसहितम्
ईआईएविवरणसज्जीकरणम् तथा च
सीपीसीबी द्वारा सूचितमानकानुसारम्
उपचारयोजना

अस्या अधिसूचनायाः परिच्छेदस्य 14स्य
उपबन्धानुसारं लोकपरामर्शः

अस्या अधिसूचनायाः परिच्छेदस्य 15स्य
उपबन्धानुसारम् ईएसी\एसईएसी\यूटीईसी
द्वारा अंकनम्

यदि नकारात्मकमस्ति

- 1.परियोजनासमापनस्य
संस्तुतिः करिष्यते
2. उपचसराय निदेशेन सह
न्यायानुसारं अन्या कार्यवाही

राज्यसर्वकारेण
संघराज्यक्षेत्रप्रशासनेन
अथवा एसपीसीबी अथवा
यूटीपीसीसी इत्यनेन वा
पर्यावरण(संरक्षण)1986तम
स्य अनुसारं कार्यवाहिनः
प्रारम्भः